ISSN 1300-5601

AYLIK COĞRAFYA VE KEŞİF DERGİSİ

ATLAS

SAYI: 285 - ARALIK 2016 FİYATI: 10.00 TL (KKTC FİYATI 12.50 TL) NO: 2016/12

İKİ FARKLI KAPAKLA
2017 AJANDASI

WASHINGTON DC
GÜCÜN BAŞKENTİ

ANADOLU'DA YENİ YIL

İZNİK / BURSA
MAVİ YEŞİL İLÇE

EIGER / İSVİÇRE
DAĞIN ZOR YÜZÜ

EĞRİKAVAK / AYDIN
KESTANENİN YOLCULUĞU

KAPAK FOTOĞRAFI:
WASHINGTON DC / KEREM YÜCEL

İÇİNDEKİLER

@AtlasDergisi ATLASDergisi atlasdergisi.com atlas_dergisi

ATLAS

Yayıncı
Doğan Burda
Dergi Yayıncılık ve Pazarlama A.Ş.

İcra Kurulu Başkanı
Mehmet Y. Yılmaz

Yayın Direktörü
Murat Köksal

Yayın Danışmanı
Mehmet Yaşin

Yayın Yönetmeni (Sorumlu)
Sinan Çakmak *(scakmak@doganburda.com)*

Yazı İşleri Müdürü
Hüseyin Keçe *(hkece@doganburda.com)*

Yazı İşleri Müdür Yardımcısı: Mustafa Türker Erşen *(tersen@doganburda.com)*
Haber Müdürü: Nazlı Kurt *(nkece@doganburda.com)*
Görsel Yönetmen: Tolga Çoruh *(tcoruh@doganburda.com)*

Editoryal Servis
Foto Muhabiri: Turgut Tarhan
Araştırma: Tevfik Taş *(ttas@doganburda.com)*

Fotoğraf Kurulu
Yasin Akgül, Sinan Anadol, Ali Murat Atay, Servet Dilber, Şebnem Eraş, Umut Kaçar, Selim Kaya, İzzet Keribar, Ali Ethem Keskin, Zafer Kızılkaya, Ufuk Sarışen, Tolga Sezgin, Cüneyt Oğuztüzün, Hakan Öge, Mustafa Seven, Gökhan Tan, Kerem Yücel

Yazı Kurulu
Füsun Arman, Rüstem Aslan (Arkeoloji), Cenk Durmuşkâhya (Botanik), Yard. Doç. Dr. Yıldırım Güngör (Jeoloji), Nedim Gürsel, Doç. Dr. Necmi Karul, Serkan Ocak, Prof. Dr. İlber Ortaylı, Tülay Zihli Özgür, Ayşegül Parlayan, Selcen Pirge, Melih Şabanoğlu, Kansu Şarman, Mehmet Sait Taşkıran

Teknik Servis
Sorumlu ve Sayfa Yapım: Bahadır Erşık

Katkıda Bulunanlar
Eren Aytuğ, Sedef Seçkin Büyük, Alkım Doğan, Şahin Ekşioğlu, Pınar Ersoy, Chiaro Ferronato, Memet Güngör, Mustafa M. Kalaycı, Şeniz Özbey, Kerem Uzel, İhsan Yalçın

Marka Müdürü: Nihal Ayan

Ankara Temsilcisi: Erdal İpekeşen
0 312 207 00 71 - 95
atlas@doganburda.com www.atlasdergisi.com

Yönetim
Genel Yayın Koordinatörü: Yeşim Denizel
Projeler Direktörü *(Tüzel Kişi Temsilcisi)*: Ferit Özkaşıkçı
Satış Direktörü: Orhan Taşkın
Finans Direktörü: Didem Kurucu
Üretim Direktörü: Servet Kavasoğlu

Kurumsal İletişim Müdürü: Seren Urun

Reklam
Grup Başkanı: Koray Bilici
Başkan Yardımcısı: Neslihan Can
Satış Koordinatörü: Suzan Özen, Ebru Elçi
Satış Müdürü: Hatice Tarhan, Altuğ Selçuk, Aslıhan Aslan
Teknik Müdür: Nusret Kırımlıoğlu
Tel: 0 212 336 53 60 - 3 hat Faks: 0 212 336 53 90

Rezervasyon: Tel: 0 212 336 53 00 - 57 - 59 - Faks: 0 212 336 53 92 - 93
Ankara Reklam Bölge Temsilcisi: Sezinur Balıkçıoğlu Tel: 0 312 207 00 72 - 73
Hedef Sayfalar: Tel: 0 212 336 53 70 - Faks: 0 212 336 53 91
Bölgeler Reklam Satış Sorumlusu: Dilek Ünlü Tel: 0 212 336 53 72

Uluslararası Reklam Satış Temsilcilerimiz
Almanya: Vanessa von Minckwitz
Tel: +49 89 92 50 3532, *vanessa.vonminckwitz.denz@burda.com*
Michael Neuwirth
Tel: +49 89 9250 3629, *michael.neuwirth@burda.com*
Avusturya: Christina Bresler
Tel: +43 1 230 60 3050, *Christina.Bresler@burda.com*
İsviçre: Goran Vukota
Tel: +41 44 81 02 146, *goran.vukota@burda.com*
Fransa/Lüksemburg: Marion Badolle-Feick
Tel: +33 1 72 71 25 24, *marion.badolle-feick@burda.com*
İtalya: Mariolina Siclari
Tel: +39 02 91 32 34 66, *mariolina.siclari@burda-vsg.it*
İngiltere/İrlanda: Jeannine Soeldner
Tel: +44 20 3440 5832, *jeannine.soeldner@burda.com*
ABD/Kanada/Meksika: Salvatore Zammuto
Tel: +1 212 884 48 24, *salvatore.zammuto@burda.com*

Yönetim Yeri
Trump Towers, Kule 2, Kat: 21-24, 34387, Şişli, İstanbul
Tel: 0 212 410 35 66 **Faks:** 0 212 410 35 64

Baskı
Vatan Ofset Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş.
Sanayi Mahallesi 1650. Sokak No: 2 Doğan Medya Tesisleri
Esenyurt/İSTANBUL **Tel:** 0 212 622 19 00

Dağıtım: Yaysat A.Ş.
0 212 622 22 22

Yayın Türü: Yerel, Süreli, Aylık

FIPP üyesidir

DB Okur Hizmetleri Hattı: 0 212 478 0 300
okurhizmetleri@doganburda.com
DB Abone Hizmetleri Hattı: 0 212 478 0 300
Faks: 0 212 410 35 12-13
abone@doganburda.com - www.doganburda.com
Pazar hariç her gün saat 9.00 - 22.00 arasında hizmet verilmektedir.

JUNGFRAUJOCH, İSVİÇRE / SİNAN ÇAKMAK

Alpinist

"Çözülememiş son büyük problemdi" diyor rehberimiz Hansruedi Gertsch. Karşısında durduğumuz 1800 metrelik duvarı gösteriyordu; Eiger'in kuzey yüzünü! "Alpinizm henüz o kadar gelişmemişti".

Geçtiğimiz yüzyılın başından itibaren, teknolojinin de ilerlemesiyle işler değişiyor. Yeni ekipmanlar, sadece imkânsız sanılan zirvelerin birbiri ardına tırmanılmasına değil, kutuplara ulaşılmasına, Antarktika'nın boydan boya geçilmesine imkân sağlamıştı. Gidilmeyen yer kalmamış gibiydi!

Ama o duvar hâlâ orada duruyordu! Tırmanılamıyordu.

Çünkü "Eiger" gibi problemlerin çözülmesi için sadece teknolojinin değil, tırmanış tekniğinin de gelişmesi gerekiyordu. Keşifler çağı artık ulaşılmamış coğrafyalarda değil, insanın zihninde sürüyordu. Dağcıların ufkunu genişletecek olan tırmanışı 1938'de Andreas Heckmeir dört kişilik ekibiyle gerçekleştirecekti. Üç günlük bir tırmanışın ardından İsviçre Alpleri'nin bu meşhur zirvesine, "tırmanılamaz" denilen kuzey yüzünden ulaşacaklardı.

Heckmeir'ınkinin üzerine farklı ve daha zorlu rotalar veya hızlı tırmanışlar gerçekleştirildi. 1974'te efsanevi dağcı Reinhold Messner ve Peter Habeler duvarı 10 saatte, 2015'te Ueli Steck, emniyet almadan 2 saat 22 dakikada(!) tırmanacaktı. Dağ "tırmanılabilir" olunca küçümsenme de başlayacak, kazalarda hayatını kaybedenlerin sayısı hızla artacaktı. Eiger tek ve kolay çözümü olan bir problem değildi.

"Zirveye nasıl ulaştığın önem taşıdıkça alpinizm gelişmeye devam edecek yani" diyorum. Ağır ağır Eiger boyunca yükselen trenimizin sıcak kompartımanında bu söylediğimi gülümseyerek onaylıyor rehberimiz Gertsch. Ben ise gayet ciddiyim esasında. Derginin yazı işlerindeki arkadaşlarımızla sık sık benzer bir soruyla karşılaşırız çünkü: Her yere gidilmedi mi, hâlâ yapılacak konu bulabiliyor musunuz? Oysa bizi özgürleştiren ve geliştiren de tam olarak bu değil mi? Artık görmenin ve göstermenin değil, anlamanın ve anlatmanın zamanı gelmedi mi?

Sinan Çakmak

Fotoğrafının eriştiği her yere Anadolu'yu taşıdı Cüneyt Oğuztüzün. Çünkü kendisi durmadan yenilenen bir merakla bakıyordu oraya; 2 Aralık 2015'te kaybettik Cüneyt'i. Ve biz döne döne bakıyoruz onun coğrafyasına, özleyerek bir tek fotoğraf karesi için yalazlanan gözlerini...

ELİN BİRİKİMİ

İnsan elinin yarattığı, ama zamanın, sürtünmelerin ve terin eskittiği nesneleriyle, küçük köylerin yaslandığı doğa parçalarına bakmak... Bunu her gün yeniden öğrenmek... Pek çok insana göre görkemsiz olan o yerler, fotoğrafı çeken elin arkasındaki birikim için, hem bu gezegenin kıymetli bir parçasıdır, hem de erişilmesi güç coğrafyalara bakmanın anahtarıdır. Çankırı, Ilgaz'da Serçeler Köyü'nün üstündeki Kırkpınar Yaylası'nın karşısında Cüneyt Oğuztüzün'ün harcadığı zamanı bilmiyoruz. Belki bir an, belki de ateşli bir sabırla saatler süren bir bekleyiştir söz konusu olan. Ama rüzgârın fırçasının çizdiği o bulutla, dağın ufuk çizgisinin buluşması deklanşöre de basma anıdır. Çünkü boşluğu fotoğrafın bir öğesi kılmak, ona devinen her şeye bakmanın inceliğini de söyler bakanlara...

FOTOĞRAF:CÜNEYT OĞUZTÜZÜN

GÖZ KAMAŞTIRICI DURAĞANLIK

Süprematist (soyut geometricilik) bir tabloya mı bakıyoruz? Evet! Sadece göç dönemlerinde Manyas Gölü'ne gelen ak pelikanları, bu ışık ve öğeler ardışıklığıyla göstermek için harcanan anlarla, ressamın tuvalin önünde geçirdiği zaman değildir tek başına bunu söyleten; o anlara gelinceye dek oluşan deney birikiminin ikizliğidir aynı zamanda. Süprematizmin başlatıcısı ressam Kazimir Maleviç'in "*Kızıl Süvariler*" tablosuyla, fotoğrafçı Cüneyt Oğuztüzün'ün karesini birlikte düşünmeyi sağlayan başka bir olgu daha var: İkisi de yerinde durmadı. Cüneyt, Şililerin, "dünyayı gezdin de mi burada duruyorsun" sözünü rehber edindi. Maleviç pek çok resmini Rusya'nın köylerini dolanarak yarattı. Göç eden kuşların durgun anıyla, atlarını koşturanların hareketi benzer bir etki gücüyle bize bunu yeniden düşündürüyor. Peki, bu fotoğraftan sonra durağanın da hareket kadar göz kamaştırmadığını söyleyebilir miyiz?

FOTOĞRAF:CÜNEYT OĞUZTÜZÜN

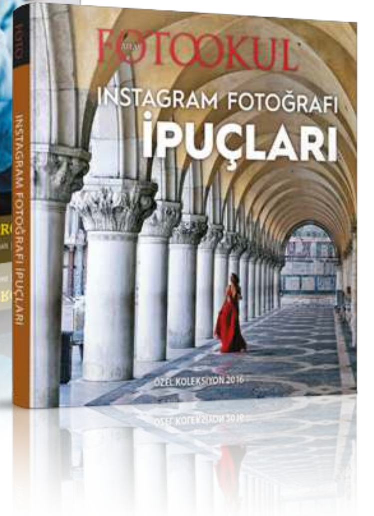
CHIARO FERRONATO

FOTOATLAS ÇIKTI

HER AÇIDAN FOTOĞRAF

FotoAtlas'ın 2016 kış sayısı çıktı. Atlas'ın geniş fotoğrafçılık birikiminin ürünü olan, her seviyeden fotoğrafçıya seslenen dergi yine fotoğrafı teknik ve estetik yönleriyle inceliyor. Atlas fotoğrafçıları bu kez uzun soluklu projelerini anlatıyor. Derginin 10 deneyimli ismi zorlu bir hazırlık ve çalışma sürecine sahip, daha iyi planlanması ve yönetilmesi gereken çekimlerinden örnekler veriyor, zamana yayılan çalışmaları nasıl sürdürdüklerini anlatıyor. Arşivleme, kentte ve doğada peyzaj fotoğrafı, lens kusurları, yeni modellerin tanıtımı FotoAtlas'ın konuları arasında. Dergi ayrıca aynasız ve DSRL makineler arasındaki farkları inceliyor, 2016'nın önemli fotoğraf festivallerini geziyor, Köln'de düzenlenen Photokina'ya konuk oluyor. FotoAtlas'ın eki ise "*Instagram Fotoğrafı İpuçları*" kitabı. Bu özel çalışmada Mustafa Seven, Elif Gülen, Onur Ertuğrul ve Sezgi Olgaç bir fotoğraf paylaşma mecrası olarak Instagram'ı fotoğraflarından örneklerle anlatıyor.

FotoAtlas, okurlarına *Instagram Fotoğrafı İpuçları* kitabı hediye ediyor.

ATLAS TARİH'İN YENİ SAYISI

100 YIL ÖNCE ORTADOĞU

Atlas Tarih, Birinci Dünya Savaşı'nın 100. yıldönümüyle ilgili dosya konuları hazırlamayı sürdürüyor. Savaşın Osmanlı İmparatorluğu için en kritik dönemlerinden biri olan 1916 yılı, Sina-Filistin ve Hicaz cephelerinde Ortadoğu haritasını yeniden çizen gelişmelerin başlangıcı oldu. Hicaz bölgesinde Arap bağımsızlık hareketi kendini gösterirken, Sina ve Filistin Cephesi'nde Britanya gücünün ileri harekâtı başlıyordu. Çanakkale Cephesi araştırmalarının uzman ismi Dr. Tuncay Yılmazer, Sina-Filistin ve Hicaz cephelerinde 1916 sonundan itibaren yaşananları Atlas Tarih için yazdı. Bu sayı Dr. Orhan Koloğlu da günümüzde Musul bölgesinde ortaya çıkan gelişmeler üzerine Lozan öncesi ve sonrası Musul meselesinin nedenlerini ve sonuçlarını değerlendirdi.

Derginin yeni sayısının ilginç konularından biri de Gazi Mustafa Kemal ile Ali Fethi Okyar'ın ömür boyu süren dostlukları. Asker, siyasetçi ve diplomat Ali Fethi Okyar'ın aynı ismi taşıyan torunu, büyükbabası ile Mustafa Kemal'in öğrencilik yıllarından ölene kadar süren kader ortaklığını aile arşivinden bir kısmı ilk kez yayımlanacak fotoğraflar eşliğinde Atlas Tarih'e anlattı.

Bu sayıda 19. yüzyılın tam ortasında Yedikule Rum Hastanesi'nde görev yapan Doktor Aleksandros Paspatis'in sıra dışı hayatına yer veriliyor. Paspatis bir cerrah olmanın yanı sıra Türkiye'de adı bilinmeyen önemli bir bilim insanı. Modern Avrupa dilleri, Yunanca, Türkçe, Farsça, Arapça, Süryanicenin aralarında bulunduğu 16 dil bilen bir Bizans tarihçisi ve arkeoloğu olan Paspatis, aynı zamanda müdür olarak görev yaptığı hastaneye gelen hastaların kayıtlarıyla çok önemli bir istatistik çalışma hazırladı. Buna göre 1800'lerde çeşitli hastalıkların kentin hangi bölgelerinde sıklıkla görüldüğü, hangi meslek gruplarının ne tür hastalıklara karşı zayıf olduğu ortaya konuyor, ayrıca yaşadıkları yerler ve alışkanlıkları hakkında bulunmaz bilgilerle "İstanbul'un bakımsız yüzü" ortaya çıkıyor. Boğaziçi Üniversitesi Araştırma Görevlisi Melike Sümertaş, Doktor Paspatis'in yaşamını ve Bizans tarihine yönelik faaliyetlerini anlatırken Yedikule Hastanesi'ndeki çalışmalarından örnekler verdi. Sağım Solum Tarih bölümünde bu sayı Osmanlı'nın Arnavutları var. Doç. Dr. Mehmet Ö. Alkan Tepedelenli Ali Paşa, Kavalalı Mehmet Ali Paşa, İskender Bey, Şemsettin Sami, Resneli Niyazi gibi tarihte iz bırakmış Arnavutların öykülerini kaleme aldı.

Atlas Tarih'in yeni sayısında ayrıca İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilim Tarihi Bölümü Başkanı Prof.

DERSAADET'İN FOTOĞRAFÇILARI, BAHATTİN ÖZTUNCAY, AYGAZ KİTAPLIĞI

Bu sayıda 19. yüzyılda Yedikule Rum Hastanesi'nde görev yapan Doktor Aleksandros Paspatis'in sıra dışı hayatına yer veriliyor. Paspatis bir cerrah olmanın yanı sıra Türkiye'de adı bilinmeyen önemli bir bilim insanı. Toplam 16 dil bilen bir Bizans tarihçisi ve arkeoloğu olan Paspatis, aynı zamanda müdürü olduğu hastaneye gelen hastaların kayıtlarıyla çok önemli bir istatistik çalışma hazırladı.

Dr. Feza Günergun ile 26 Aralık'a kadar sürecek Bilim Tarihi Sergisi üzerine bir söyleşi bulunuyor. Louvre Müzesi Uzmanı İsabel Bonora Andujar, Arkeolog Louis Delaporte'un 1930'larda Malatya'daki arkeoloji faaliyetlerini anlattı. Gazanfer İbar, "Eşek'ten düşürüp Diken batıranlar" başlığıyla Osmanlı'nın ilk mizah dergilerini, Gökhan Akçura Türkiye'nin en ünlü dans hocası Panosyan'ı, Cengiz Kahraman tiyatro oyuncusu ve ünlü piyango satıcısı Cüce Simon'un hikâyesini, Pelin Batu Jules Verne'den ilham alıp dünyayı 72 günde dolaşan cesur gazeteci Nellie Bly'ı, Ayla İbar özel fotoğraflarla Tarık Akan'ın sinema yaşamını, Mehmet Sindel provokatif filmlerin yönetmeni Jodorowsky'yi, Erol Makzume Tarabya'da artık var olmayan Osman Ağa Camii'ni, Sermet Erkin ise Hamiyet Yüceses'i yazdı ●

KARİKATÜR YARIŞMASI

DÜNYANIN MİZAH PENCERESİ

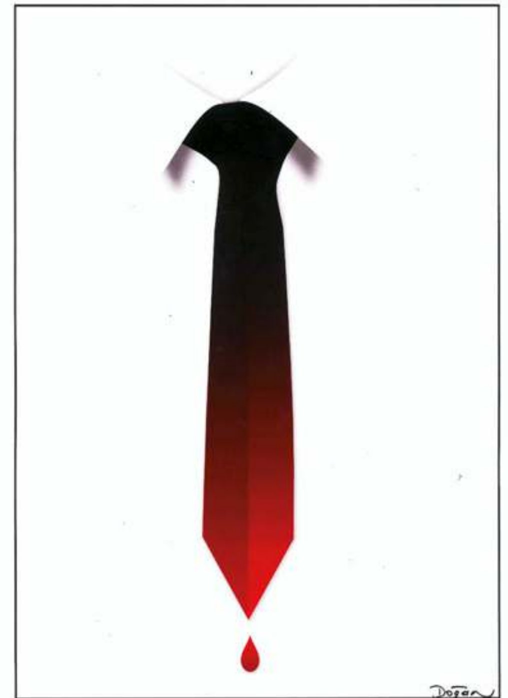
Birincilik Ödülü: Marco De Angelis / İtalya

İkincilik Ödülü: 'Cau' Claudio Antonio Gomes / Brezilya

Aydın Doğan Vakfı tarafından bu yıl 33'üncüsü düzenlenen Aydın Doğan Uluslararası Karikatür Yarışması'nın kazananları, 22 Kasım 2016'da Trump Kültür ve Gösteri Merkezi'nde gerçekleştirilen törende ödüllerine kavuştu. Ödül töreni öncesinde bu yıl ilk kez gerçekleştirilen, her yaş grubundan genç çizerlerin katılımıyla çeşitli atölyelerin düzenlendiği "Yeni Çizgiler, Yeni Çizerler Karikatür ve Mizah Festivali" de renkli anlara sahne oldu.

Yarışmada bu yıl mülteci, çocuk gelin ve çocuk istismarı sorunları öne çıktı. Toplam 68 ülkeden 752 sanatçının 2 bin 521 karikatür ile katıldığı yarışmanın birincisi İtalya'dan Marco De Angelis oldu. Yarışmada ikincilik ödülüne Brezilya'dan 'Cau' Claudio Antonio Gomes; üçüncülük ödülüne ise Türkiye'den Doğan Arslan değer görüldü. Vakfın kız çocuklarının eğitimi, güçlenmesi ve cinsiyet eşitliği konularındaki çalışmalarının bir yansıması olarak bu yıl ilk defa "Güçlü Kızlar, Güçlü Bir Dünya" kategorisinde verilen Özel Ödül'ün sahibi ise Türkiye'den Emrah Arıkan oldu. Aydın Doğan Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Hanzade Doğan Boyner törende yaptığı konuşmada, "karikatür sadece mizah değil, sadece gülümsetmiyor, içimizi acıtan felaketleri de karikatür sanatçısının, önümüze açtığı pencereden görebiliyoruz" dedi.

Üçüncülük Ödülü: Doğan Arslan / Türkiye

FESTİVAL

Sessiz Sinema, Canlı Müzik

KALABAKA

Sessiz sinemanın eşsiz örneklerini sinemaseverlerle buluşturan Uluslararası İstanbul Sessiz Sinema Günleri'nin üçüncüsü, 15-18 Aralık 2016 tarihlerinde Akbank Sanat, İtalyan Kültür ve Fransız Kültür merkezlerinde seyirciyle buluşuyor. Bu yılın ana teması "Yol ve Yolculuk". Sinemanın öncü örneklerini canlı müzik eşliğinde bir araya getiren festivalde akademisyenler, araştırmacılar, küratörler tarafından her filme özel sunum yapılıyor. Festivalde birçok yolculuk filminin yanında büyük kısmı ilk kez seyirci karşısına çıkacak Osmanlı İmparatorluğu dönemi görüntülerinden diva filmlerine, Chaplin ve Keaton klasiklerinden Alman Dışavurumculuğu'na ve "renkli sessizler"e kadar birçok bölüm yer alıyor. Ayrıntılı bilgi ve program için:
www.sessizsinemagunleri.com

TURİZM FUARI

Tempo Travel Londra'daydı

Dünyada 2017'ye yönelik ilk fuar olma özelliği taşıyan World Travel Market (WTM) Londra'da turizmciler, pazarın nabzını tutma ve ikili ilişkileri geliştirme şansı buldu. Türkiye'nin İngiltere pazarında şu ana dek yüzde 31.64'lük kayıp yaşadığı 2016 yılının ardından 2017'ye dair ilk göstergelerin ortaya çıkması açısından WTM bu yıl çok önemliydi. Bu yıl 37'ncisi düzenlenen WTM Londra Turizm Fuarı'na altı binden fazla turizm şirketi ve 190 ülke katıldı. Fuar, 7-9 Kasım 2016 tarihleri arasında gerçekleşti ve profesyonel ziyaretçi sayısı 50 bini geçti. Türkiye fuara en büyük stant alanıyla katılan ülkelerden biriydi. Türkiye fuarda, Londra Kültür ve Turizm Müşavirliği'nin oluşturduğu 783 metrekarelik bir alanda 55 kurum ve şirket ile temsil edildi. Bunlardan biri de ATO'nun kurduğu Ankara standıydı.

Bu yıl Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın fuar alanındaki stantlarında ve turizmle ilgili kurum ve kuruluşların stantlarında dağıtılan en önemli materyallerden biri yine Tempo Travel'ın İngilizce hazırlanan özel Türkiye sayısı oldu. Tempo Travel tüm fuar katılımcılarına ücretsiz ulaştırıldı. Büyük ilgi gören dergi üç günlük fuarın ikinci günü tükendi. Türkiye'nin önde gelen turizm bölgelerinin yer aldığı Tempo Travel'ın İngilizce özel sayısı Türkiye'deki bayilerde de satışa sunuluyor. Derginin Ankara Ticaret Odası ile de ortak bir projesi vardı. Özel kalın kapaklı Ankara eki de Tempo Travel ile Ankara standında dağıtıldı.

ALAÇATI BIG FISH TURNUVASI

Yakala, Bırak, Yaşat

Sportif balıkçılığın daha geniş kitlelere tanıtılmasını hedefleyen Columbia PFG Alaçatı Big Fish Turnuvası, 27-30 Ekim 2016 tarihlerinde Port Alaçatı Marina'da düzenlendi. "Büyük Balık Peşinde" sloganıyla gerçekleşen turnuva Türkiye'nin usta balıkçılarını bir araya getirdi. Turnuva bugüne kadar Alaçatı'da yapılan diğer etkinliklerden farklı olarak "Yakala, Bırak, Yaşat" sloganıyla düzenlendi. Nesli tehlike altında olan ve korumaya alınmış türler, oltaya takılmaları halinde sağlıklı bir şekilde denize geri salındı, turnuva bu uygulamayla balıkçılıkta bu kültürün yerleşmesine katkıda bulunmayı amaçlıyordu. Tüm katılımcıların çabasıyla etkinlik boyunca 19 adet, 50 kilogram üzeri koruma altına alınan balık sağlıklı bir şekilde doğaya iade edildi, bu sayı son on senenin rekoruydu. Alaçatı Big Fish Turnuvası'nda ekipler çeşitli başlıklarda ödüllendirildi; "En Büyük Balık" kategorisinde Espadon ekibi 185 santimetreyle birinci oldu. "En Fazla Yakala Bırak" kategorisinde ise ödülü Sunset aldı. Turnuvada ayrıca çocuk ve büyükler için çalıştaylar, söyleşiler, çeşitli etkinlikler düzenlendi.

MÜZİKLİ GÖSTERİ

Aşklar ve Şarkılarla Ordu

Güzel Ordu Kültür Sanat Derneği'nin düzenlediği müzikli gösteri İstanbul'da Kozzy Kültür Merkezi Gönül Ülkü Gazanfer Özcan Sahnesi'nde sanatseverlerle buluştu. Senaryosunu İbrahim Dizman'ın yazdığı, Taner Aksoy'un orkestrasıyla birlikte şarkılarını seslendirdiği müzikli gösterinin konuk sanatçıları Tuncer Tercan, Hürdağ Aydın ve Mehmet Gümüş'tü; tangoya da Göksen Ezeltürk ve Osman Cengiz eşlik etti. Gösterinin teması Ordu'nun sosyal ve eğlence hayatı, şehir yaşamı ve yaşanmış unutulmaz aşklarıydı. Aşklar ve Şarkılarla Ordu gösterisi önümüzdeki aylarda başka şehirlerde de sahnelenecek.

KÜLTÜR ROTASI

Dört Koldan Trakya

Trakya'nın kültür ve doğa değerlerini gözler önüne seren kültür rotası projesi hayata geçti. "Trakya Turizm Rotası", bölgenin doğa, inanç, gastronomi ve tarih rotalarını dört kategori halinde Türkiye turizm envanterine kazandırdı. Trakya'nın tanıtımına ve ekonomiye büyük katkı sağlayacak proje longoz ormanlarından Selimiye Camii'ne, el sanatı merkezlerinden lezzet duraklarına bölgenin dört bir yanına uzanıyor. Doğa başlığında 33, tarih rotasında 54, inanç turizminde 28 ve gastronomi rotasında 39 turizm noktası bulunuyor. Proje, Trakya Kalkınma Ajansı desteği ve Kırklareli Üniversitesi koordinatörlüğünde Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ il kültür turizm müdürlükleri, üniversiteler, belediyeler ve Trakya Turizm İşletmecileri Derneği tarafından geniş bir katılımla hazırlandı.

Ayrıntılı bilgi: *trakyaturizmrotasi.com*

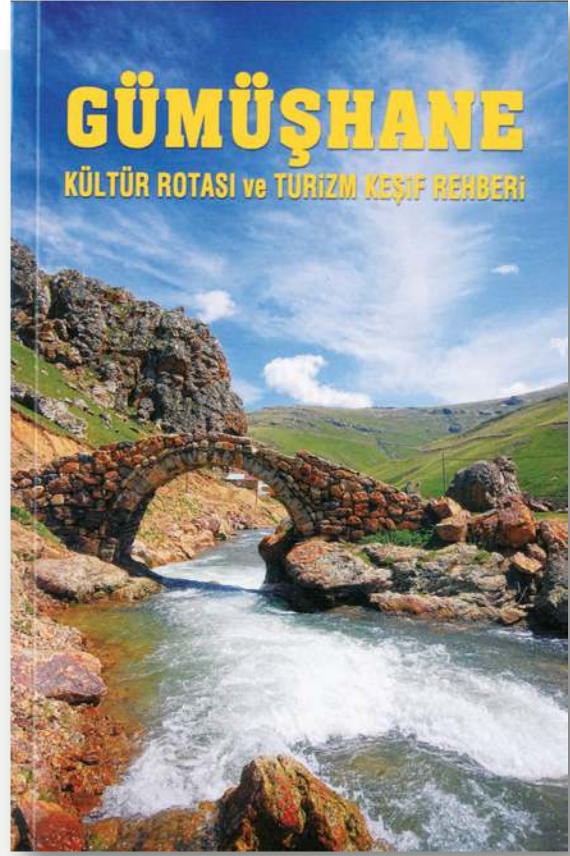
ERSİN DEMİREL'DEN YENİ REHBER

Keşif Rotaları

Gümüşhane Kültür Rotası ve Turizm Keşif Rehberi, ilin doğa ve tarih hazinelerini tanımak için benzersiz bir kaynak. Gümüşhane Valiliği tarafından yayımlanan, Atlas'ta yer almış keşiflerinden de tanıdığımız Ersin Demirel'in hazırladığı kitap, keşif rotalarını tanıtmanın yanı sıra tarih, yerel lezzetler, el sanatları, ulaşım, konaklama, festival ve şenlikler gibi bölümlere sahip. Rehber Gümüşhane'nin tüm keşif güzergâhlarını fotoğraflar, haritalar, GPS bilgileriyle ayrıntılı olarak tanıtıyor; tarih turları, kültür turları, doğaya yolculuk, yürüyüş parkurları, bisiklet parkurları, jip safari parkurları, kış turizmi gibi başlıklarda çok sayıda rotaya yer veriyor. Türkçe ve İngilizce olarak yayımlanan *Gümüşhane Kültür Rotası ve Turizm Keşif Rehberi*'ni edinmek şu adrese e posta gönderilebilir:

gumushanerotalari@gmail.com

Ayrıntılı bilgi için: *www.ersindemirel.blogspot.com*

İnci Gökçe'nin Ardından

Alman Lufthansa Havayolları'nın Türkiye Ofisi'nde basın ve halkla ilişkiler sözcüsü olarak görev yapan İnci Gökçe, Kasım 2016'da aramızdan ayrıldı. Gökçe 1997'den beri Lufthansa'nın Türkiye operasyonlarında görev alıyordu. Havacılığa yıllardır emek veren ve bir Atlas dostu olan İnci Gökçe 60 yaşında ve üç çocuk annesiydi. Lufthansa ailesine ve tüm sevenlerine baş sağlığı diliyoruz…

DEDEGÖL DAĞLARI - ISPARTA

Tırmanış Cennetine Maden

Türkiye'nin en önemli uzun duvar tırmanış rotalarının bulunduğu, dünya çapında tanınan bir yer Dedegöl Dağları'ndaki Kuzukulağı Yaylası. Ama Isparta'nın Aksu ilçesinde, Eldere Köyü sınırlarındaki Kuzukulağı'nın değeri, ana kaya bandında maden arama ruhsatı verilmesini engellemedi. Kaya tırmanışı sporu için sınırsız potansiyele sahip Kuzukulağı, Türkiye'nin en bilinen doğa sporları merkezlerinden biri. Kuzukulağı Yaylası ve civarına yıl içinde dört mevsim boyunca yüzlerce doğa sporcusu kaya tırmanışı, uzun duvar tırmanışı, sportif kaya tırmanışı, dağcılık, tur kayağı, kampçılık, doğa yürüyüşü, bisiklet ve moto-cross için geliyor ve bölgeye katkıda bulunuyor. Ama maden arama işlemi bölgeye geri dönüşü mümkün olmayan zararlar verecek. Kamu yararı çok kısıtlı olan taş ocağı işletmesinden elde edilecek gelir, diğer tüm yaşamsal ve sportif aktivitelerin sağlayacağı faydanın yanında önemsiz kalacak. Madencilik faaliyetleri doğal yaşam alanlarının yanı sıra tarım, hayvancılık ve yaylacılık faaliyetleri için de tehdit oluşturuyor. Kuzukulağı Yaylası'nın korunmasını savunan tüm kesimler yanlıştan dönülmesini ve maden arama ruhsatının bir an önce iptal edilmesini bekliyor. –*Mustafa M. Kalaycı*

Türkiye'nin Balık Uzmanı

DARDANEL

Ben nereye tOn oraya

KOLAY AÇ,
SAĞLIKLA YE,
KEYFİNİ ÇIKAR!

Dardanel Poşet Ton

Deneyen lezzetinden vazgeçemiyor.
İnce ve kullanışlı.
Taşıması kolay.

Dardanel Dardanel balikuzmani dardanel.com.tr

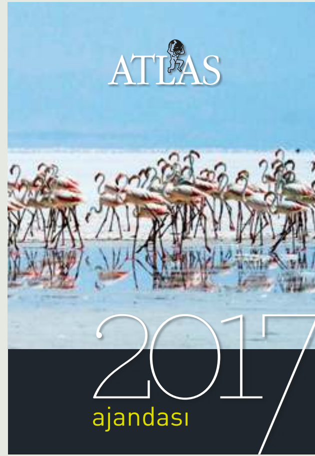
KİTAP

Bilmediğimiz Osmanlı

Atlas'taki yazılarından da tanıdığımız usta yazar Mustafa Dağıstanlı, yeni kitabında okuru Osmanlı dünyasında merak uyandırıcı bir gezintiye çıkarıyor. Can Yayınları'nın *Bildiğin Gibi Değil* serisinin ilk kitabı olan Osmanlı, yanlış bilinen doğrulara, bildiğimizi düşündüğümüz "hakikatler"e müdahale etmek amacıyla hazırlanmış, kolay okunan neşeli bir çalışma. Mustafa Alp Dağıstanlı, özellikle tarihe başka bir yönden bakmak isteyenler için hazırladığı kitapta, "Osmanlı dünyasında fast food var mıydı?" "Kimler sakal bırakmazdı?" "halk padişahı görünce neden hasır yakardı" gibi ilginç soruların yanıtını veriyor. Dağıstanlı'nın amacı Osmanlı dünyasının ne büyük bir çeşitlilik, ne şaşırtıcı gerçekler barındırdığını göstermek, tarihe başka bir açıdan bakmak. Dağıstanlı, her biri saygın kaynaklardan derlenen ve akademik çevreler tarafından kabul gören bilgilerle kaleme aldığı kitabında gerçeklerin uydurmalardan daha çekici, daha değerli, daha anlamlı olduğunu gösteriyor.

2017 AJANDASI

İki Farklı Kapak

Atlas bu sayıda okurlarına 2017 ajandası hediye ediyor. Yıl boyunca size eşlik edecek ve zamanınızı planlayacak Atlas ajandası iki farklı kapakla hazırlandı. Dergiyle verilen ajandaların bazılarının kapağında flamingolar, bazılarındaysa baykuşlar bulunuyor. Kapaktaki fotoğraf tamamen hangi ajandaya tesadüf ettiğinize bağlı. Atlas tüm okurlarının yeni yılını kutluyor ve güzel bir 2017 diliyor.

AKDENİZ'İN ORTAÇAĞI

Akdeniz havzasında yaklaşık üç bin yıllık bir seyahat kültürü var. "Dinler ve dönüşümler çağı" olarak da adlandırılan ortaçağ da hacılara, tüccarlara, din adamlarına, askerlere, elçilere, toplumun her kesiminden seyyahlara tarihinin hiçbir döneminde kopmamış yol ağları sayesinde geniş iletişim olanakları sunuyordu. Kitap Yayınevi'nden çıkan *Pero Tafur Seyahatnamesi*, batıda Roma'nın, doğuda Bizans ve Memluk mirasının Akdeniz'in yeni aktörlerine devredildiği ortaçağı anlatıyor. Eseri İspanyolcadan çeviren Hakan Kılınç, giriş yazısı ve notlarıyla kitabı daha kolay anlaşılır kılıyor.

ÜÇ ÜLKEDEN SU DÜNYASI

Hasan Cem Araptarlı'nın *Water World-Su Dünyası* başlıklı fotoğraf kitabı, okuru dünyanın uzak denizlere davet ediyor. Myanmar, Kamboçya ve Malezya'ya uzanan Araptarlı, bu ülkelerde denizle iç içe, suyun üzerinde yaşayan insanlara konuk oluyor. Fotoğraflar bizi yağmur yağdığında mutlu olan, deniz üzerindeki kulübelerde yaşayan, maddi anlamda hiçbir şeye sahip olmayan, ama benzersiz bir coğrafyada doğayla iç içe bir ömür süren insanlarla ve onların huzuruyla tanıştırıyor. Kitabın metinleri hem Türkçe hem İngilizce. Bilgi için: *www.hasancemaraptarli.com*

WOLVERINE HER ADIMDA SİZİNLE

Doğayla baş başa kalmak istediğinizde, yoğun iş temposunda, zorlu şehir koşullarında, Wolverine hayatınızdaki tüm anlara konfor katıyor.

Tasarımlarında kalite, sağlamlık ve rahatlığı ön planda tutan Wolverine, 130 yıllık mirasını geleceğe taşıyor. Unisex modelleriyle de dikkat çeken Wolverine, el emeğiyle son teknolojiyi birleştirdiği yeni koleksiyonuyla her koşulda güvenle giyilecek ayakkabılar üretiyor.

Wolverine, yeni sezonda doğaya açılıp kendini yenilemek isteyenlere özel olarak Grayling modelini tasarladı. Kısa ve bilekte biten Grayling, doğa yürüyüşlerinin yanı sıra, zorlu şehir koşullarında da ayakları sıcak tutuyor ve rahatlığıyla fark yaratıyor. Wolverine, sonbahar-kış sezonunda ikonik botu Badlands'i baskılı derinin doğal görüntüsüyle yeniledi. Percy ve Chris modelleriyse takım elbiselere ya da sportif şıklık arayan ve stiline özen gösteren erkeklere eşlik ediyor.

Wolverine'in sarı, kahverengi, siyah ve yeşil renk tonlarıyla harmanladığı sonbahar-kış koleksiyonu hem kadın, hem de erkeklere hitap ediyor. Ayakkabılarında fonksiyonelliği ön planda tutan Wolverine 2016 Sonbahar-Kış Koleksiyonu'na Yeşil Kundura Mağazaları, Yeşil Kundura bayileri ve online alışveriş sitesi **www.yesil.com.tr**'den ulaşabilirsiniz.

Zarif modellere sahip Wolverine ayakkabılarını günlük kullanım için veya özel günlerinizde şıklığınızı arttırmak adına tercih edebilirsiniz.

MARAKEŞ ZİRVESİ

İKLİM İÇİN BİR ADIM

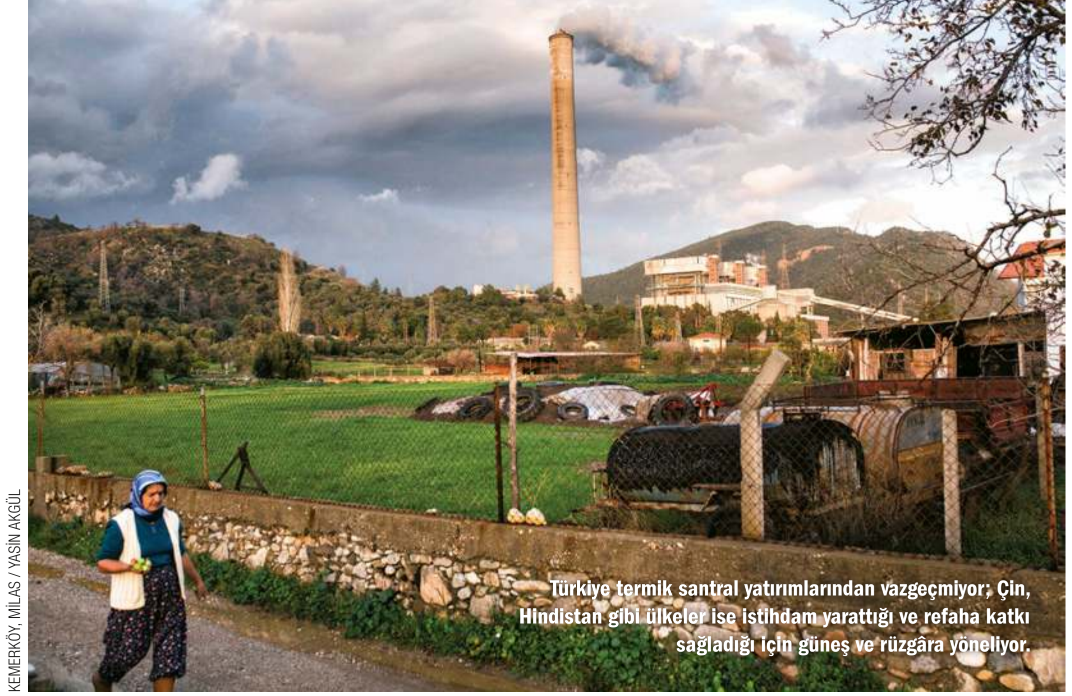
Fas'ın başkentinde düzenlenen zirvede, Paris İklim Anlaşması'nın uygulanmasına dair önemli sonuçlar alındı. Türkiye ise yine kömüre artan şekilde yatırım yapan ülkeler arasında.

İklim değişikliği konusunda dünyanın attığı en büyük adım olan Birleşmiş Milletler 22. İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) Taraflar Konferansı (COP22) geçtiğimiz haftalarda Marakeş'te düzenlendi. Korkulan olmadı ve ABD bir yıl önce Paris'te imzalanan anlaşmayı onayladı, taahhütlerini yerine getireceğini belirtti.

Marakeş İklim Zirvesi'nde küresel sera gazı emisyonunun yüzde 7.72'sinden sorumlu yedi ülke (Avustralya, İsrail, Malezya, Japonya, Finlandiya, Guatemala ve Birleşik Krallık) Paris Antlaşması'nı onayladı. Bu ülkelerle birlikte anlaşmayı onaylayan ülke sayısı 111'e yükseldi; böylece toplamda küresel emisyonların yüzde 77'si anlaşma kapsamına girmiş oldu. Türkiye ise halen anlaşmayı onaylamadı. Türkiye gibi G20 ülkelerinden Rusya da halen anlaşmayı onaylamayan ülkeler arasında.

İki haftalık zirve sonucunda Marakeş Duyurusu yayınlandı. Buna göre, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne (UNFCCC) üye 196 ülke Paris Antlaşması'nın "hayata geçirilmesi taahhüt ettiklerini" ilan etti.

Zirvede bazı ülkeler uzun vadeli planlarını da açıkladı. İlk uzun vadeli planı sunan ülke ABD'ydi. Almanya, Kanada ve Meksika planlarını açıklayan diğer ülkeler oldu.

KEMERKÖY, MİLAS / YASİN AKGÜL

Türkiye termik santral yatırımlarından vazgeçmiyor. Çin, Hindistan gibi ülkeler ise istihdam yarattığı ve refaha katkı sağladığı için güneş ve rüzgâra yöneliyor.

ABD, 2005 yılını referans alarak 2050'ye kadar yüzde 80 emisyon azaltımı hedeflediğini belirtti. Almanya ise 1990 yılını referans alacağını açıklayarak emisyonlarını yüzde 80 ila yüzde 95 oranında azaltacağını ifade etti. Toplam 22 ülke de uzun vadeli planlarını en kısa sürede sunacağını bildirdi.

EN FAZLA ARTIŞ

İklim Zirvesi sonrasında Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi'nde düzenlenen panelde konuşan Ümit Şahin, Paris Anlaşması'yla oluşan iki derece hedefinin önemini vurguladı. Bu seneki emisyon raporunda değişiklikler yapıldığına dikkat çeken Şahin, G-20 ülkelerin değerlendirildiğini ve Türkiye'nin 2030 yılına kadar en fazla artış hedefleyen ülke olarak kırmızı noktada olduğunu vurguladı.

Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi'nden Dr. Ethemcan Turhan da Paris İklim Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi ve Marakeş'te ortaya çıkan gelişmelerin, Türkiye'deki karar vericilere, stk'lara ve iş dünyasına önemli bir mesaj olduğunu söyleyerek şunları kaydetti: "ABD'deki politik dengelerin değişmesine rağmen, sürdürülebilir enerji dönüşümü tüm dünyada hızlanarak devam edecek. Türkiye ise kömüre artan şekilde yatırım yapan, kendi ekonomisini ve yurttaşlarının sağlığını tehlikeye atan ender ülkelerden biri. Çin, Hindistan ve diğer büyük ekonomiler, istihdam yarattığı ve refaha katkı sağladığı için güneş ve rüzgâra yöneliyor."

Marakeş'te zirveyi takip eden Marmara Üniversitesi'nden Prof. Semra Cerit Mazlum, bunun bir uygulama konferansı olduğunu vurgulayarak müzakerelerin çok kolay geçmediğine dikkat çekti. İklim jeopolitiğinin ve güç rejimlerinin değişime uğradığını belirten Mazlum, ülkelerin pozisyonlarını geride bırakıp yeni bir sisteme geçmelerinin söz konusu olacağını söyledi ve Türkiye'nin iklim değişikliğine uyum kapsamında bu geçişi iyi bir şekilde idare etmesi gerektiğini ekledi ●

BOZCAADA VE GÖKÇEADA

Rahat Bir Nefes, Şimdilik...

Çanakkale'nin doğa harikası iki adası yapılaşma tehdidiyle karşı karşıya kaldı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, adaların bakir koylarını yaklaşık 600 bin TL'lik gelir elde etmek için ihaleye çıkarma kararı aldı. Bakanlık kararına göre, 21-22 Kasım 2016 tarihlerinde Ankara'da yapılacak dört ihaleyle koyların kaderi belli olacaktı.

İhale, Bozcaada'nın Sulubahçe ve Habbele ile Gökçeada'nın Gizli Liman ve Laz Koyu'nu kapsıyordu. Buralarda sosyal tesis amaçlı yapılaşma izni verilecek, koylar üç yıllığına özel şahıslara devredilebilecekti. Ancak ihale kararı büyük tepki çekti. Sivil toplum kuruluşları ve yerel yöneticiler ihaleyi durdurmak için devreye girdi. Bozcaada Belediye Başkanı Hakan Can Yılmaz, "bu ihale Bozcaada için ileride telafisi olmayan birçok tehlikeyi içeriyor; bütün hukuki ve kanuni haklarımızı da savunarak bu ihalenin mutlaka durdurulması gerektiğini düşünüyoruz" dedi.

İhale kararını tesadüfen gazete ilanıyla öğrendiklerini söyleyen Bozcaada Kent Konseyi Başkanı Öznur Evergen ise ihalenin gerçekleşmesi durumunda diğer bakir koyların da ihaleye açılabileceğine dair uyarıda bulundu. Sosyal medyada da ihaleye yoğun tepki gösterildi. Sonunda tepkiler bir yanıt buldu. Herkesin yüreğine su serpen açıklama Bozcaada Belediyesi'nin resmi internet sitesinden geldi. Başkan Yılmaz, ihalelerinin iptal olduğunu duyurdu; ihalenin iptal etmesi için çaba sarf edenler şimdilik rahat bir nefes aldı…

YILDIRIM GÜNGÖR

İhaleye konu olan yerlerden biri de Gökçeada'daki Gizli Liman'dı.

AMASRA

En Büyük Çevre Davası

Doğal güzelliğin, bakirliğin başa dert olduğunun en güzel örneklerinden biri Bartın'a bağlı Amasra. Çünkü yıllardır üzerindeki kara bulutlar bir türlü kalkmadı. Bağımsız verilen çevre mücadeleleri 2010'da Bartın Çevre Platformu olarak tek çatı altında birleşti. Yıllardır yüzlerce gönüllü Amasra'yı kurtarmak amacıyla termiksiz bir gelecek için uğraşıyor.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun verilere göre, Karadeniz Ereğli'den Amasra'ya kadar mevcut termik santrallara ek olarak 10'dan fazla yeni termik santral yapılmak isteniyor. Amasra'ya kurulmak istenen termik santralın hikâyesi de 1999'a kadar uzanıyor. Yıllar içinde verilen mücadeleler sonunda termik santral projeleri hep rafa kalkmak zorunda kaldı.

Ancak en son Ekim 2016'da termik santral için ÇED olumlu kararı verildiği açıklandı. Amasra halkı yeniden sağlıklı bir çevrede yaşamak için mücadeleye başladı. Platform üyeleri, açılacak iptal davasına müdahil olmaları konusunda halka çağrıda bulundu. Çağrılar sonuç verdi ve 2 bin 19 kişi iptal davasına müdahil oldu. Bu Türkiye'de bir çevre davasında ulaşılan en fazla davacı sayısı oldu.

Bu arada termik santral yapımı mevcut çevre düzeni planlarında yer almıyordu. Bu nedenle termik santrala yer açmak için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, planlarda değişiklik yaptı. Şu anda planlar 6 Aralık 2016'ya kadar askı sürecinde. Buna karşı da bölgede yoğun bir itiraz var. Amasra'da Kültür Park önünde ve Bartın'da eski belediye önünde açılan irtibat masalarında yeni plana karşı dilekçe hazırlanabiliyor. Benzer bir itiraz süreci 2014'te de başlatılmış, 10 günde toplanan 42 bin itiraz bakanlığa sunulmuştu. Greenpeace de değiştirilen çevre düzeni planına karşı internet sitesinde kampanya başlattı.

ş Bankası'ndan hayatı kolaylaştıran ayrıcalıklı bir deneyim

Yüz Yüze Bankacılık

ünyanın gördüğü her büyük başarı bir zamanlar adece hayaldi. Çünkü, her hayal yarın için atılan üyük bir adım, gelecek için yeni bir plandır. te bu yüzden İş Bankası, hayatınızı kolaylaştıran üz Yüze Bankacılık hizmetleriyle size zaman azandırıyor, tüm hayallerinizin gerçeğe önüşmesi için size destek oluyor. Siz hayallerinize daklanırken, bankacılık ihtiyaçlarınızla ilgilenip nansal çözümler ve ayrıcalıklı hizmetler sunuyor.

üz Yüze Bankacılık Ayrıcalıkları:

üşteri İlişkileri Yöneticiniz, finansal ihtiyaçlarınızın arşılanması ve varlıklarınızın yönetimi konusunda n uygun ve yenilikçi çözümlere ulaşmanızı sağlar. ubenizi ziyaret ettiğinizde sıra beklemeden oğrudan Müşteri İlişkileri Yöneticinizle örüşebilirsiniz.

üz Yüze Bankacılık ile anlaşmalı firmalarda size zel ayrıcalıklardan faydalanabilirsiniz. ndirimli araç kiralamadan kuru temizlemeye, araç e konut yardımından seyahat danışmanlığına adar birçok alanda hayatı kolaylaştıracak ek izmetlerden yararlanabilirsiniz.

redi kartı limitlerinde ve Bankamatiklerden günlük ara çekme limitlerinde size özel ayrıcalıkları, kredi e mevduat hesaplarında avantajları Yüz Yüze ankacılık'ta bulabilirsiniz.

Anadolu Hayat Emeklilik tarafından Yüz Yüze Bankacılık müşterilerine özel hazırlanan emeklilik planıyla geleceğiniz için bugünden yatırım yapmaya başlayabilirsiniz.

İş Yatırım'ın uzman ekipleri tarafından hazırlanan, piyasanın nabzını tutan bültenleri günlük olarak alabilir, önemli bilgilere kolayca ulaşabilirsiniz.

*Yüz Yüze Bankacılık ayrıcalıklarıyla tanışmak için "**YYB**" yazıp **4402**'ye mesaj atın, sizi arayalım.*

Yüz Yüze Bankacılık ile siz hayallerinize bakın, gerisini bize bırakın.

Gelin, tüm yatırım ve bankacılık işlemlerinizle biz ilgilenelim. Müşteri İlişkileri Yöneticinizle öncelikli ve kişiye özel çözümler sunalım. Kredi ve mevduat hesabında avantajlar ve Yüz Yüze Bankacılık'a özel tüm hizmetlerle hayatınızı kolaylaştıralım.

YYB yazın **4402**'ye gönderin, sizi arayalım.

Yüz Yüze BANKACILIK

ZOOLOJİ

BALIKLARIN ELEKTRİK SİNYALLERİ

Müthiş kamuflaj yetenekleriyle saklanabilen mürekkepbalıkları, canlıların elektrik sinyallerini algılayarak avlanan köpekbalıklarından da ilginç bir şekilde korunuyor.

FIONAAYERST, THINKSTOCK

Köpekbalıklarının başlarında bulunan, içleri bir çeşit jöleyle dolu kanallardan oluşan lorenzini ampulleri, santimetrede 5 nanovolt kadar küçük değişiklikleri bile belirlemelerini sağlıyor.

Geçtiğimiz bir yıl içinde yayımlanan iki araştırmadan biri, köpekbalığının elektrik alanlarını hissederek avlanmasını sağlayan algılayıcılarının sırlarından birini açığa çıkarırken, diğeri de mürekkepbalığının bu hassas algılayıcılardan nasıl korunduğunu ortaya koydu.

Köpekbalıkları, başlarında bulunan "lorenzini ampulleri" denilen algılayıcılarla denizdeki canlıların zayıf elektrik sinyallerini algılayabiliyor. Ağız kısımları derilerine açılan, içleri bir çeşit jöleyle dolu uzun kanallardan oluşan ve elektrik sinyallerini algılamakta çok hassas olan lorenzini ampulleriyle santimetrede 5 nanovolt kadar küçük değişiklikleri bile belirleyebiliyorlar.

Araştırma sonuçlarını *Science Advances*'ta yayımlayan California Üniversitesi, Washington Üniversitesi ve Virginia Mason'daki Benaroya Araştırma Enstitüsü'nden bilim insanları, bu jelin özelliklerini araştırdı ve proton iletkenliği şaşırtıcı derecede yüksek bir malzeme olduğunu keşfettiler. (Bir malzemenin artı yüklü hidrojen iyonlarını iletme kabiliyetine proton iletkenliği deniyor.) Araştırma ekibinden elektrik mühendisi Erik Josberger, "jölenin proton iletkenliğini ilk defa ölçtüğümde gerçekten şaşırdım" diyor. Köpekbalıklarının elektrik algılama mekanizmaları tam olarak anlaşılamasa da, keşfedilen yüksek proton iletkenliğinin elektrik duyarlılıklarının neden bu kadar iyi olduğunu açıklayabileceği belirtiliyor.

NEFESLERİNİ TUTANLAR

Mürekkepbalıkları kısa süre içinde şekil, renk ve desen değiştirerek kamufle olabiliyor. Peki ama biyoelektrik sinyallerini algılayan köpekbalıklarından nasıl korunuyorlar? ABD'nin Duke Üniversitesi'nden biyolog Dr. Christine Bedore ve meslektaşları, akvaryumdaki mürekkepbalıklarına kendilerine doğru yaklaşan köpekbalığı videoları izleterek deneyler yaptı. Köpekbalığını gören mürekkepbalıklarının çoğu, vücut deliklerini kapatıp nefes alma hızlarını yavaşlatarak elektrik sinyallerini azalttı!

Dr. Bedore ve ekibinin *Proceedings of the Royal Society B* adlı akademik dergide yayımlanan araştırma sonuçlarına göre, dinlenme pozisyonunda olan bir mürekkepbalığının elektrik alanı 10-30 mikrovolt aralığında. Köpekbalığı gördüğünde vücut deliklerini kapatıp, kendini yere doğru bastıran, nefes alma hızını yavaşlatan bir mürekkepbalığınınki ise yaklaşık 6 mikrovolt.

Araştırmacılar, gerçek köpekbalıkları kullanarak yaptıkları bir başka deneyle mürekkepbalıklarının elektrik sinyallerini azaltan tepkilerinin işe yaradığını ispatladı. Elektrik alanları oluşturan bir cihazla dinlenme halindeki mürekkepbalıklarının elektrik sinyallerini taklit ettiklerinde köpekbalıkları çoğunlukla cihazı ısırdı. Ancak, mürekkepbalıklarının köpekbalığı tehdidi durumundaki elektrik sinyalleri taklit edildiğinde, ısırma oranı yüzde otuza düştü. Dr. Christine Bedore şöyle söylüyor: "Biraz şaşırdım çünkü bu elektrik alanını mürekkepbalıkları kendileri algılayamıyor." Bu arada şunu da belirtelim, elektrik sinyallerini azaltma yöntemi, mürekkepbalıklarının köpekbalıkları tarafından fark edilmelerini önlemez ise geriye son bir savunma yöntemi kalıyor: Mürekkep fışkırtıp kaçmak! ●

DAVUT DOĞAN'LA
Rio de Janeiro Neşesi

Doğanlar Yatırım Holding'in yönetim kurulu başkanı Davut Doğan, Brezilya'nın Rio De Janeiro şehrinin neşeli sakinlerini, kültürünü, doğasını çok beğendiğini söylüyor. Doğan, samba, karnaval ve futbolla anılan bu büyük sahil şehrindeki deneyimlerini anlatıyor.

RÖPORTAJ: SEDEF SEÇKİN BÜYÜK

Mobilya sektöründe Doğtaş ve Kelebek, enerjide D-Enerji ve Doğakent, teknoloji sektöründe ise UITSEC Teknoloji adındaki şirketleriyle faaliyet gösteriyor Doğanlar Yatırım Holding. Holdingin yönetim kurulu başkanı Davut Doğan, çok etkilendiği, bir kez daha gitmek istediği Rio De Janeiro izlenimlerini ve ipuçlarını Atlas okurlarıyla paylaşıyor.

Bugüne dek kaç ülkeye seyahat ettiniz, bize hangi şehri anlatacaksınız?

Afrika'da, Amerika kıtasında, Türki cumhuriyetlerinde, Avrupa'da toplam 54 ülkede bulundum. Bu ülkelerde 100'e yakın şehri de görmüşümdür. Atlas okurlarına ise Brezilya'nın Rio de Janeiro şehrini anlatmak isterim.

Rio'nun sizi cezbeden temel özelliği neydi?

Rio plajlarla çevrili bir kent. Plajlar, yaşamın ayrılmaz parçasına dönüşmüş. Bir fırsatım olursa tekrar gitmek istiyorum doğrusu. Huzurlu, sakin bir şehir aslında. Rio denilince akla karnaval, futbol ve samba geliyor. Ancak oraya gittiğimde şunu gördüm ki, şehrin hemen yanı başındaki ormanlar, yüksek dağlar, ekolojik parklar ve şehrin içindeki plajlarla Rio bir doğa harikası ve neşeli insanlarıyla ruhunuza huzur veriyor.

Şehrin ruhu günlük yaşama nasıl yansıyor?

Orada Copacabana sahilinde bir otelde kaldık. Şehrin merkezinde kilometrelerce uzanan plaj boyunca bir akşamüzeri yürüyüş yaptık. O sırada plaj boyunca adeta adım başında futbol oynayan pek çok

kızlı erkekli grupla karşılaştık. Brezilya'da futbolun sadece erkekleri saran bir tutku olmadığını, kadınların da çok sevdiğini ve oynamaktan keyif aldığını anladım. İnsanlar işten çıkar çıkmaz plajlara ve oradaki kafelere koşup bir şeyler yiyip içip sosyalleşiyor, birlikte eğleniyor. Orada yol boyunca hindistancevizi suyu satan yerler ve insanlar da gördük. Hindistancevizinin tepesini kırıp meyvenin kendi kabuğu içinden suyunu içmek çok hoş ve lezzetli bir deneyim oldu bizim için.

Rio'daki futbol sevgisini anlatır mısınız?

Brezilya'da futbolun insanların kalbinde ne denli önemli yeri olduğunun bir göstergesi olan Maracana Stadyumu bu kentte bulunuyor. Orayı da ziyaret ettik. Bu stadyumun inşasına Brezilya, 1950 yılındaki dünya kupasına ev sahipliği yapmaya hak kazanınca 1948'de başlanmış ve iki yılda tamamlanmış. Stadın girişinde ünlü futbolcu Pele'nin de bir heykeli bulunuyor. Yenilenmiş ve halen faal olan bu stadyum 180 bin izleyici kapasitesiyle çok coşkulu maçlara ev sahipliği yapmayı sürdürüyor.

Turistik bölgelerin hangilerini görme fırsatınız oldu?

Rio, yemyeşil dağların okyanusla buluştuğu, cıvıl cıvıl onlarca plajın süslediği, etkileyici bir coğrafyaya kurulmuş bir şehir ve limanı dünyanın doğal harikalarından biri olarak kabul ediliyor. Ünlü Sugarloaf Dağı ve Corcovado Tepesi gibi şehre tepeden bakan noktaların manzarası da görülmeye değer. Biz dünyadaki en büyük Hz. İsa heykellerinden birinin bulunduğu Corcovado Tepesi'ne teleferikle çıktık. Burası 710 metre yükseklikte ve o tepeden kalkan, şehir turu yapan helikopterler de bulunuyor. Hz. İsa heykeli de adeta kollarını açmış bütün şehri ve okyanusu kucaklıyor.

Mimariyi nasıl buldunuz?

Rio'da kolonyal döneme ait mimari örneklerinin en iyi korunduğu bölgeler, birbirine komşu olan Santa Teresa ve Lapa. Buralar 18. ve 19. yüzyılda tüccarların evlerinin bulunduğu yerler. Ancak şehrin geneline iyi bir mimari hâkim değildi, çarpık yapılaşma da vardı. Ancak şehri dönüştürmeyi ve yenilemeyi planlıyorlardı. Kentin iç kısımlarına doğru ilerledikçe yapılaşmadan orada yaşayan halkın çok daha yoksul olduğunu anlıyorsunuz. Ancak Brezilya her şeye rağmen insanların hayata bakışının pozitif olduğu bir ülke.

UFUK SARIŞEN

Ünlü Rio karnavalı şehri nasıl etkiliyor?

Doğrusu karnavalı görebilmeyi isterdim. Rio için çok önemli bir olay. Çok bahsi geçti, karnavalın nasıl doğduğunu ve hikâyesini anlattılar. Paskalya öncesindeki dört gün boyunca 250 binden fazla turist geliyormuş kente. Karnaval sırasında Rio'nun köklü dans okulları hazırladıkları samba ve dans gösterileriyle birbirleriyle rekabet ediyor ve birinci seçilmeye uğraşıyorlar. Şehir merkezinde karnaval yürüyüşünün yapıldığı caddeyi ve bu karnavalda yarışan okullardan ikisini gördüm.

Önerebileceğiniz lezzet durakları var mı?

Oranın "steak house" restoranlarındaki sunum ve sistemi çok beğendim. Bir büyükbaş hayvanın resminin üzerinde hayvanın vücudunu bölümlere ayırıp numaralandırmışlar. Her bir garson, üzerinde farklı bir numara taşıyan tepsiyle masaların arasında dolaşıyor ve size istediğiniz miktarda eti bırakıyor. Siz de hayvanın hangi bölgesini seviyorsanız o numaralı tepsileri taşıyan garsonu çağırıyor, masanıza servis alıyorsunuz. Oraya kadar gitmişken bufalo eti denenmeli diye düşünüyorum. Bu restoranlara girişte belli bir miktar ödeyip sınırsız yiyip içebiliyorsunuz.

Rio'dan ne gibi hediyelik eşyalar alınabilir?

Orada turistik eşya satan yerlerde benim en çok dikkatimi çeken doğal taşlar oldu. Rio'da rengârenk çok güzel doğal taşlar bulmak mümkün. Ben de oradan büyük, işlenmemiş bir ametist taşı aldım, hâlâ ofiste toplantı odamızda duruyor ●

Rio de Janeiro, Atlas Okyanusu kıyısında etkileyici bir coğrafyanın tam içinde bulunuyor. Yükseklerden bakınca ilk göze çarpanlar binalar ve sokaklarıyla kent, kumsallar ve denizdeki Sugarloaf Dağı.

ÇOCUK BAKIŞI

Eskiler dille ifade etmeye "lisan-ı kaal;" bedenle, gözle ifadeye "lisan-ı hal" demiş ve çocuklarla kedilerin bakışı lisan-ı halin çözülmesi en zor olanı kabul edilmiş. Gürcistan Tiflis'in bir sokağından bize bakan bu çocuk, kendi biricikliğini öylesine çetrefil söylüyor ki, saçındaki çiçekle, dudağındaki incecik yara izi bile katılıyor bilgiçliğine. Çocukların dünyaya, sokağındaki insana böyle, oyunla bakabilmesi güvenlik duygusuyla bağıntılıdır. İstismara ve zorbalığa uğramış bakış mutlu anında bile, belli eder acının izlerini. Çocukların gözlerinde inceliklerin çoğalması, salt onlar için değil, bakanlara da oyun ve mutluluk olur…

YAZI: TEVFİK TAŞ

360 Derece Eğlence

Cep telefonları müzik çalmada da pek marifetli, ama hoparlörlerinin küçüklüğü bu zevki sınırlıyor. Oysa telefonunuzdan müziği harici bir hoparlörle alıp dağda, ormanda, vadide beklenmeyecek hacimlerde dinleyebilirsiniz.

Kamp ortamında ya da kumsalda arkadaşlarınızla müzik dinlemek istediğinizde harici bir hoparlör gibisi yoktur. UE Boom 2, bluetooth bağlantısıyla telefonunuzdan müziği alıyor ve küçük boyutlarından beklenmeyecek bir hacimle size duyuruyor. Dahası hoparlörün düşmelere dayanıklı olması ve su geçirmemesi onu vahşi doğaya karşı bağışık hale getiriyor. Ürünün en güzel tarafı akıllı cihaza yüklenen bir uygulamayla çalışıyor olması. Böylece üreticisi uygulamayı güncelledikçe cihaza da yeni özellikler ekleniyor. Nitekim Ultimate Ears'ın yeni PartyUp uygulaması 50'den fazla Ultimate Ears hoparlörü birbirine bağlayarak kullanabiliyor. Dahası Siri ve Google Now ses kontrol entegrasyonu sayesinde çalmak istediğiniz parçanın adını söylemeniz yeterli. Beş bant ekolayzıra sahip olan UE Boom 2, 15 saatlik pil ömrü ve 30 metrelik menzil sunuyor. 749 TL'lik fiyatı dışında ürüne taksitle sahip olmak isteyenler için Turkcell'in 12, 24 ve 36 ay taksitli seçenekleri olduğunu, kontrat süresince ücretsiz Fizy aboneliği sunulduğunu ve bu şekilde dinlenen müziklerin internet kotasına dahil olmadığını da belirtelim.

HEPSİNE HÜKMEDEN BİR KLAVYE

Bilgisayar satışları düşüyor. Hatta tablet satışları da. Çoğu kişi iş dışında bilgisayarını neredeyse kullanmıyor. Sebep ne olabilir sizce? Evet bildiniz: Cevap cep telefonları. Fakat bir sorun var: Facebook ya da Twitter'da sorunsuzca size hizmet eden cep telefonunuz, uzun bir e-posta yazmak istediğinizde canınızı sıkmaya başlıyor. Logitech K480 ise tüm cihazlarınızı kontrol edebileceğiniz harika bir kablosuz klavye. Aynı anda üç cihaza bağlanabilen ve cihazlar arası geçişleri üzerindeki düğmeyle gerçekleştirebileceğiniz K480 ergonomik bir tasarıma sahip. Sizi dizüstü PC taşıma derdinden kurtarabilecek bu klavye Windows, MacOS, Android ve iOS işletim sistemlerini destekliyor. Siyah ve beyaz olmak üzere iki farklı renk seçeneği bulunan K480'in standı, yazarken akıllı telefonunuzu ve tabletinizi rahatça görebileceğiniz en doğru açıda tutuyor. Fiyat: 180 TL.

Aynı anda üç cihaza bağlananıyor

GÜÇ SİZDE!

Farklı markalara ait taşınabilir şarj ünitesi cihazlar piyasada bolca bulunuyor. Bu modeli sayfalarımıza taşımamızın sebebi ise kullandığı pil hücrelerinin LG üretimi olması. Dahası TP-Link TL-PB15600, adından da anlaşılabileceği gibi 15.600 mAh'lik kapasitesiyle bulabileceğiniz en güçlü modellerden biri. İki adet USB çıkışına sahip olan şarj ünitesi, örneğin Samsung Galaxy S7'yi dört kere şarj edip yine de size biraz güç bırakıyor. Bu gücü de gerektiğinde ünite üzerindeki LED fener için kullanabilirsiniz. Tam şarj olması için yaklaşık altı saate ihtiyaç duyan TL-PB15600, bu açıdan benzer kapasitedeki çoğu rakibinden iki kat daha performanslı. Üzerindeki LED'ler sayesinde ne kadar gücü kaldığını size bildiren ürünün fiyatı ise 130 TL.

DAYANIKLI KULAKLIK

Kulaklık konusundaki en tecrübeli markalardan biri olan Sennheiser'ın OCX 686i modelinde en çok hoşumuza giden suya, tere ve kablo gerilmelerine karşı dayanıklı olmasıydı. Ses kalitesi olarak da tatminkâr bir tablo çizen OCX 686i, özel tasarlanmış antibakteriyel kulak silikonları sayesinde pasif bir gürültü engelleme de sunuyor. Arkadan kavrayarak kulağa oturan kanca yapısı ile OCX 686i, en hareketli anlarınızda bile kulağınızdan düşmüyor. Dahili mikrofona sahip olan ve kutusundan taşıma çantası da çıkan kulaklığın kablosu birbirine dolanmayacak özel bir yapıda üretilmiş. Fiyat: 390 TL.

SATÜRN'ÜN HALKALARINI ÇEKİYOR

Fotoğraf makinesi üreticileri, kullanıcıların beklentilerinin çok fazla yükseldiğinin farkında. Bir fotoğraf makinesi satın almak için gerçekten de cep telefonumuzun pratikte bize sunmadığı özellikleri olması gerekiyor. Aslına bakarsanız istisnalar haricinde en kötü fotoğraf makinesi bile en iyi cep telefonundan iyi fotoğraf çekebilir. Fakat günlük kullanımda çoğu kişi bu farkı önemsemez. Nikon Coolpix P900 (f/2.8-6.5) ise 83x'lik inanılmaz bir zum oranı sunuyor. 24 mm'lik geniş açı lens 1 cm'lik makro çekimler yapmanıza olanak tanırken tele tarafında 2000 mm'lik inanılmaz bir fokal uzunluk var. 16 megapiksel çözünürlüklü fotoğraf makinesinin alanında rekor kıran zum oranı sunması onu rakipsiz kılıyor. Örnekle anlatmak gerekirse 2000 mm ile Satürn'ün halkalarını görmeniz mümkün. Full HD 60 kare video çekimi, hareketli LCD, çok başarılı bir imaj sabitleme, dahili Wi-Fi, GPS ve NFC ise ilk bakışta göze çarpan özellikler arasında. Nikon P900 küçük bir makine değil hatta neredeyse tipik bir SLR boyutlarında. Fakat sunduğu özellikler gerçekten de bu makineyi benzerlerinden ayırıyor. Fiyat: 2000 TL.

DİJİTAL DÜNYANIN POTANSİYEL LİDERLERİ KidzMondo TeknoPark'ta YETİŞİYOR!

MEB Onaylı 4 farklı eğitim!

- 3D TASARIM
- ROBOT TASARIM
- MOBİL KODLAMA
- KODLAMA

5-12 yaş arası çocuklar başlangıç, orta ve ileri olmak üzere kendi seviyelerindeki sınıflarda 4 farklı eğitim alıyorlar. 3 hafta sonu günde 3 saat verilen eğitimlerde, çocuklar dijital okur-yazarlık öğrenirken basit ve akıllı teknolojileri kendilerinin de üretebileceklerini kavrıyorlar. Böylece zihinlerindeki sınırları kaldırarak, gelişen teknolojiye ayak uyduruyorlar.

Akıllı cihazda elektronik devre tasarımı yapılıyor

Hande Sabuncuoğlu
KidzMondo Yönetim Kurulu Başkan Vekili

Bilişim Garaj Akademisi katkılarıyla çocuklar dijital dünyayı en kapsamlı şekilde öğrenecek, geleceğe güvenle bakacaklar.

Türkiye'nin ilk çocuk şehri KidzMondo, ülkemizde tematik park algısını farklı bir boyuta taşıyor. Çocukların eğlenirken öğrendiği, mini bir şehir içinde toplumsal yaşamı ve meslekleri deneyimlediği KidzMondo, şimdi bayrağı bir adım daha ileriye taşıyarak teknoloji eğitimlerine başlıyor. Böylece çocuklar hem yeni dünya düzeninin olmazsa olmazı; bilişim dünyasına dair eğitimleri alıyor hem de park içinde çeşitli meslekleri deneyimleyerek arta kalan zamanlarını eğlenerek geçiriyorlar.

Doç. Dr. Selçuk Özdemir
Bilişim Garaj Akademisi Kurucusu
Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi

Bilişim Teknolojileri Eğitimi ile çocukların geleceği sağlam!

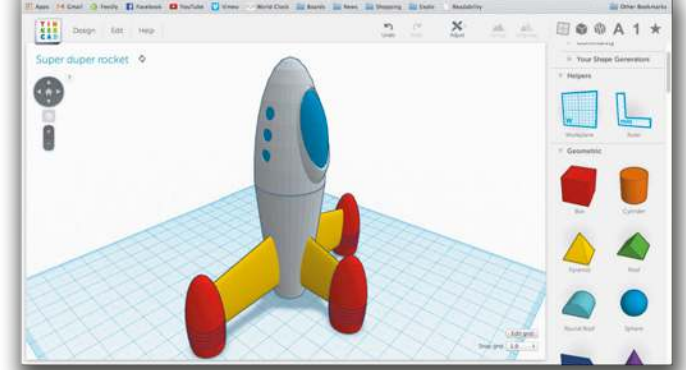
Bilişim Teknolojileri Eğitimi alan çocuklar gelecekte iş hayatında çok büyük avantaj sahibi olacaklar. Bilişim Teknolojileri Eğitimi, içerisinde 3D tasarım, elektronik/robotik tasarım ve kodlama, web tasarımı ve bilişime girişimcilik içerikleri barındırıyor. Bu sistemler şu anda bile hayatımızı yüksek derecede etkiliyorlar. İleride neler olacak siz düşünün. Bilişim Teknolojileri Eğitimi ile çocuklarınız geleceğe hazır olacaklar.

İyi bir gelecek için iş, velilere düşüyor.

Şimdiki çocuklar 20'li yaşlarının ortalarına geldiklerinde bugün biz yetişkinlerin yaptığı birçok mesleği icra etme şansını yakalayamayacaklar, çünkü bu meslekler yazılımlar veya robotlar tarafından yürütülüyor olacak. Harvard'lı Prof. Tony Wagner'in söylediği gibi çocuklarımız kendi mesleklerini "icat etmek zorunda kalacaklar." Silikon Vadisi'ndeki binlerce şirketin kurucularının hayatına baktığımızda birçoğunun bilişimle üretim yapmaya çocuk yaşlarda başladıklarını görüyoruz. Siz de bilinçli veliler olarak çocuklarınızın haftada 2-3 saatlerini "bilişimle üretim becerisi kazanmalarını" sağlayacak etkinliklere ayırmalarını sağlayın, onlara iyi bir gelecek hazırlayın.

Çocuklar KidzMondo TeknoPark'ta neler yapacak?

Çocuklar kendi yaş gruplarına yönelik Kodlama ve Algoritmik Düşünme eğitimi sonunda, bilgisayar programı yazabilecek seviyeye geliyorlar.

3D Tasarım eğitimiyle gündelik hayatlarında kullanabilecekleri herhangi bir nesnenin hem tasarımını yapabiliyor hem de 3D yazıcıdan çıktı alıp kullanabiliyorlar. Robot Tasarım eğitimi sonunda çalışan bir elektronik sistem geliştirebiliyorlar.

Eğitimlerde çocuklar neler kazanacak?

*Özsaygı ve özgüven
*Problemi tespit etme ve çözme yetisi
*Analitik düşünme yetisi
*İnisiyatif kullanma yetisi
*Fen-Matematik algısının gelişimi ve günlük hayata uygulanabilmesi yetisi
*Yaratıcı bakış açısı

#kidzmondoistanbul | www.kidzmondoistanbul.com
Detaylı bilgi için 0212 348 10 00'ı arayabilirsiniz.

EĞRİKAVAK-AYDIN

KESTANENİN YOLCULUĞU

Kestane, Aydın'ın merkez ilçesine bağlı Eğrikavak'ın Uşakpınarı Yaylası'nda, ekim ayının ilk haftalarında ağaçlar silkelenerek ya da Hilmi Çetin'in yaptığı gibi sırıkla toplanıyor. Yüksekliği 30-35 metreyi bulabilen kestane ağacının çırpılması, kestane hasadının en zorlu aşaması.

Bilim insanları onu kayıngiller familyasının bir üyesi olarak tanımlar. Oysa biz kestaneyi kışa kattığı lezzetten dolayı gayet yakından biliriz. Atlas, Türkiye kestane üretiminin üçte birini karşılayan Aydın'da, asırlardır bu meyveye emek veren Eğrikavak'a konuk oldu.

YAZI: ALKIM DOĞAN / FOTOĞRAFLAR: TURGUT TARHAN

Kestane hasadını görmek üzere Aydın'ın dağ köylerinden sayılan, şimdiki yasayla mahalle olan Eğrikavak'a doğru yola koyulduğumuzda Evliya Çelebi'nin sözü geliyor aklıma: "Aydın'ın dağlarından yağ, ovalarından bal akar." Bölgenin verimli ovalarından geçtikten sonra dağların arasından zeytinliklerle kaplı geniş bir vadiyi takip ediyoruz. Aydın çevresindeki bu coğrafyada, insan doğanın coşkun bir yüzüyle karşılaşıyor. Sonbahar renklerine, Ege güneşinin cömert ışığı vuruyor. Vadinin yanı başında bir mola veriyoruz. Vadinin ıssızlığı kuş sesleri ve aşağıda akan suyun sakin şırıltısıyla bölünüyor. Suyun üzerindeki bir taş köprüden çuvallarını yüklediği atıyla geçen bir köylü görüyorum. Biraz sohbet edince Uzundere'ye kestane götürdüğünü öğreniyorum. Yolun biraz ilerisinde eski, metruk bir değirmenin yanından geçiyoruz. Yol, güz güneşinin yumuşak ışıkları ve berrak bir gökyüzü altındaki dağlık coğrafyayla gitgide güzelleşiyor ve ileride dağın yamacına bir örtü gibi serilmiş köy evleriyle merkez ilçeye bağlı Eğrikavak önümüzde beliriyor. Eğrikavak'ı eski statüsüyle anlatacağım, yani köy diyeceğim; çünkü hakikaten çok güzel bir köy.

Kestane meyvesi, "kozak" denen sert ve dikenli bir kabuğun içinde yetişiyor. Toplama işlemi gecikirse ağaçlardaki kozaklar açılıyor ve kestaneler, bazen kozaklarıyla yere düşüp kurtlanabiliyor.

Köye yaklaştıkça kestane çuvallarının taşındığı eski tip otomobiller çıkıyor karşımıza. Köy kahvesiyle camisinin ve birkaç küçük dükkânın baktığı geniş köy meydanında biraz soluklanıp yaylalara doğru yola devam ediyoruz. Köyün etrafındaki bahçelerde de kestane ağaçları var, ama asıl yaylalardaki kestane ağaçlarından yüksek verim alındığını öğreniyoruz. Köyde yetiştirilen kestane, yaylalardaki kadar çok suyla beslenmediği için "yanık" olarak anılıyor.

Bana, Eğrikavaklı Mehmet Sabahattin Metin rehberlik ediyor. Oğlu Ertan Metin, köyleri için "Aydın'ın en uzak mesafedeki ve en büyük köyü" diyor. "Aydın'da bizim köy gibisi yok." Eğrikavaklıların, heybetli dağ sıralarıyla, vadilerle ve sık

Eğrikavak'ın yaylalarında kestaneyi kozağından ayırmaya, "sıyırma" deniliyor. Yaklaşık 10 yıl öncesine kadar elle yapılan bu işlem, şimdi traktöre bağlanan patoz makinesiyle gerçekleştiriliyor. Eğrikavak'ın bağlı olduğu Aydın ili ise 21 bin ton ile Türkiye'deki kestane üretiminin başında yer alıyor.

ağaçlarla çevrili köylerinden gururla bahsetmeleri bana çok da anlaşılmaz gelmiyor.

Yılda 500-600 ton kestane üretimi yapılan Eğrikavak'ın, Türkiye'nin en fazla kestane üretilen ili Aydın için önemi büyük. Kayıngiller familyasından bir bitki olan kestane yağışlı, nemli ve serin yerleri seviyor. Bu nedenle rakımı 500-600 metreden fazla olan ılıman bölgeler kestane ağaçlarından en fazla verimin alınabildiği yerler oluyor. Kestane, özellikle ağustos ve eylül yağmurlarından çok besleniyor. Eğrikavak'ta başı çeken kestane üretimini incir takip ediyor. İncirden sonra da zeytin ve ceviz üretimi geliyor.

Sabahattin Metin, son zamanlarda yağışların azalmasının, iklim dengesizliklerinin üretime de yansıdığından söz ediyor. "Zeytinlerde eski hasatlar olmaz oldu. Bir yılda 25 ton zeytin alabiliyorduk bir zamanlar. Şimdi ise ancak 5-6 ton çıkıyor. Kestanede de yeni hastalıklar türedi. Bunlardan biri, kanser denilen, kestane ağacının dallarını kurutan bir hastalık. Bir arının neden olduğu söyleniyor. Bir de eskiden ağaçkakan vardı, kestane kabuğunun altında kurt olduğunu bilip onu bulup yerlerdi. Şimdi ağaçkakan filan kalmadı."

Yol kenarında dizili ceviz ağaçlarının yanından geçerek dağların arasından neredeyse bir kestane

ağacı ormanına ulaşıyoruz. Göğe yükselen görkemli kestane ağaçlarının içinde buluyoruz kendimizi. Güneş, sonbaharın altın rengine boyadığı testere dişli kestane ağacı yapraklarının, dallarının arasından süzülerek dikenli kozaklarla, sapsarı yapraklarla kaplı yere ulaşıyor.

Kestanenin toplanması, 10-12 ekimde başlayıp iki hafta boyunca sürüyor. Kestanede yılda bir kez hasat yapılıyor. "Üç tane kabuğu vardır kestanenin" diyor Sabahattin Bey. "En dışta dikenli kozağın olduğu kabuk, onun içinde bildiğimiz kahverengi kabuğu, onun içinde de ince, zar şeklindeki sarı kabuk." Kestane yenmeden önce bir gün ayazda, balkonda bekletilirse dışındaki sarı kabuğunun daha kolay çıkarılacağını söylüyor.

Kestane kozaklarının depolandığı bir yerin önüne varıyoruz. Kestaneler etrafı dallarla, çalılarla çevrilmiş, çok derin olmayan kuyu denilen yerlerde toplanmış ve üzeri güneşten ve soğuktan etkilenmesin diye samanlarla örtülmüş. Bir köylü, ayıklanma sonrası çuvallara doldurulan kestaneleri taşımak için atıyla birlikte bekliyor kuyunun

KESTANE TOPLAMA

Kestane dış kabuğu kozak ile birlikte yere düşüyor. Toplama sırasında da yere düşen kozaklar çuvallara dolduruluyor. Çuvallar daha sonra etrafı çevrelenmiş ve yüksekliği iki metreyi bulan kuyulara taşınarak, orada dış kabukların çürümesi için bir süre bekletilecek.

İÇİNDEKİ KESTANENİN KOLAYCA ÇIKMASI İÇİN KOZAKLAR BİR AY BOYUNCA ÇÜRÜMEYE BIRAKILIYOR.

yanı başında. Burada modern ve eski zamanlar birbirine karışıyor. Taş köprü üzerinde erzak taşıyan köylü geliyor aklıma. Kestane kuyusunun önünde traktörün gelmesini beklerken köyün yerlilerinden Mehmet Uslu'yla sohbet ediyorum. "En az bir ay bu kuyularda bekletilmesi lazım kestanenin, yumuşaması gerek" diyor, "kozaklardan kestanelerin kolay ayıklanması için kozakların çürümesi şart."

Sonbahar yağmurlarıyla ıslanan kozaklar bu kuyularda çürümeye bırakılıyor. Mevsim yağmursuz geçerse de özel olarak sulanması gerekiyor. Köylünün en büyük dertlerinden biri de kestane kuyularına göz diken yaban domuzları. "Böyle bir kuyuya giren yaban domuzu kestanenin hepsini yiyip bitirmeden çıkmaz" diyor Mehmet Uslu. Kozakların içinden ortalama üç ila beş adet kestane çıkıyor. Yeterince su görmemiş bir kestane ağacına ait bir kozağın içinden sadece bir kestane çıkabiliyorken, suyla iyi beslenmiş bir ağaçsa söz konusu olan içinden altı kestane bile çıkabiliyor.

Kestane işinin en zor tarafının ağaçların silkilmesi olduğunu öğreniyorum. Yükseklikleri 35 metreye kadar varabilen bu ağaçlara çıkılıp bir sopa ya da sırıklarla indiriliyor kestaneler. Bu yüksek ağaçlara tırmanıp kestane çırpmak ayrı bir maharet gerektirdiğinden toplama işi için verilen günlük yevmiye, normal yevmiyenin neredeyse iki katı kadar oluyormuş. "Bir ağaçtan 300 kilo da çıkar, 40 kilo da çıkar" diyor Sabahattin Metin. "Ama ortalama bir ağaçtan çıkan kestane 50-100 kilo arasındadır. Yaylalarda 10-15 ağaçtan bir ton kestane çıkar."

Daha önce kestaneler kozaklarından elle çıkarılıyormuş. Birileri kestane kozağını, ahşaptan yapılmış çekice benzer aletlerle döverken kadınlar da bulaşık eldivenlerini giyip tek tek kozakların içindeki kestaneleri çıkarıyorlarmış. On yıldır makine yardımıyla ayıklanıyormuş kestaneler. "Bir kuyunun üstü açıldı mı oradaki kestanelerin hepsini ayıklamak gerekir" diyor Mehmet Uslu. "Yoksa üstünü yeniden hava almayacak biçimde örtmek lazım. Önceden, makinalar yokken ayıklama işi için en az sekiz-on kişi gerekirdi."

Kestane uzun ömürlü bir ağaç. Eğrikavaklılar da "bizim kimi ağaçlarımız 500, 600 yaşında" diyor. Kütahya'nın Kumarı Mahallesi'ndeki kestane ağacının ise bin yaşının üzerinde olduğu tahmin ediliyor.

Kestane ağaçlarının arasında başka bir dünyaya aitmiş gibi görünen atmosfer, yaklaşan traktörün sesiyle bozuluyor. Kuyunun önüne yanaşan traktörün arkasına kestane makinası, sıyırma makinası ya da patoz denen alet bağlanıyor. Herkes dikkatini traktöre patozun doğru bir biçimde bağlanmasına yoğunlaştırıyor. Dik arazilerde makinanın çalıştırılması sorun olabiliyormuş. Bağlantı sağlandıktan sonra makina sabit bir gürültüyle çalışmaya başlıyor. Patozun iki ayrı kolu var. Hareketli bir bant şeklinde olan ve kestane kozaklarını taşıyacak olan bir kolu kuyuya doğru indiriliyor. Kürekle bu banda aktarılan kozaklar, dönen, bıçaklı bir kazanın içinden geçiyor, burada kozaklar bir tarafa fırlatılıyor, içinden çıkan kestaneler de başka bir kolun üzerinden geçerek kasalara aktarılıyor. Bir ya da iki kişi sürekli kürekle makinaya kestane kozağı atarken, bir iki kişi de büyük bir el çabukluğuyla ayıklanan kestaneleri kontrol ediyor, makinadan çıkan hasarlı kestaneleri, ya da gereksiz çer çöpü dışarı atıyor.

KESTANE YİYEN ÇOCUK ÇABUK YÜRÜR

Kozakların sert kabuğu, makinada iyice ezilerek neredeyse süngerimsi bir toz halini alarak sert bir biçimde dışarı püskürtülüyor. Bu tozun, 1-2 yıl bekledikten sonra saksı toprağı olarak kullanılabildiği, yabani otlara izin vermeyen bir toprak olmasından dolayı tercih edildiği söyleniyor.

"Atadan beri biz bu ağaçların yetiştiriciliğini yapıyoruz. Bizim köyde 500 yıllık kestane ağaçları bile var" diyor ve ekliyor Sabahattin Metin. "Ninem, kestane yiyen çocuk çabuk yürür diyordu." Kestanenin nasıl bir takvimi olduğunu, nasıl bir bakım gerektirdiğini soruyorum. "Aşıları önemli" diyor rehberim. "Nisan aylarında kalem aşı yapılıyor. Güz aylarında da, eylül, ağustos aşısı denilen kabuk aşı yapılıyor. Ama biz kabuk aşıyı çok önermiyoruz, çünkü o yapıldığında meyve küçük oluyor. Aşıları yapmak yetmiyor, onların tutup tutmadığını iyice kontrol etmek de gerekiyor."

Mehmet Uslu ise köyde yıllardır sürdürülen bir dikim sisteminden bahsediyor. "Bu köyde büyüklerimiz, ağaçların yüksekliklere göre dikildiği bir düzen oturtmuşlar. Biz de o düzeni devam ettiriyoruz. Alt kısımlarda zeytin ağaçları vardır, daha üst taraflarda incir ağaçları, daha yükseklerde de kestane ve ceviz ağaçları."

Mehmet Uslu, Eğrikavak'ta 2010 yılında kutlanmaya başlanan ve dört yıl boyunca devam eden kestane festivalinden de söz ediyor. "Sabah 10'dan akşam dörde beşe kadar yağlı güreşler yapılırdı. Akşam da gece yarısına kadar konserler, eğlenceler olurdu. Yarışma düzenlenir, en iyi kestane, en bakımlı bahçe seçilirdi." Eğrikavak, köy statüsündeyken büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda olan festival giderleri, köyün yasal düzenlemeyle mahalleye dönüşmesinden sonra karşılanamadığından artık festival düzenlenmiyormuş.

Kestane ayıklama işlemi bir-bir buçuk saat içinde bitiyor. Kasalara konan kestaneler oradan alınıp çuvallara dolduruluyor, ağızları güzelce dikiliyor. Ağırlıkları yaklaşık 50-60 kiloyu bulan çuvallar arabalara yükleniyor. Dik yamaçlı yerlerde çuvalları taşımak için atlardan yararlanılıyor.

Eğrikavak'ta çıkan kestane "şekerci kestanesi" denilen iri, tombul ve yuvarlak bir tür olarak anlatılıyor. "Dış piyasaya bunlar gönderiliyor" diyor Mehmet Uslu. "Ödemiş üzerinden Avrupa'ya, özellikle İtalya'ya ihraç ediliyor. 'Tahta kestane" adı verilen diğer bir kestane türü daha yassı oluyor ve

ŞENİZ ÖZBEY

Kestanenin hasatla başlayan uzun yolculuğunun noktalandığı yerlerden biri de sokaklardaki kestane kebap tezgâhları. İstanbul Beyoğlu sokakları da bunların başında geliyor.

çoğunlukla iç piyasada tüketiliyor. Sokak tezgâhlarında satılanlar o cinsten. "Bir de "siyah kestane" denilen bir tür vardı ama o pek kalmadı" diyor rehberim. Şekerci kestanesi, bu köye ilk kez Nazilli'ye bağlı Işıklar Köyü'nden getirilen "sarı aşı" denilen aşı yoluyla elde ediliyor. Köyün tabiriyle deli kestane olarak adlandırılan ilk çıkan yabani kestaneler aşılanıyor, aşılanmazsa meyveleri küçük oluyor. Küçük kestaneler de kestane unu yapımında kullanılıyor. Tombul ve iri şekerci kestaneleri ise ağırlıklı olarak şekerleme üretimine hizmet ediyor. Eğrikavaklılar kestane deyince akla Bursa'nın gelmesinden biraz yakınıyorlar, kestane şekeri için Bursa'ya buradan kestane gönderildiğinden söz ediyorlar. Kestaneler büyüklüklerine göre de sınıflandırılıyorlar ve boy boy ayrılıyorlar. Köyde 60'lık (60 tanesinin bir kilo geldiği) ve 115/120'lik (115-120 tanesinin bir kilo geldiği) iki ayrı kestane boyundan söz ediliyor.

Sessiz bir işbölümünün, oldukça sistemli bir biçimde kim bilir ne kadar zamandır uygulandığı kestane ayıklama işlemini, bu dünyanın yabancısı olduğumu bilerek heyecanla izliyorum. Şehrin hayat bilgisiyle kırsal yerlerin hayat bilgisi birbirinden ne kadar ayrışıyor. Şehir hayatının doğanın dilini kavramaktan ne denli uzak olduğunu düşünerek ikindi vakti Eğrikavak'tan ayrılıyorum. Uzak bir dağ köyü, bütün o kendine has düzeniyle arkada kalıyor. Arkada kalıyor kışla buluşacak meyvesiz kestane ağaçları. İncirlerle komşu ve zeytinlikler de… Dönüş yolunda, güneşi çekilen sonbaharın gölgelediği vadinin soluk renklerine bakarken, zamanı olmayan bir coğrafyanın içindeymişim hissine kapılıyorum. Herodot'un Aydın ve çevresi için asırlar önce söylediği rivayet edilen "gökyüzünün altındaki en güzel yeryüzü" sözünü burası için hâlâ söylemek neden mümkün olmasın ki! ●

KESTANE DÜNYASI

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) 2013 verilerine göre Türkiye yaklaşık 60 bin ton kestane üretimi ile dünyada üçüncü sırada yer alıyor. Yaklaşık 2 milyon ton olan dünya kestane üretiminin yüzde 82'sini Çin, yüzde 3,3'ünü Güney Kore, yüzde 3'ünü de Türkiye karşılıyor.

Kestane, kayıngiller (*Fagaceace*) familyasının *Castanea* cinsini oluşturan, kışın yaprak döken, 16 ağaç türünün ortak adı. Kuzey yarım kürenin ılıman bölgeleri olan Çin, Kore, Japonya, Türkiye, Güney Avrupa ve Kuzey Amerika ile birlikte Bolivya'da yaygın olarak bulunuyor. Türkiye'nin de içinde yer aldığı Akdeniz havzası ülkelerinde ise *Castenea sativa mill* denilen türü yetişiyor.

Kültüre alınmış kestane yetiştiriciliğinin 6 bin yıl önce başladığı ileri sürülüyor. Boyu 30 metreye ulaşan ve görkemli bir yapıya sahip olan kestane ağacı 500-1000 yıl yaşayabiliyor. Aşılandıktan beş yıl sonra meyve vermeye başlıyor, 60'ıncı yılında da en yüksek verime ulaşıyor.

Türkiye'de Ege Bölgesi, 2013 verilerine göre toplam kestane üretimde yaklaşık yüzde 57'lik payla ilk sırayı alıyor. İller bakımından ilk sırada 21 bin ton kestane üretimi ile Aydın var; onu Kastamonu, İzmir ve Sinop izliyor.

İçinde kestanenin yer aldığı yemek tarifleri ve şekerlemelerin sayısı 300'ü aşıyor. Kestane şekeri, kestane pastası, kestaneli incir tatlısı ya da kestaneli saray dolması, kestaneli sebze çorbası bunlardan sadece birkaçı. Tabii kestane çiçeklerinin de önemli bir bal kaynağı olduğunu unutmamak gerekiyor.

Kaynak: Aydın Ticaret Borsası 2014 Yılı Kestane Raporu, Seçilmiş Göstergelerle Aydın 2013

TRUMP CADDE

KIŞA ÖZEL ÜSTÜ KAPALI

CHEFS & CHEFS

KAHVE LİMANI

KUĞU PASTANELERİ

nann's
ANADOLU MUTFAĞI & CAFE

Salaş

SUBWAY

TREND cadde

@usta
bir anadolu lezzeti

TRUMP CADDE, TRUMP ALIŞVERİŞ MERKEZİ TERAS KATINDA.

WASHINGTON DC

GÜCÜN BAŞKENTİ

The White House yani Beyaz Saray, pek çok insana göre dünyanın yönetildiği yer. Beyaz Saray'da yeni başkan Donald Trump için hazırlıklara başlanmış durumda, özellikle çevresinde geniş güvenlik önlemleri alınmış bulunuyor; polislerin yanı sıra gizli servisin ajanları da görev başında. Burada fotoğraf çektirmek ABD'nin, hatta dünyanın kalbinde olmakla eşdeğer.

Gücün barındığı yerdir. Orada yaşayan herkes dünyayı kurtardığına inanır. Ama olağanüstü mimariye ve dünyanın en ünlü sanat eserlerine de ev sahipliği yapar. Washington DC hem iktidarın, hem de güzellik ve asilliğin başkentidir.

YAZI: PINAR ERSOY / FOTOĞRAFLAR: KEREM YÜCEL

ANITLAR VE MÜZELER PARKI

Washinton DC'nin en etkileyici yeri hiç kuşkusuz anıtlar ve müzelerle süslü üç kilometre uzunluğunda yeşil bir alan olan National Mall. Washington Anıtı da bu alanda bulunuyor. Kenti gezmeye gelen turistlerden Beyaz Saray'dan çıkan bürokratlara kadar birçok kişi anıtın çevresindeki banklarda yürüyüşlerine mola veriyor. Manzarada ise Capitol'den (ABD kongre binası) Beyaz Saray'a ve müzelere kadar dünyaca tanınmış pek çok yapı yer alıyor.

“Umarım bu çatının altında sadece bilge adamlar [ülkeyi] yönetir.” ABD’nin ikinci başkanı John Adams, 1 Kasım 1800’de Beyaz Saray’a taşındığı gece eşi Abigail Adams’a yazdığı mektupta böyle demişti. Yeni başkentte, kölelerin inşa ettiği Beyaz Saray’da yaşayan ilk başkandı. Kendinden sonra burada oturacak liderlerin gittikçe daha az bilge olacağını bilemezdi.

Ülkenin yedinci başkanı Andrew Jackson sivri dili ve sınır tanımayan popülizmi ile ünlüydü. Herbert Hoover, başkanlık konutunda timsah beslerdi. Aslen aktör olan Ronald Reagan, Hollywood’da anti-komünist cadı avının liderlerindendi, sonradan Beyaz Saray’a kadar yükseldi. Richard Nixon yalancılığı, Bill Clinton başarıları yerine seks skandallarıyla tarihe geçti. George W. Bush’un savaşlarının açtığı yaralar hâlâ taze, zekâsıyla ilgili espriler hâlâ komik.

Ama demokrasilerin çürük elmaları elemek için geliştirdiği yöntemler var. ABD’de her iki yılda bir yasamanın iki kanadı olan Temsilciler Meclisi ve Senato için seçim yapılıyor. Her dört yılda bir başkanlık seçimleri tekrarlanıyor ve hiçbir başkan iki dönemden fazla iktidarda kalamıyor.

Belki de bu yüzden, kadınlara ve azınlıklara karşı nefret söylemiyle ortaya çıkan Donald Trump’ın başkanlığı bütün dünyada korkuyla beklense de herkes en azından şunu biliyor: Yakın dönemde ne büyük zorluklar yaşanırsa yaşansın, belki dört yıl, ama en fazla sekiz yıl sonra devran dönecek, seçimlerde yeni bir başkan iktidara gelecek.

Ama Beyaz Saray aynı yerde duracak. Beyaz Saray’a anlamını veren anayasa ve demokratik kurumlar ayakta kalacak. Ve Washington DC’nin birbirinden heybetli anıtları bu güzel şehri korumaya devam edecek.

Resmi olmayan rakamlara göre her yıl 3 milyondan fazla kişi Vietnam Gazileri Anıt Duvarı'nı ziyaret ediyor. Savaşta hayatını kaybeden ABD askerlerinin isimlerinin yazılı olduğu anıtı henüz 21 yaşında öğrenciyken Maya Lin tasarlamış (üstte.)
ABD'nin ünlü yurttaşlık hakları aktivisti Martin Luther King'in granit anıtı da National Mall'un güneyinde. Irkçılığa karşı mücadelenin efsanevi lideri Martin Luther King ünlü, "Bir Hayalim Var" konuşmasını 28 Ağustos 1963'te bu parkta yapmıştı. Anıt, açıldığı günden beri ziyaretçi akınına uğruyor (altta.)

DÜNYAYI KURTARAN ŞEHİR

Ünlü televizyon gazetecisi David Brinkley, "Washington'da herkes çok önemli olduğunu düşünür" dermiş. Haklı. Bu şehirde stajyerlerde bile dünyayı kurtardığına dair sarsılmaz bir inanç vardır. Ama gerçek şu ki, sokakta karşılaştığınız insanların bir kısmı gerçekten de önemlidir. Tanıştığınız herhangi biri Beyaz Saray, kongre, Pentagon ya da bakanlıklarda değilse şehirdeki 176 büyükelçilikten birinde; Dünya Bankası gibi uluslararası bir kuruluşta değilse siyasi denklemin mihenk taşlarından olan bir düşünce kuruluşu, ya da lobi şirketinde çalışıyordur.

Washington DC her an bu ciddi ve çok önemli olma halini hissettirir. Şehir merkezinin gri binalarla çevrili geniş caddelerinde yürürken herkes son derece şıktır. New York'taki çılgın giysileri ya da saç kesimlerini, Paris'in kendine has dağınık ve rahat tarzını burada göremezsiniz. Takım elbiseler, trençkotlar, cilalı ayakkabılar normdur. İnsanlar kendinden emin ve sakin yürürler. Burada dünya metropollerinin keşmekeşi, yerini ağırbaşlılık ve zarafete bırakır.

Washington DC'nin bende bıraktığı ilk izlenim bu ağırbaşlılık ve zarafetle birlikte gri ve sıkıcı bir başkent olduğu yönündeydi. Yoğun bir iş gezisiydi ve şehri gezmeye hiç fırsat olmamıştı. İkinci gidişimde Washington'un ne kadar güç barındırdığını fark etmeye başlamıştım. Burası iktidarın başkentiydi ve daha havaalanından

şehre girerken bunu iliklerinize kadar hissediyordunuz. Sonradan gazeteci olarak Washington'a yerleştiğimde buranın aynı zamanda dünyanın en güzel şehirlerinden biri olduğunu fark ettim ve âşık oldum.

Washington DC ile ilgili "âşık oldum" gibi sözleri fazla duymazsınız. Paris, Roma, Barcelona ya da New York gibi popüler kentler arasında sayılmaz. ABD'ye ilk kez gelen bir turist önce New York'a, sonra parası ve vakti varsa batı kıyılarına gider. Normaldir. Çünkü Washington DC'yi sevmek, beğenmek vakit alır. Zariftir, gösteriş yapmaz. Olağanüstü bir mimariye, dünyanın en ünlü sanat eserlerine ev sahipliği yapar, fakat havasını atmaz. Ama ara sokaklarında biraz dolaşan herkes hemen fark eder: Burası dünyanın en güzel, en asil kentlerinden biridir.

Washington DC'ye karakterini veren şehir düzeni büyük ölçüde Fransa doğumlu ABD'li mimar Pierre Charles L'Enfant'ın eseri. ABD'nin 1776 yılında bağımsızlığını ilan etmesinin ardından hiçbir eyaletin parçası olmayan, özerk bir başkent kurulması hayal edildi. Ülkenin o günkü sınırlarının tam ortasında, Potamac Nehri'nin çevresinde kurulan şehre ülkenin ilk başkanı George Washington'ın adı verildi. 1791 yılından itibaren şehrin tasarlanmasına ve inşasına başlandı. İşte Pierre Charles l'Enfant bu projenin başındaydı.

Düzenli ve simetrik bir şehir tahayyül eden L'Enfant, geniş bulvarlar ve meydanlardan oluşan

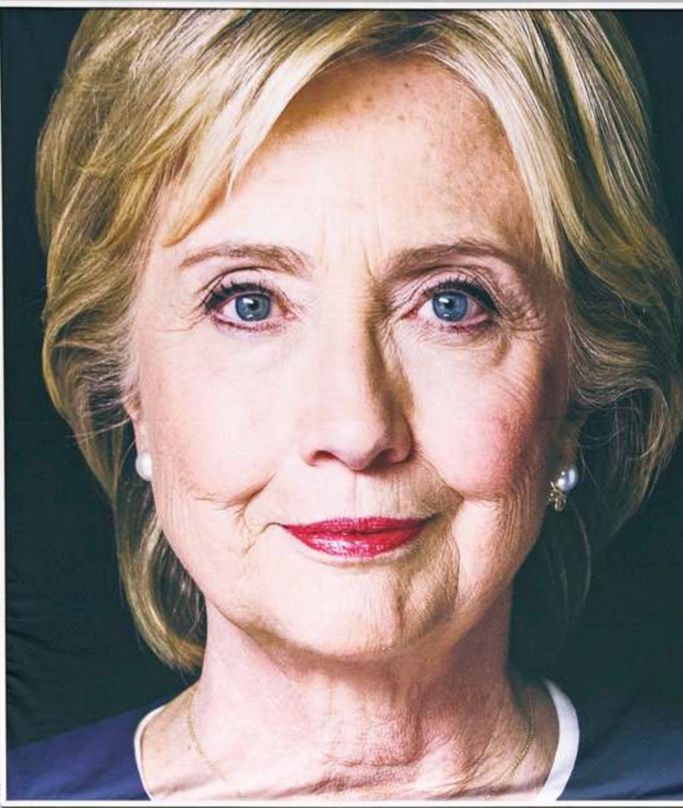
Anıtlar ve müzelerle süslü National Mall'un ilk durağı Lincoln Anıtı. Antik Yunan tapınaklarından esinlenerek inşa edilen yapı, hem tarihi, hem de mevcut toplumsal dinamikler açısından ABD'nin en sembolik yeri. Amerikan İç Savaşı'nı kazanarak köleliği kaldıran 16. ABD Başkanı Abraham Lincoln'ün yaklaşık altı metre yüksekliğindeki heykeli de burada. ABD'de her çocuk hayatında en az bir kez Lincoln'u ziyarete geliyor (üstte.)

Japanese Food
SUSHI
TO GO
WASHINGTON
202-333-3320
202-256-2164

BAŞKENTİN GÖZDESİ

Georgetown 1700'li yıllardaki mimarisine uygun yapıları ile başkentin en gözde tarihi bölgesi. Ev kiralarının oldukça yüksek olduğu bu tarihi alandaki kanallar Potomac Nehri'nin taşkınlarından korumak için yapılmış ve halen kullanılıyor.

MİLYONER BAŞKAN

Trump mı Hillary mi sorusunun cevabı bulunmuş olsa da başkentin caddeleri hâlâ kıran kırana geçen seçim kampanyasının fotoğraflarıyla dolu. Şu an başkanlığa hazırlanan 70 yaşındaki milyoner iş adamı Donald Trump, 20 Ocak'ta, kongrenin Lincoln Anıtı'na bakan merdivenlerinde yemin edecek. National Mall'u bu kez onun destekçileri dolduracak. Eğer şimdiye kadar verdiği sözleri tutarsa ufukta göçmenler, azınlıklar ve kadınlar için çok zor bir dört yıl görünüyor.

ABD TARİHİNE DAİR NE VARSA, ÜÇ KİLOMETRE UZUNLUĞUNDAKİ NATIONAL MALL'DA YER ALIYOR.

bir plan hazırladı. Taslağın tamamını hayata geçiremediyse de şehrin en ünlü meydanlarını ve geniş bulvarlarını o hayal etti. Washington'daki en etkileyici mirası ise Lincoln Anıtı'ndan başlayıp Beyaz Saray'a, oradan kongreye kadar uzanan, anıtların ve müzelerin süslediği üç kilometrelik yeşil alan, yani National Mall oldu.

ABD'de her çocuk hayatında en az bir kez National Mall'a gelmiş olarak büyüyor. Ardı ardına dizilen anıtlarda her an yaşlı gaziler, ya da dedelerinin ismini Vietnam Anıtı'nın üzerindeki listede bulmaya çalışan gençlerle karşılaşıyorsunuz. Ama National Mall, günün ilk saatlerinde, henüz ıssızken, şehrin sakinleri için de başkentin en anlamlı yürüyüş parkuru olma özelliği taşıyor. Zira ABD tarihine dair ne varsa, bu üç kilometreye sığıyor.

National Mall'un ilk durağı Lincoln Anıtı. Bu yapının, hem tarihi, hem de mevcut toplumsal dinamikler açısından ABD'nin en sembolik yeri olduğunu söylemek abartılı olmaz. Antik Yunan tapınaklarından esinlenerek inşa edilen bu 30 metrelik anıt, 1861'de başlayıp dört yıl süren Amerikan İç Savaşı'nı kazanarak köleliği kaldıran 16'ncı ABD Başkanı Abraham Lincoln'ün 5.8 metre yüksekliğindeki heykeline ev sahipliği yapıyor. 87 basamak tırmanarak Lincoln'ün "huzuruna" çıktığınızda duvarlarda başkanın köleliğe karşı yaptığı tarihi konuşmaların metnini görüyorsunuz.

Bu sırada Lincoln'ü arkanıza alıp yüzünüzü National Mall'a dönerseniz başkent bütün ihtişamıyla gözlerinizin önüne seriliyor. O an Washington'u, ünlü yurttaşlık hakları aktivisti Martin Luther King Jr'ın 28 Ağustos 1963'te Lincoln Anıtı'nın merdivenlerinde, "Bir Hayalim Var" konuşmasını yaptığı noktadan izliyorsunuz.

Kölelerin emekleriyle kurulan, uzun yıllar siyah nüfusun ağırlıkta olduğu, bu vesileyle siyah kültürü ve sanatının ana merkezlerinden biri haline gelen şehirde siyahların kitlesel yürüyüşler için her seferinde Lincoln ve King'in buluştuğu bu noktayı seçmesi tesadüf değil.

Amerikan yerlileri topraklarından geçen boru hatlarını protesto etmek için kuzey eyaletlerinde gösteri ve yürüyüşler yaparken bir grup Kızılderili de başkentte düzenleyecekleri konser ile seslerini duyurmayı planlıyor. Konser öncesi yağan yağmur nedeni ile provalar müzenin içindeki bekleme holünde yapılıyor.

BORU HATTINI SESLERİYLE PROTESTOYA HAZIRLANIYOR.

Dünyanın en çok ziyaret edilen müzelerinden biri olan başkentteki Ulusal ABD Tarihi Müzesi. Burada ABD'nin kuruluşunda bu yana Amerika için savaşan farklı gruplara ait üniformaların sergilendiği bir bölüm de var (üstte.)
Eskimiş kamyoneti ile dolaşıp Hz. İsa'nın halen acı çektiğini söyleyen ve bunun için Amerikan toplumunu uyaran rahip Henderson kıyametin yaklaştığına inanıyor. Kongre binasının hemen önüne park ettiği kamyoneti gençler tarafından şaşkınlıkla izleniyor (altta.)

BEYAZ SARAY KÜÇÜKLÜĞÜ VE ULAŞILABİLİRLİĞİ İLE HEMEN DİKKAT ÇEKİYOR.

Lincoln Anıtı'ndan inip *Forest Gump* filmiyle milyonların hafızasına kazınan ünlü havuzun yanından yürüdüğünüzde karşınıza sırasıyla Kore ve Vietnam savaşlarının anıtları çıkıyor. İkinci Dünya Savaşı anıtından sonra başkentin fallik simgesi Washington Anıtı ile karşılaşıyorsunuz. Dünyanın en uzun dikilitaşı olan anıt, 169 metreyle Washington DC'nin de en uzun yapısı. Zira şehirde 40 metreden daha uzun bina yapılmasına izin verilmiyor.

Washington Anıtı'na ulaştığınızda artık Beyaz Saray da çok yakınınızda. Her daim fotoğraf çektiren turistlerle sarılı olan başkanlık konutunu ilk kez gören herkesin dikkatini çeken iki şey var: Küçüklüğü ve ulaşılabilirliği. 26 metreye 51 metre boyutlarındaki bina başka ülkelerde sonradan yapılan birçok başkanlık konutuyla karşılaştırıldığında son derece mütevazı.

Ulaşılabilirliğe gelince… Yedi hektarlık araziyi çevreleyen çitlerden ana binayı görmek, hatta ofislere girip çıkanları takip etmek bile mümkün. 1812 yılında İngilizler tarafından yakıldıktan sonra tekrar inşa edilen, yıllar içinde iki kanadına ek binalar yapılan Beyaz Saray bugün başkanın ailesiyle birlikte en yakın kurmaylarının ofislerine de ev sahipliği yapıyor. Siz çitlerin önünde selfi çekerken yanınızdan her an başkanın yakın çalışma arkadaşlarından biri geçebiliyor.

Beyaz Saray tarihi boyunca halka açık olmuş. Öyle ki ilk yıllarda vatandaşlar istedikleri gibi içeri girebilirmiş, ABD'nin ilk başkanları da yemin törenlerinden sonra halkı buraya davet edermiş. Ülkeyi 1829-1837 yılları arasında yöneten Andrew Jackson'ın peşinden Beyaz Saray'a gelen 20 bin kişinin uzun süre dışarı çıkartılamadığı, başkanın geceyi bir otelde geçirmek zorunda kaldığı hâlâ anlatılır.

Ancak artık başka bir dünyada yaşıyoruz. Beyaz Saray'ın hemen önündeki Pennsylvania Bulvarı bir zamanlar şehrin en yoğun caddelerindendi. 168 kişinin öldüğü Oklahoma City saldırısından sonra, 1995 yılında trafiğe kapatıldı. Ama yayalar hâlâ görünüşte sadece birkaç polis memuru tarafından korunan alanda rahatça vakit geçirmeye devam ediyor. Beyaz Saray'ın önünden protestocular da asla eksik olmaz. Bunlardan bazıları caddenin demirbaşı sayılır. Yıllardır her gün ABD hükümetinin savaş merakını, nükleer çalışmalarını ve sınır tanımayan kapitalizm propagandasını eleştiren pankartlarla burada bekliyorlar. Diğerleri ise gündemin getirdiklerine göre soluğu Beyaz Saray'ın önünde alan aktivistler. İster ABD hükümetini, isterse kendi ülkelerinde olup biteni eleştiriyor olsunlar, burada slogan atabiliyorlar. Ya da şöyle diyelim: Beyaz Saray'da kim oturursa otursun muhaliflerin sesiyle çalışmak zorunda.

Beyaz Saray'dan sonra National Mall'da yürümeye devam ettiğinizde bu kez iki yanınızda heybetli Smithsonian müzeleri sıralanıyor. Havacılıktan doğal tarihe kadar hemen her konuda bir müze var. Üstelik hepsinin girişi ücretsiz. Bunlar arasında National Gallery of Art (Ulusal Sanat Galerisi) dünya sanat tarihinin en önemli eserlerinden bazılarına ev sahipliği yapıyor. Buradaki heykel bahçesinde yaz akşamları düzenlenen caz konserleri ise şehir sakinlerinin gözdesi.

Az ileride National Archives (Ulusal Arşiv) binasında ABD demokrasisinin temel taşı olan üç

Amerikan Haber Müzesi'nde Pulitzer ödülü almış fotoğrafların bulunduğu bölüm mutlaka görülmesi gereken bir yer. Aynı bina içindeki basın özgürlüğü bölümünün girişi ise Türkiye'ye ayrılmış. Basın özgürlüğünün kısıtlandığı ülkeler listesinde birinci sıradayız (karşı sayfada üstte.) Amerikan Ulusal Park'ının dışında kalan yeşil alanlarda evsizler yaşıyor. Gün içerisinde onlarla zamana karşı satranç maçı yapmak ciddi bir iş. Kendi aralarında bir hiyerarşi var ve aralarına herkesi kabul etmiyorlar (karşı sayfada altta.)

TEZATLARIN BAŞKENTİ

Washington DC bütün görkemine rağmen büyük tezatları da içinde barındırıyor. Şehrin tam ortasından geçen 800 hektarlık orman alanı, Rock Creek Park, başkentte lüks ve sefalet arasına adeta sınır çekiyor.

Parkın batısında kalan Georgetown, Woodley Park gibi mahallelerde iki çocuklu bir ailenin geçinmesi için yıllık 106 bin dolara ihtiyacı olduğu hesaplanıyor. Şehir nüfusunun en zengin yüzde 5'inin yıllık geliri ise 487 bin doları buluyor.

Ancak parkın doğusunda tablo çok farklı. Burada lüks mahallelerin bakımlı villaları yerine döküntü halde evlerle karşılaşıyorsunuz. 1990'larda yılda 479 cinayetle "ABD'nin cinayet başkenti" olarak tanınan şehirde artık her sene sadece 90 kadar cinayet işleniyor. Ama bunların hemen hepsi fakir mahallelerde meydana geliyor.

Washington, ABD'de oransal olarak yüzde 18.9 ile fakirlik sınırının altında en çok insanın yaşadığı altıncı yer. Her 10 kişiden biri aşırı fakir, yani fakirlik sınırının yarısı kadar para kazanıyor.

Beyazlar arasında fakirlik sınırının altında yaşama oranı yüzde 7 iken, Latinler arasında bu oran yüzde 22, siyahlar arasında ise yüzde 26'ya kadar çıkıyor. Son 10 yılda şehirde kanser gibi yayılan soylulaştırma projeleri de bu trendi hızlandırıyor.

Franklin Delano Roosevelt 4 Mart 1933'ten 12 Nisan 1945'e kadar dört kez Amerikan başkanlığı yaptı. Onun adını taşıyan anıt ABD tarihini öğrenmek için gelen öğrencilerle neşeleniyor (üstte.) Amerikalı astronot Neil Armstrong'un 1969 yılında Apollo 11'le Ay'a gittiğinde kullandığı ekipman Simithsonian Ulusal Havacılık Müzesi'nde sergileniyor. Burada ABD ve dünya tarihine yön vermiş önemli havacılık olaylarının izlerini de bulmak mümkün (altta.)

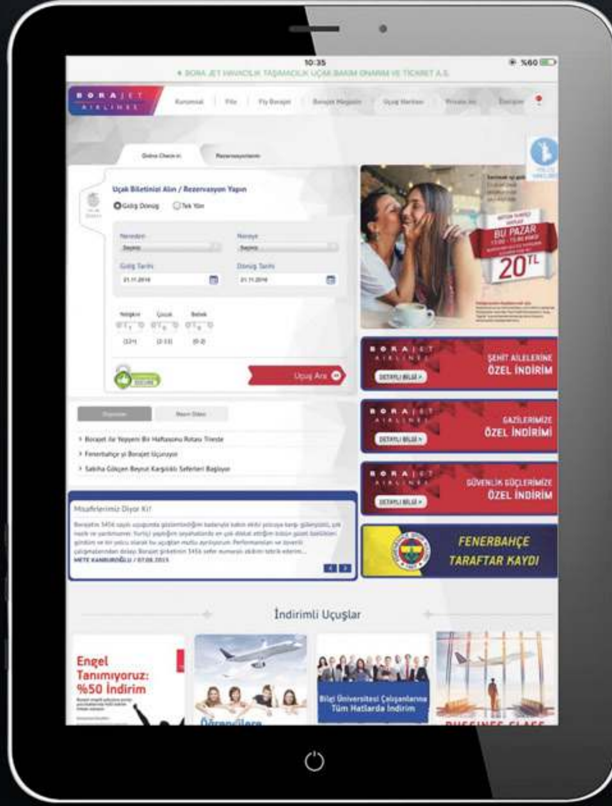

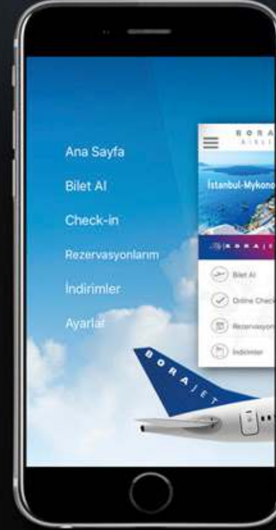
belgenin (bağımsızlık bildirisi, anayasa ve haklar bildirgesi) orjinalleri sergileniyor. Biraz daha ileride ise nispeten yeni sayılabilecek müzelerden olan Newseum, ABD ve dünya tarihini medya araçları üzerinden inceleme fırsatı sunuyor.

Eğer biraz daha yürümeye haliniz kaldıysa, National Mall'un sonunda karşınıza bütün heybetiyle Capitol'e (ABD kongre binası) çıkıyor. ABD siyasi sisteminin temel unsuru olan güçler ayrılığında başkan, kongre ve anayasa mahkemesi birbirini denetleyecek şekilde tasarlanmış. ABD başkanı ülkenin en güçlü kişisi olabilir, ama kongrenin desteği olmadan istediklerini yapması büyük ölçüde imkânsız. Beyaz Saray'ın mütevazılığının yanında Capitol'ün 88 metreye ulaşan kubbesi belki biraz da bunun sembolü.

Kongre her şeyden çok vatandaşlara ait ve pratikte bunun karşılığı var. Temsilciler meclisi üyeleri ve senatörlerin çalışma ofislerinin bulunduğu binalara elinizi kolunuzu sallayarak

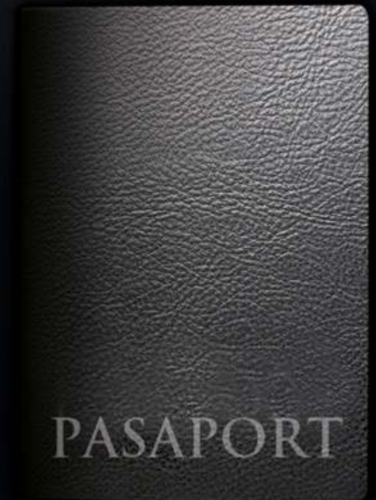
Yükselmek için her şey hazır.
Borajet Business Class

Borajet Business Class deneyimi, hayatınızın yeni vazgeçilmezi olacak.

www.borajet.com.tr 0850 222 26 72 borajetairlines borajet borajet

BORAJET AIRLINES

Washington DC'deki Meçhul Asker Anıtı, Ulusal Arlington Mezarlığı'nda. Anıtın başında her saat başı ABD için hayatını kaybeden isimsiz askerlerin anısına askeri bir tören yapılıyor. Farklı eyaletlerden gelen öğrenciler ilgiyle bu töreni izleyip okullarının isimlerini taşıyan çelenkleri anıta bırakıyor.

girebiliyorsunuz. Metal detektörden geçtikten sonra kimse oraya neden geldiğinizi sormuyor. Ordu ve istihbaratla ilgili olanlar dışında neredeyse tüm oturumlar ve toplantılar vatandaşlara açık. Ve en önemlisi, memnun kalmadığınız adayları iki yılda bir değiştirebiliyorsunuz. Yani Donald Trump istediği her şeyi yapmak için çabalayabilir, ama kongre üyeleri sadece kendi seçmenleri memnun olduğu müddetçe onu destekleyecektir.

DEĞİŞMEYEN DEĞERLER

21 Ocak 2013'te ABD Başkanı Barack Obama, kongrenin Lincoln Anıtı'na bakan merdivenlerinde ikinci kez başkanlık yemini etmişti. National Mall'da yaklaşık bir milyon kişinin eksi iki derece soğukta saatlerce bu töreni nasıl beklediğini, başkanlarını ne büyük bir coşkuyla karşıladıklarını bizzat izlemiştim.

Şimdi ülke her şeyiyle Obama'nın tam zıttı olan Donald Trump'ın başkanlığına hazırlanıyor. 70 yaşındaki milyoner iş adamı birkaç hafta sonra, 20 Ocak'ta, aynı merdivenlerde yemin edecek. National Mall'u bu kez onun destekçileri dolduracak. Ve ülkede en az dört yıl onun programı uygulanacak. Eğer şimdiye kadar verdiği sözleri tutarsa göçmenler, azınlıklar ve kadınlar için çok zor bir dört yıl geçecek. Neyse ki bazı şeyler değişmeyecek. Lincoln yemin törenini National Mall'un diğer ucunda, her zamanki yerinden izleyecek. Özgürlük Anıtı, kongre binasının kubbesinde bekleyecek. Anayasa ve haklar bildirgesi, National Archives'te nöbet tutacak.

Washington DC her dört yılda bir yaptığı gibi yeni başkanı ve beraberinde getirdiği kadroları karşılayacak, ama zarafetinden hiçbir şey kaybetmeyecek. Çünkü bu ülkede başkanlar gelip geçer, ama başkent ve onun temsil ettiği değerler baki kalır ●

VERGİ VAR TEMSİLİYET YOK

Başkentin resmi adı Washington, District of Columbia. Bir eyalet değil, federal bir bölge olarak tasarlanan şehirde yaşayanlar başkanlık seçimlerinde oy kullanabiliyor, ama kongrede oy hakkı olan temsilcileri yok. Buna karşılık federal vergilerini ödüyorlar. Yasanın değiştirilmesi ve Washington, DC sakinlerine oy hakkı verilmesi her daim şehrin en hararetli tartışmalarına konu oluyor. Washington halkı 2000 yılından beri duruma isyanını tüm plakalardaki "vergi var temsiliyet yok" sloganıyla gösteriyor.

Osmanlı'da Hicri takvimin kullanıldığı dönemde değişik mevsimlere denk gelen yılbaşı, daha çok bürokratların padişaha hediyeler vermesi, şairlerin güzelleme yazmasıyla kutlanırdı. Tanzimat dönemiyle birlikte de Rumi takvim kullanılmaya başlandı. Rumi takvimde yılbaşı 1 marttı. Cumhuriyet döneminde 1926'da Miladi (Gregoryen) takvimin kabulünden sonra yılbaşı 1 ocak olarak sabitlendi. Son yıllarda İstanbul'un bazı semtlerinde yılbaşı kutlamaları kitlesel olarak yapılıyor; Beyoğlu da bunlardan biri.

KEREM UZEL

Anadolu'da Yeni Yıl

Sümer'den Babil'e, Hitit'ten Friglere kadar Mezopotamya ve Anadolu'da yeni yıl daima törenler ve şenliklerle kutlandı. Kiminde yeni yıl baharın gelişiyle, kiminde de yazın bitip hasadın kaldırılmasıyla başladı. Miladi takvimi benimseyen ülkelerde ise aralık ayının son gecesi yeni yılın da başı sayılıyor. Atlas yeni yıl kutlamalarının tarihteki serüvenlerinde dolaştı.

YAZI: TEVFİK TAŞ

Daha gün doğmamış. Kar üstünde mumlar yanıyor. Mum alevinin incecik yalımlarının sarıya ve ise boyadığı kayaların üstünü de örtmüş kar, böylece tavanı da olan küçük bir odacık olmuş. Tunceli kışı, dağları inletiyor...

Aralık ayının 26'sı. Ben bu törenin, sabahın eşiğindeki bu toplaşmanın nedenini anlamaya çalışıyorum. "Gağant Baba bayramı" diyor bugünkü adı Başakçı olan Taptik Köyü'nden Gülizar Hanım... Gençlerden biri, "yani Ermenilerin yılbaşısı bugün" diye giriyor söze. "Peki, siz Ermeni misiniz" diyorum. "Bilmem" diye yanıtlıyor Mazgirt'ten gelmiş olan Fide Teyze: "Bilmem, ama bizim hemen her evimizde, ya bir Ermeni, ya da o eski komşularımızın hatırası vardır. İç içe değil, içimiz birbirinin içinde. Biz asırlardır Gağantı hep kutladık."

Yaşlı bir kadın, yüzünü dağa dönmüş, boşluğa sesleniyor. Güneş belki bir, belki iki saat sonra ilk ışıklarını Munzur Dağları'nın o kesitinden sunacak dünyaya… Yaşlı kadının adı Asme. Fide Teyze, benim merakla izlediğimi görünce, önce

CÜNEYT OĞUZTÜZÜN

Hıdrellez, Anadolu'da ve Mezopotamya'da yaşamış eski tarım toplularının yeni yıl kutlamalarından günümüze ulaşan geleneklerden biri; son cemrenin toprağa düşmesinden sonra 6 mayısta kutlanıyor. Tokat - Almus'a bağlı Sağırlar Köyü'nde Hıdrellez şenlikleri kırlarda yapılıyor.

bana bir parça çörek veriyor, "sodırê dina homete marê xêr bo" diyerek. Genç bir kadın Türkçesini söylüyor: "Dünyanın sabahı insanlarımıza iyilik getirsin."

Asme Teyze'yi oğlu, gece Hozat'tan önce Ovacık'a getirmiş, sonra oradan arkadaşları, akrabalarıyla "Ana Fatma" dedikleri ziyaret yerine gelmişler. Kadınlar rüzgâra karşı siper ederek gövdelerini, birbirlerinin mum yakmasına yardım ediyor. Aşağıda su kavaklarının, cevizlerin, sıra söğütlerin arasında, şafak öncesi karanlığın burgaçlarında çağlayıp gidiyor Munzur Suyu.

Ana Fatma ziyareti bu ilde yaşayan Aleviler için kutsal yerler sıralamasında ilk akla gelendir. Yeni adı Güneykonak olan Şine Köyü'nden gelmiş olan Gülperi Hanım, Asme Teyze'yi göstererek, "işte o da yeni yılın, gelecek güneşine dua ediyor" diyor ve Tunceli-Ovacık yolu üzerinde kayalık bir çıkıntıyı göstererek ekliyor: "Orası kiliseydi. Eskiden önce oraya gider, sonra Ana Fatma'ya gelirdik. Sonra da Munzur gözelerinde semah dönerdik. Alevisi, Ermenisi bu işleri hep beraber yapardık..."

Asme Teyze'ye "kiminle konuştun az önce" diye soruyorum.

"Sabaha yüzlerce kapı açacak olan güneşe dua ettim" diyor.

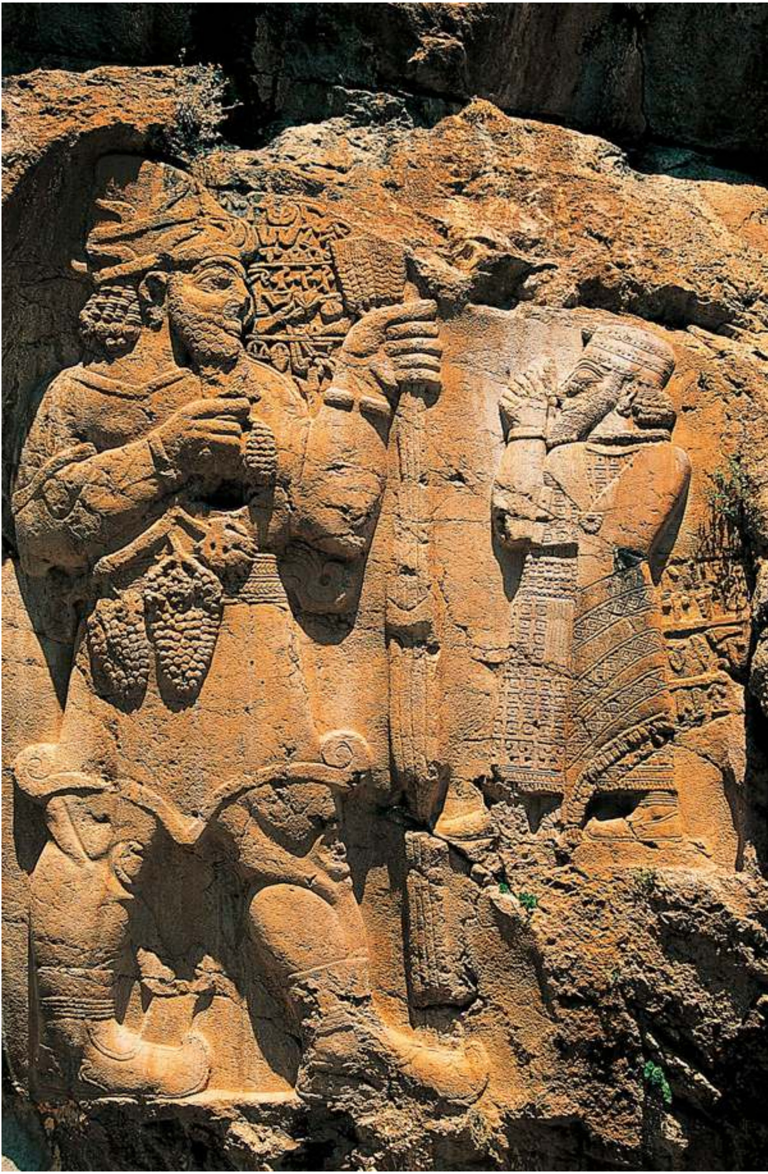
Nasıl dua ettin?

"Doğacak güneş, Khal Gağant'ın (pir ihtiyar Gağant'ın), 126 bin peygamberin peygamberi Bozatlı Hızır'ın yeni günü, önce kurdun, kuşun nasibini ver. Börtünün böceğin nasibini ver. Nasibini ver bildiğim bilmediğim cümle canlının… Nefesi, nefsi olanın, vakti, mekânı olanın, olmayanın nasibini ver. Artarsa benim de nasibimi ver. Ey sabahın atlısı, gül nurunu esirgeme hanemizden, yüreğimizden."

Bir yandan da küçük parçalara böldüğü çöreği, bayıra, insan ayağının değmeyeceği yerlere serpiyor: "Kuşun, karıncanın, mülk bilmez canlının payıdır" diyerek.

Ziyaret Köyü'nde Hasan Hayri Dede: "Biz aslında yılbaşını üç kez kutluyoruz" diyor; "Gağant'ta, nevruzda ve şimdi bütün modern dünyanın kutladığı aralık ayının son gecesinde."

Aralık ayının üçüncü haftası başlayan ve Erzincan, Sivas, Erzurum, Bingöl'ün kimi köyleri başta olmak üzere birçok yerde yapılan Gağant kutlamaları, bazı yerde ocak ayının ilk haftasına kadar sürüyor. Gağant figürü aslında Noel figürüyle de benzerlik gösteriyor. Eşeğine binerek köyleri dolaşan, ya da kendi köyü içinde bütün çocukları peşine takarak her evden un, bulgur, ceviz, üzüm, yağ, yumurta veya para toplayan takma sakallı, külahlı Gağant Baba, topladıklarını önce çocukların seveceği hediyeler almak için takas ediyor, artan her şeyi de bölgede "zır fıkara"

CÜNEYT OĞUZTÜZÜN

Konya Halkapınar ilçesine bağlı İvriz'deki Hitit kabartması İÖ 8. yüzyıla tarihleniyor. Hava ve Fırtına Tanrısı Teşup yeni yıl kutlamalarının baş kahramanlarından biri. Tanrı Teşup'un (soldaki figür) Tuvanuva Kralı Varpalavas'tan büyük olarak tasvir edilmesi, onun yağmuruyla gelecek bereket beklentisiyle de ilişkili sayılıyor. Teşup'un elindeki başak, belindeki üzüm salkımları da bu tezi güçlendiriyor.

denen yoksullara dağıtıyor. Tülin Sucuyan, Gağant'ın batı kentlerindeki kutlanışını anlatıyor: "İstanbullu Ermeniler, yılbaşı öncesinden alışverişe başlarlar. Kokina çorbası, zeytinyağlı yaprak dolmalar, midye dolması, pilaki, zerde, pelte bilimum zeytinyağlılar, topik, hindi ve anuşabur (aşure) yılbaşı sofrasının ilk akla gelenleridir." Bir gelenek daha var; Sucuyan anlatsın:

"Yılbaşının sabahında, erkekler ne kadar yorgun ve uykusuz olurlarsa olsunlar işyerlerini bir iki saatliğine açar ve evden getirdikleri bir narı kırarak tanelerini etrafa serperler. Narın yıl boyunca bereket getirdiğine inanılır."

Ben sırtımı yasladım kardan bir duvara, düşündüm. Bir yıl nasıl bitiyor; nerede hangi zamanda? Yeryüzü nüfusunun küçümsenmeyecek kesitini ağırlayan kuzey yarımkürede havanın soğuyup günlerin kısaldığı kışın ortasında, "yıl bitti ve yenisi geldi" deniyor.

Asya'nın bir kesitinde, tarihsel Japon ve Çin resim sanatı ve şiiri mevsim döngülerine yaslanır; Avrupa'da Giuseppe Arcimboldo gibi mevsimlerle ilgilenmiş ressamlar, kışı yaşlı bir adam olarak resmeder; göz onu gitti gidecek diye düşünerek süzer.

Anadolu, Mezopotamya ve bağlantılı oldukları coğrafyalarda yeni bir yılı karşılamak insanı bugün de şaşırtacak denli zengin. Geçmişte tarım toplumu olarak yaşayanlar için, yılın değişimi öyle yaşlanmış bir kış gibi değil, tam tersine baharla oluyordu. Onlar için yeryüzünde yaşamın devamı her şeyden önce toprak ve su gibi iki temel maddenin uygun zamanda buluşmasına bağlıydı. Akarsuların canlanması, göllerin dolması, pınarların fışkırması karların erimesine bağlı olduğu için, yeni bir yılın ilk müjdecileri kardelenin moru, çiğdemin incecik mavisi, süsenlerin yavruağzı, camgöbeği renklerinin karlı dağ yamaçlarında filizlenmesi olurdu; bu pek çok doğu toplumu için günümüzde de böyledir...

Nuh'un gemisidir kimi yerde yılbaşı; çünkü Tevrat ve Kuran'daki Nuh Tufanı anlatıları Babil ve Sümerlerdekilerle benzerlikler taşıyor. Özellikle de Gılgamış Destanı'ndaki Ziusudra / Utnapiştim karakterleriyle... Mezopotamya'da bir sel felaketinin anılarıyla üretilen destanlar ve metinler, Tevrat aracılığıyla yinelenmiş gibi. Nuh'un Gemisi'ne mekân sayılan Cudi ya da Ağrı dağları bu bakımdan da kutsaldır. Nuh'un Gemisi'yle türlerin yeniden üremesine yakıştırılan bahar aylarıysa, çeşitli inançların yeni yılı bu dönemde kutlamasına neden olmuş.

TANRILAR GEÇİDİ

Kar mavisinde dönüyor güneş, alı al, moru mor… Ben kalkıp Hattuşa'ya gidiyorum. Elbette yeni bir yılın doğuşuyla ilgili başka Tanrılar, Tanrıçalar var, ama ben Fırtına Tanrısı Teşup'a hayranım. Özellikle Tokat Müzesi'nde gördüğüm bir Teşup heykelciğinden sonra. Bana kalırsa Tanrıların en muhlisi, en komiği, yaptığı işi tiye alan Teşup'tur. Ne mi yapar bu Tanrı? Yağmurları getirir, yani yeni ürünü, bereketi, suların coşkunluğuyla, insanın kanın ısınıp kaynamaya başlamasını; bir çalışma yılının başlangıcını... Hattuşa'nın yakınındaki Yazılıkaya'daki Ana Tanrıça Hepat'la Teşup çiftini gösteren kabartma, aslında Hitit yeni yıl kutlamalarının da simgelerinden biridir.

İster Sümerlerin İnanna'sı, Akadların İştar'ı, Asurların Kubaba'sı, ister Friglerin Kybele'si, Likya'nın Kuvava'sı ya da Yunan mitolojisinin Artemis'i, Roma'nın Venüs'ü gelsin aklınıza...

Eskişehir Han ilçesine bağlı Yazılıkaya'da Friglerin kurduğu Midas Ana Tanrıça kültüne bağlı dinsel bir merkezdi. Burada da yeni yıl baharla birlikte kutlanırdı.

Ana Tanrıça daima toprağı simgeler. Gelin görün ki mevsim döngülerine ilişkin hiçbir mitolojik öyküde Ana Tanrıça'ya tek başına rol verilmez. Bu öyküler, tohumu, üremeyi Tanrıçalara yani toprağa veren Tanrılar olmadan anlatılmamıştır. Eflatunpınar Anıtı'nda tahtında Ana Tanrıça (Güneş Tanrıçası) figürüyle, Fırtına Tanrısı figürü bize bu bakımdan bir kapı açıyor. Oradan başlayarak düşünüyorum: Hattuşa'nın yakınındaki Arinna Kenti'nin Ana Tanrıçası, Fırtına Tanrısı'nın eşidir; bu eşler, kimi zaman toprakla su, kiminde yeni üretim yılını başlatacak şenliklerin kurucu aktörleri olarak gelir sahneye.

Eski çağların yeni yıl kutlamalarında, toprağın yaprakla ve karla kaplanıp neşvüname haline girişine vurgu yapılır. Örneğin, Tanrı Dumuzi'nin ölüp Ereskigal'ın Tanrıçası olduğu yeraltına, ölüler diyarına çekilmesi, aslında amansız kışın ta kendisidir. Bu tohumların da, meyvenin de yeraltında kaldığı anlamına geliyor.

Ancak geceleri, Anadolu halkının Zöhre (Zühre), Romalıların Venüs dediği o en parlak yıldız gökyüzünde görünmeye başlayınca, Suların Tanrısı Ea gidip Dumuzi'yi / Tammuz'u oradan getirmekle ve İştar'la ya da İnanna'yla birleştirmekle görevlidir. Çünkü ancak bu birleşme ve onun temsilleriyle yapılan törenlerden sonra, toprağın yeni bir zamana ve ürüne açılacağını düşünürler.

ESKİ YENİ YILLAR

"Bilinen ilk yılbaşı kutlamaları" diyor yazılı kaynaklar, "Babil'de bahar ılımına (mart ortası) Asur'da ise güz ılımına (eylül ortası) en yakın yeniayda yapılırdı." Anlıyorum ki yeni bir yılın başlangıcı olarak biri ekip biçmenin dönemlerini, Mısırlılar, Fenikeliler ve Persler, diğerleri

Yeni yıl kutlamaları pek çok toplum için saygı duygularının yenilenmesinin de vesilesi sayılıyor. İstanbul'daki Zografyan Rum Lisesi öğrencileri, yılbaşı eğlencesinden önce, Patrik Bartholomeos'la birlikte Balıklı Rum Hastanesi Huzurevi'nde kalan yaşlıları ziyaret ediyor.

ise İÖ yaklaşık 2000'de ürünü kaldırmış, yaman kış koşullarının kuşatmalarına karşı hazırlanmış olmayı seçmiş ve o zaman kurmuş şenliklerini…

Nisan ayının dördüncü günü sayılan ve bugünkü hesaplamalarla 25-27 nisan tarihlerine denk gelen günler Mezopotamya'da Akitu bayramı olarak, yani yeni yılın gelişi olarak kutlanmış. Asur tabletlerinden anlaşılan o ki, bu günün saptanması salt iklim deneylerine değil, astrolojik gözlemlere de dayanıyor. Bayramda İştar ile Tammuz'un birleşmesi, İştar'a adanmış rahibelerin katıldığı evlilik sahneleriyle canlandırılır, tapınak bahçesinde Tanrılara adaklar sunulurdu. Bu bayramın mekânları bağlar, bahçeler olabildiği gibi ırmak kenarları, içinde pınarlar geçen mağara tapınakları da olabiliyor.

Bölgede süren sıkıntılı zamanlardan ötürü bugün yaygın olarak bilinmiyor ama Süryaniler, bu bayramı aynı adla, aynı anlam içeriğiyle bugün de kutlamaya devam ediyor. 18 martta başlayan Akitu bayramı 12 gün değişik etkinliklerle sürüyor.

Bugün neredeyse tümü Irak topraklarına göç etmiş, Diyarbakırlı, Cizreli, Nusaybinli ve Mardinli Keldaniler de Akitu bayramını 1 nisanda başlayarak "Yılın Gelini" olarak kutlamaya devam ediyor.

Suriye Meskene'deki Emar arkeolojik alanında bulunan Zukru takvimine göre İÖ 13. yüzyılda yeni yıl kutlamaları yılın ilk ayının (mart) 14-15. günlerine rastlamaktaydı. Kuzey Suriye'de Hava Tanrısı olarak tapınılan Dagan, yağmurdan sorumlu olması nedeniyle aynı zamanda Tahıl ve Tarım Tanrısıdır. Dagan Ugarit, Fenike ve İbrani dillerinde tahıl anlamına gelir. Dagan'ın Orta Fırat Havzası'nda tahıl ve yağmur anlamına gelmesi, Ugarit dilinde kelimenin kökünün "bulutlu ve yağmurlu" anlamında da kullanılmasından kaynaklanıyor olmalı. Dagan için her yılın ilk ayında yedi gün süren Zukru

bayramına ilişkin ritüellerin yedi yılda bir yapıldığı sanılıyor. Bayram sırasında İştar ile sulama kanalları ve tahılın efendisi Dagan için nehir kenarlarında adaklar verilmiş, çeşitli unlu gıdalar, bira, yağ ve yemiş sunulmuş ve "kutsal birleşme" ritüelleri uygulanmıştır.

Öte yandan, tarihin söylencelerinden biri bize şöyle bir öykü daha anlatıyor: "Mısır firavunu rüyasında gördü ki yedi cılız deve, yedi tombul deveyi yutuyor. Rüyasını Hazreti Musa'ya nakletti ve o dedi ki: Yedi bolluk yılından sonar, yedi kıtlık yılı gelecek."

Doç. Dr. A. Tuba Ökse, "Hititlerin dokuz yılda bir kutladıkları EZEN-purulliyas bayramı da Suriye'nin Zukru bayramıyla büyük ölçüde benzeşiyor" diyor. Yenilenmek ve yeniyi karşılamayı içeren bu benzerlikte ve süreğenlikte, Musa Peygamber'in rüya yorumun payı olduğu sanılıyor ve bu kutlamaların daha geç dönemlere kadar sürmesinde de etken olabileceğini düşündürüyor.

Hititlerin İştar'la özdeşleştirilen Tanrıça Pirinkir'in ya da Hatti kökenli Fırtına Tanrısı Telipunu ve Tanrıça İnara'nın ön plana çıkarıldıkları yeni yıl kutlamalarında da yedi ya da dokuz pınara şarap, bira ve çeşitli ekmekler sundukların, tütsüler yakıldığını ve kurban verildiğini, bize yine dönemin tabletlerini inceleyenler söylüyor.

A. Tuba Ökse, *Aktüel Arkeoloji* dergisinde bu kutlamalarda "Hattuşa yakınlarındaki Arinna tapınma merkezi dahil olmak üzere, kentin tapınaklarının ziyaret edildiğine" dikkat çekiyor ve "kutlamalar, Fırtına Tanrısı ibadetine ayrılmış Nerik'te yoğunlaşır. Tanrıyla ejderha İlluyanka'nın mücadelesinin canlandırıldığı bu bahar şenliğinde, kış aylarının durgunluğundan sonra dünyanın yeniden canlanmaya başlaması; hayatın ölüm, iyiliğin kötülük karşısında zaferi kutlanır " diyor.

Tabletlerin, tapınakların izi sürüldüğünde, vazoların üzerine, duvarlara nakşedilenler incelendiğinde anlıyoruz ki bugün dünyanın çoğunluğunu aralık ayının son gecesinde buluşturan yılbaşı kutlamaları, Anadolu ve Mezopotamya'daki atalarımız, bizden önceki toplumları daha çok baharın, yazın ilk günlerinde toplamış, şenlendirmiş.

Hitit başkentinde yapılan KI.LAM bayramı, Eskişehir'deki Pessinus antik kentinde izleri bulunan Kybele bayramı ve daha niceleri hem doğayla insan arasındaki bağları insanın yararına döndürmeyi dilemenin, hem de tohumların bile ölüler dünyasında yitip gittiği kış cenderesine karşı bahara kavuşmanın sevincinin etkinliğinin sürüp gittiğini gösteriyor.

TAKVİMLER
HER KÜLTÜRDE FARKLI

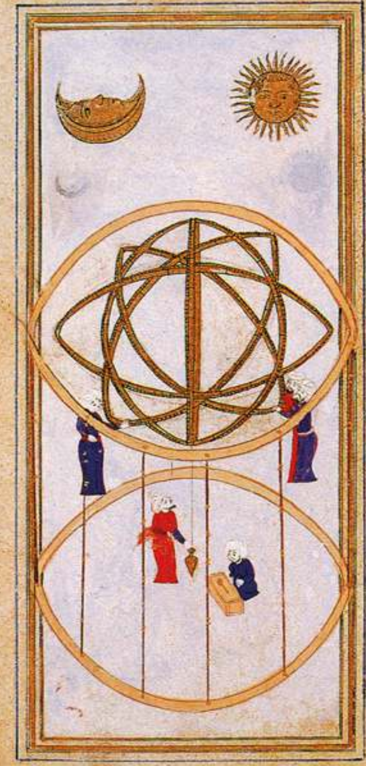
"Yer'in Güneş çevresinde bir tam dolanım süresidir" diye tanımlanıyor. Bu süreyi ölçmekte kullanılan en yaygın yol, "dönence yılıdır." Dönence yılı, güneşin bahar ılımı noktasından (gün-gece eşitliğinin gerçekleştiği ilkbahar noktası) iki geçişi arasındaki süreyi temel alıyor. Bu yolla hesaplanan yıl, her biri 24 saat, 3 dakika, 56,55 saniye uzunluğundaki, 365, 242199 ortalama güneş gününden oluşuyor. Ortalama güneş günü, Ay'ın, meridyenin üzerinden iki geçişi arasındaki zaman süresidir.

Sonra yıl aylara bölünüyor ve şöyle tanımlanıyor: "Ay, ayın tüm evrelerinden oluşan bir tam çevrimi sırasına dayanarak belirlenir. "Kavuşum ayı" olarak adlandırılan bu süre, 29,53059 günden oluşur." Dinsel etkinliklerle bağıntılı olan kavuşum ayı, eski takvimlerde büyük önem taşırmış. Örneğin yüzyıllardan beri kullanılan Yahudi takvimi, bazı İslam ülkelerinde ve Hıristiyan kiliselerinde kullanılan takvim kavuşum ayına dayalı olmayı sürdürüyor.

Ama dönence yılıyla kavuşum ayı süreleri birbirini tutmaz; 12 kavuşum ayı 354,36706 güne denk geliyor. Bu da dönence yılından yaklaşık 11 gün eksiktir.

Öte yandan dönence yılı da, kavuşum ayı da küsuratsız, artıksız bölünemiyor. Bu nedenle, örneğin her dört yılda bir şubat ayına bir gün ekleniyor. Bugün yaygın olarak kullanılan Gregoryen takvimi de bu temel üzerinden işliyor. Gregoryen takvimi 1582'de kabul edildi ama yayılması da, yılbaşı kutlamalarının tarihinin değişimi de kolay olmadı. Ortaçağ başlarında Hıristiyan Avrupa'nın büyük bölümü yılbaşını 25 martta (Hazreti İsa'nın Meryem Ana'ya müjdelendiği gün), İngiltere 25 aralıkta kutluyordu. 1 ocakın yeni yıl olmasını İskoçya 1660'ta, Almanya ve Danimarka 1700'de, İngiltere 1752, İsveç 1753, Rusya 1918, Türkiye 1926'da kabul ettiler.

Ancak bu bütün dünya için böyle değil. Örneğin Hindistan'da Dravid dillerinin konuşulduğu bölgelerde Tamil yılbaşısı, kış gündönümünde kutlanıyor. Tayland'da "Trut" adı verilen kutlamalar mart sonuyla nisan başı arasında; Çin'de ocak sonu şubat başı; Japonya'nın kentleri 1-3 ocak arasında kutluyor ama kırsal kesim ay-güneş takvimine göre 20 ocak-19 şubat arasında kutluyor.

Zaman döngülerini saptamakta astrolojinin de önemli rolü var. Takiyüddin el Rasid'in çizimlerinde, gök cisimlerinin yükseklik ve azimutlarını (ufuk çizgisiyle yönlerini) saptamakta kullanılan zat el-semt ve'l irtifa Türkiye astroloji tarihi bakımından da önemlidir.

KUTLAMALARIN ANTİK BABİL'DE MART ORTASI, ASUR'DA İSE EYLÜL ORTASI YAPILDIĞI DÜŞÜNÜLÜYOR.

Zamanın içinde Tanrının, bilinmeyenin, erişilmezin, üstesinden gelinmesi olanaksız görünen zorlukların yüzlerini aramayı bir eğlenceye dönüştürmek ya da doğayla uyum içinde olmaya yönelik isteklerin toplumdan topluma yayılması, aynı kalıplarla veya biçim değiştirerek süreğenleşmesi pek çok yönüyle bugün de yaşamımızda olmayı sürdürmüyor mu?

Geceyle gündüzün eşitlendiği 21 mart günü yani, nevruz; takvim yaratmış ya da yaratmamış olsun, hakikaten büyük bir coğrafyadaki kültürler için yenilenmenin bayramı oldu. Kimi araştırmacıların nevruzun izlerinin, Pers İmparatorluğu'ndan çok öncelere uzandığını söylemesi bence de yabana atılır bir varsayım değil.

Bugün Romanların, Alevilerin kırlarda ateşler yakarak, gülüp eğlenerek; başka inançların ve kültürlerin başka biçim özellikleriyle kutladığı Hıdrellez, Dianysos'a ve o mitolojiyi de besleyen eski çağlara dayandırılıyor: Sümerolog Muazzez İlmiye Çığ, *İnanna'nın Aşkı* kitabında, Tanrıçayla Dumuzi'nin birleşmelerini anlatırken şöyle diyor: "Hıristiyanlar arasında İsa'nın yeryüzüne çıkması, bereket getirmesi inancına dayanan ve yumurtalarla kutlanan; Almanya'da Ostern, İngiltere'de Easter yortusuyla kutlanan, halkımız arasında Hızır ile İlyas peygamberin birleştiği düşünülen Hıdrellez şenlikleri bu kutsal evlenme töreninin bir uzantısı…"

Asur, Sümer, Hitit, Frig ya da Likya Anadolu'nun ve Mezopotamya'nın geçmiş bütün kültürlerindeki yeni yıl kutlamalarının dünyanın öteki kültürlerini etkilediğini söylemek de abartı olmasa gerek.

TAKVİMLERİN YILBAŞISI

"Biz Arap Alevileri" diyor yazar Yusuf Karadaş, "Rumi takvime göre Ocak ayının 14'üne denk gelen günü Ras'es Sen-i (yılbaşı) olarak kutlarız. Kadınıyla, erkeğiyle, çocuğuyla ayrımsız güler oynar, halleşiriz." Salt sıcak iklimin kültürünü taşıyan Arap Alevileri değil, kimi başka toplumlar da bahar ve yaz mevsimini kapatmanın da bir yeni dönem olduğunu düşünmüş. Örneğin Yunanlılar İÖ 5. yüzyıla kadar kış gündönümünde, 21 Aralık'ta kutlamış yeni yılı.

Roma'da cumhuriyet döneminde 1 Mart'ta başlatılan kutlamalar, İÖ 153'te resmi olarak

Gağant, Ermenilerin yeni yıla verdiği bir ad. Tunceli'nin Ovacık ilçesinde eski adı Kedek olan Koyungölü Köyü'nde de halkın "Gağant Baba Bayramı" dediği yılbaşı kutlamaları 25-26 aralıkta başlıyor; lokma (çörek) yapılıp kutsal ziyaret yerlerine gidiliyor.

SİNAN ÇAKMAK

NOEL BABA

ÇOCUKLARIN KRALI

Yılbaşı kutlamalarıyla, Noel Yortusu sıklıkla birbirine karıştırılıyor. Bunun bir nedeni, ikisinin birbirine yakın tarihlere denk gelmesi olabilir. Oysa uzun zamandır Hıristiyan dünyasında,ikisi de farklı nedenlerle ve farklı biçimlerde kutlanıyor.

Noel, Hazreti İsa'nın doğumunun onuruna Hıristiyan dünyasının kutladığı bir yortu olan Noel'in de uzun yıllara yayılan bir serüveni vardır. Bunda dört İncil'in de Hz. İsa'nın doğum tarihine ilişkin sarih bir bilgi vermemesini payı var.

Önceleri İsa'nın 13'üncü doğum gününde gerçekleştiği düşünülen vaftizinin yıl dönümü olarak 6 ocak kabul edildi. Ancak pagan dünyadan Hıristiyan dünyaya geçişler yoğunlaşınca bebekken de vaftiz edilme kilisenin gündemine geldi ve İsa'nın doğum günü sayılan 25 aralıkta kutlanmaya başlandı. Kudüs buna uzun süre direndikten sonra kabul etti. Ermeni Kilisesi ise bunu kabul etmedi ve İsa'nın hem doğumu, hem de vaftizini birleştiren Epifanya Günü olarak 6 ocakta kutlamayı sürdürüyor.

Avrupa'daki izleklerine bakıldığında Töton kabilelerinin Galya, Biritanya ve Orta Avrupa'ya girişinden sonra, Noel'e Germenlerin ve Keltlerin "Yule" dedikleri yeni yıl gelenekleri de eklendi. Hıristiyanlık öncesi pagan kültürlerin izleri, Noel kutlamalarının hemen bütün temel unsurlarında görülebiliyor: Ağaca tapma ve kış aylarında yeşile özlemi, çam ağacı, sarmaşık, çobanpüskülü olarak; bütün gece yansın diye irice kesilen kütüğü Noel'in ışık ve ateş oyunlarına dönüşmüş olarak görebiliyoruz.

SİNAN ÇAKMAK

Noel Baba, pagan toplumlardan günümüze dek değişerek gelen bir kutlama figürü. Nişantaşı'ndaki kutlamalarda da tonton Noel Baba maketleri sokakları süsleyecek.

NOEL BABA'NIN BAŞINA GELENLER

Lal rengi elbisesi ve külahıyla, çizmeleri ve sakalıyla modern Noel Baba, çocukların nezdinde bir kraldır.Biriktirdiği hediyeleri Ren geyiklerinin çektiği bir kızakla taşır. Öyle ki mekân edindiği yerin Danimarka'nın Grönland bölgesi olduğu inanışı yayılınca, Danimarka hükümeti çeşitli ülkelerden çocukların yazdığı mektupları yanıtlamak için, özel bir posta hizmetleri bürosu kurmak zorunda kaldı.

Ne var ki, Noel Baba yalnızca bizim ülkemizde değişik kültürleri anlamakta zorlanan çevrelerde değil, Avrupa'da da uzun yıllar kötü muamele gördü. Fransız gazetesi France Soir'ın 24 Aralık 1951 tarihli sayısında şu haber yer alıyor: "Noel Baba, Dijon Katedrali'nin çıkışında, kilise okullarından gelen çocukların önünde yakıldı." Bu eylemde Protestan ve Katolik kiliseleri ortaktır. Çocukların Noel Babası'nın, çocukların önünde yakılmasından sonra kilise şu bildiriyi okuyor: "Yalanla mücadele etme arzusundaki tüm Hıristiyan aileleri temsilen Dijon Katedrali önünde toplanan iki yüz elli çocuk Noel Baba'yı yakmışlardır."

Fransa halkı ikiye bölünür. Kilise geri adım atar.Yukarıdaki bilgiler için de yararlandığım Claude Lévi-Strauss, o olağanüstü *Hepimiz Yamyamız* adlı kitabında kiliselerin bu tür eylemlerinin "bize Noel Baba'nın köklerine ilişkin sorular sorduran bir yanı olduğunu" da söylüyor ve bizi ABD'nin güneybatısındaki Pueblo yerlilerinin dünyasına götürüyor. Oradan anlıyoruz ki Pueblo yerlilerinin mitoslarında da "kaçina"lar var. Sonu gelmez göç yollarında çocuklarını kaybeden yerliler, bir köye yerleşince, ölen çocukların ruhu olan kaçinalar köyü ziyarete gelmeye başlar. Ne var ki giderken köyün çocuklarını da götürürler. Köylüler kaçinalarla bir anlaşma yapar: Biz, sizi maskelerle ve danslarla temsil edelim ama siz de ölüler dünyasından çıkmayın. Böylece babalar, dedeler hiç tanınmayacak gibi hazırladıkları kostümlerle ve maskelerle, yılın belli günlerinde yalnızca çocuklara yönelik bir etkinlik başlatır, iyileri ödüllendirip kötülere ceza verirler.

Zira modern Noel Baba'nın ilk sunumlarında, ödül ve cezayı anımsatarak onun Kamçılı Baba'nın karşıtı olduğu, daima müşfik ve hediyeler dağıtan olduğu vurgulanıyor. Kim bu Kamçılı Baba? Soru yeniden Anadolu'ya getiriyor bizi: Antalya Demre (Myra) doğumlu olduğuna inanılan Aziz Nikolas (Anadolu'daki ilk Hıristiyanların Noel Baba'sı) folklorunda, Nikolas hediye dağıtırken o da yaramaz çocuklara kırbaç savurur.

Çocuk İsa'nın anısına kutlanan Noel Yortusu, ölen çocukları dirilterek hediyelere boğan Aziz Nikola'ya; oradan İskandinav çocuklarına yeraltından hediyeler taşıyan boynuzlu iblis Julebok'a; Asur döneminde hamileleri ve çocukları koruyan Pazuzu'ya gidiyoruz. Bir coğrafya açılıyor çocuklarla önümüze.

Biz, çocukların savaşlarla, kâr hırsıyla öldürülmediği, istismar edilmediği bir dünyanın özlemiyle, başta bu coğrafyada yaşayan Hıristiyanlar olmak üzere, tüm inananlara iyi Noeller dileyerek ayrılalım bu yazı sahnesinden. Ha bir de çocukların tonton Noel Baba'sına iyi davranılması dileğiyle.

İHSAN YALÇIN / DHA

Dünyanın pek çok önemli kenti gibi İstanbul'da da yeni yıl kutlamalarında sokağa çıkmak yaygınlaşıyor. Nişantaşı da bu eğlencelerinin odak noktalarından biri oluyor (üstte.) Roman kültüründe Kakava şenliklerinin tarihi de Hıdrellez'le aynı; 6 mayıs. Hıdrellez her yıl Edirne Kemikçiler'de kitlesel olarak yapılan şenliklerle kutlanıyor (altta.)

YASİN AKGÜL

1 Ocak gününe alınır ve İÖ 46'da yapılan Jülyen takvimi de bu uygulamayı sürdürürür… Yahudiler ticarete ve ekonomiye etki eden takvim değişikliklerine uysa bile, dinsel takvim ve onun yeni uygulaması değişmiyor; İbrani takvim yılının ilk ayı olan Tişri'nin (6 Eylül-5 Ekim) ilk günüyle başlayan Roş Aşana hem yılbaşı anlamına geliyor, hem de inananların kendilerini sorguladıkları bir zaman olarak belirlendiği için Yargı Günü olarak kabul ediliyor.

Peter Watson *Fikirler Tarihi*'nde şöyle yazıyor: "Bugün kullandığımız takvim, Julius Caesar'ın İÖ 1 Ocak 45'te Roma'da yürürlüğe koyduğu takvimin biraz değiştirilmiş halidir. Bir önceki, İÖ 46 yılında yapılmıştı ve "sonuncu karışıklık yılı" olarak biliniyordu ve uyumlu olması için 445 gün uzunluğunda tutulmuştu. Ama kimi ilkesiz politikacılar ekli ayları, ya görev süresini uzatmak, ya da seçimi gündeme getirmek gibi kendi çıkarlarına ve kötüye kullandıkları için, Caesar, hem ay yılını, hem de ek ayları uygulamadan kaldırdı. Yerine 365 ve 4 yılda bir gün eklenen sistemi getirdi."

Herkesin yolculuğu ayrıdır elbette, aynı yere gitse bile.

Erzincan Otlukbeli'ye bağlı Ördekhacı Köyü'ne giderken, rüzgârın girdaplar açtığı yollara bakarak dönen zamanı düşünüyorum. Octavio Paz,

Nevruz, Pers İmparatorluğu'nun etki alanındaki Balkanlar'dan İndus Vadisi'ne (Pakistan) kadar geniş bir coğrafyada kutlanıyordu. Persepolis kabartmalarında yer alan Dara'nın (Dareios) nevruz kutlamalarında, Pers krallarının ülke başkentlerini ziyaret etme geleneği de yer alıyor (üstte.) Doğa güçlerine hükmettiğine inanılan Ana Tanrıça heykelleri, çoğalma, bereket ve doğanın yaratıcı gizeminin simgeleri sayılıyor. Pek çok yorumda "Toprak Ana" kavramıyla özdeşleştirilen Tanrıçaya ilişkin eşya, sanatsal soyutlamanın en önemli nesneleri arasında yer alıyor (altta.)

Azteklerin takvimine bakarak yazmıştı *Güneş Taşı* şiirini: "bir anlaşma yaptı içinizde gecenin kadını, berraklığın kulesi, şafağın kraliçesi, ayın bakiresi, denizin annesi / dünyanın gövdesi, ölümün evi hep usumda / hep yuvarlanıyorum doğduğumdan beri." Sonra aklıma geliyor Aziz Agustinus'un sözleri: "Zamandan anlıyormuşuz gibi söz ederiz. Başkası zamandan söz ederken anlıyormuşuz gibi dinleriz" diyor ve son cümlede yapıyor gerçek azizliğini: "Peki, nedir öyleyse zaman? Sormazsanız biliyorum; sorarsanız bilmiyorum."

Ördekhacı, Dionysos döneminin tiyatro geleneğinden kalma, "Kara Papaz" dedikleri bir oyunla giriyor yeni yıla. Şeker ya da un çuvallarından yaptıkları giysileri, otla, samanla dolduruyorlar. Böylece bunu giyen bir insan gövdesinin iki katı bir iriliğe erişiyor. Başlarına, koyun ya da keçi derisinden yapılmış bir maske takıyorlar. Oyunda üç köpek, bir kadı, bir ayı ve "Fattik" dedikleri kadın kılığına girmiş bir erkek oluyor. Ellerinde "kem" dedikleri ottan yapılmış, aslında hasat zamanı ekin ya da ot demetlerini bağlamakta kullandıkları kalınca ipler oluyor. Kem, bu ekibin elindeki tek nesne. Köy meydanında yaptıkları gösterinin ardında nevale ve para toplamaya başlıyorlar.

SİNAN ÇAKMAK

Ayı, kadınların ayaklarının dibinde yuvarlanarak onları daha çok şey vermeye ikna ediyor. Kadı, verilenlerin azlığını çokluğunu ölçüyor. Fattik iğine, iplik gibi kadın araç gereçlerini biriktiriyor, böylece oyunda kadınları temsil ediyor. Köpekler, vermesi gerekeni vermekten kaçanları yakalıyor. Böylece bütün köy kelimenin tam anlamıyla bir tiyatroya dönüşüyor. Mahmut Özkan: "Bütün topladıklarımızı akşam bir araya getirir ve bütün köyün katıldığı bir şenlik kurarız. Köyde ihtiyaç sahibi varsa gözetilir. Böylece yeni yıla herkes ağız tadıyla girer."

Aynı köyden, yakın zamanda kaybettiğimiz Gül Mustafa Dede'nin söyledikleri geliyor aklıma: "Kara Papaz, bizde çok eskidir. Dedelerimiz de oynardı. Bu şenlik önceleri 21 martta yapılırdı."

Martin Heidegger, insanı afallatan *Varlık ve Zaman* adlı eserinde söylemişti. "Her şeyin kendi zamanı vardır." Zamanın da kendi zamanı var mı acaba? Yaşananı bazen anlarla, bazen yıllarla ölçtüğümüz bu evrende bilinmezlerle, umut ve hayallerle, şiirsel dönencelerle dolu ömrümüzde gizli ya da açık sorularda ışık arayan biz insanlar, bir yeni yıla daha giriyoruz işte. Sevgiye, sevinçlere, barışa, yenilenmeye verilmiş emeklerin artmasıyla başlasın dilerim yeni yıl ●

Avrupa'nın en yüksek tren istasyonunun yer aldığı Jungfraujoch, "Avrupa'nın Zirvesi" olarak da adlandırılıyor. Buradaki gözlemevinden yola koyulan ekip Aletsch Buzulu üzerinde ilerliyor.

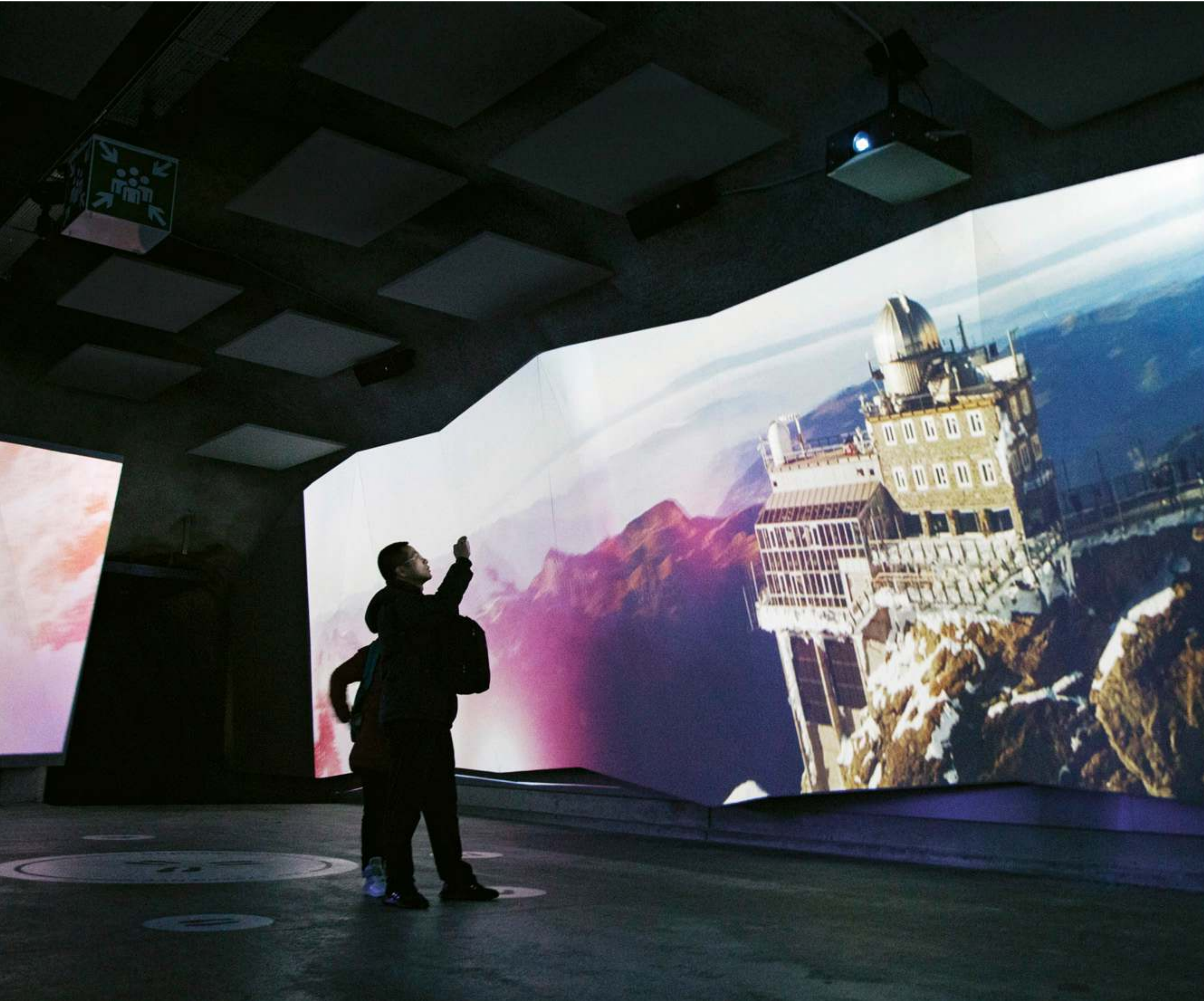
EIGER / İSVİÇRE

DAĞIN ZOR YÜZÜ

Dağcıların ünlü bir sözü vardır, "aşağıya baktığında her şeyi unutursun!" Avrupa'nın en yüksek noktalarından birine çıktığımızda hissettiğimiz tam da buydu. Ne stresli bir gündem vardı, ne de yetiştirmemiz gereken onlarca iş... Tek gördüğümüz sonsuzluğa uzanan Alpler'di. Burası Avrupalı eski dağcıların deyimiyle "ölüm duvarı", her dağcının çıkmayı hayal ettiği, filmlere konu olmuş İsviçre'nin efsanevi dağı Eiger'dı...

YAZI: SERKAN OCAK / FOTOĞRAFLAR: SİNAN ÇAKMAK

Emniyet halatı belimde, ellerimde kazmalar, kara saplayarak tırmanıyorum...

Her dağcının imrendiği yerdeyim, Eiger Dağı'nda. Ama normal bir tırmanış değil bu, bir demo... 2 bin 865 metrede dağın kuzey yamacına açılan bir kapıdan çıkıp, 10 metrelik bir kısa tırmanış deneyimi yaşadığımız. Oysa ne çok isterdim dağın tamamına tırmanmayı... Ama kolay bir iş değil bu... İsviçre'nin Bern Alpleri, UNESCO Dünya Miras Listesi'nde. Bern Alpleri, 100 kilometre uzunluğunda ve 4 bin metrenin üzerinde çok sayıda zirvesi var; burası Alpler'in belki de en güzel bölümü.

Buraya gitmek için önce Zürih'e, oradan da iki buçuk saatlik bir yolculukla Grindelwald'e ulaşmak gerekiyor. Bölge aynı zamanda büyük bir kayak merkezi. 1500 metrelerdeki yerleşim yerinde birbirinden güzel dağ evlerinden oluşan onlarca otel bulunuyor.

Outdoor markası Mammut'un davetlisi olarak Türkiye'den birkaç gazeteciyle birlikte efsane dağa çıktık. Hem de trenle. Şaka değil, tam yüzyıldır

Jungfraujoch istasyonu 3 bin 454 metrede yer alıyor. Buradaki tünellerden ekranda da yansıyan Sphinx Gözlemevi'ne, restoran ve müzelere ulaşılabiliyor (solda.) Eiger Dağı'nın içinden geçen tünelin orta noktasından dışarıya küçük bir başka tünel ile ulaşılabiliyor. Dağcıların da tırmanış güzergâhı üzerinde yer alan bu küçük sete, ziyaretçiler ancak özel izin ve rehberle çıkabiliyor (sağda üstte.) Kleine Scheidegg, Eiger Dağı'nın Kuzey Duvarı'nı tam karşıdan gören, 2 bin 61 rakımlı bir geçit. Buradan dürbünler aracılığıyla, varsa tırmanış yapanlar, ya da çevre dağlar gözlenebiliyor (sağda altta.)

insanlar dağın en yüksek noktalarına trenle çıkabiliyor. Buranın bir adı da Top of Europe, yani Avrupa'nın Zirvesi...

BİR MİLYON KİŞİ GİDİYOR

Grindelwald'den ilk trene binerek iki aktarma ile Jungfraujoch'a, yani "Top of Europe"a ulaşılıyor. Buraya çıkan trenlerin büyük pencereleri var, manzara rahat izlensin diye. Bölge her mevsim muhteşem bir doğaya sahip. Yaz-kış insanlar buraya akın ediyor. Bizim bindiğimiz trende çoğunluk Çinli. Hep birlikte şarkı söyleyerek zirveye doğru yol alıyoruz. Rehberimiz Hansruedi Gertsch'in (kısaca Hans) verdiği bilgiye göre, Top of Europe'u görmek için yılda 1 milyon turist İsviçre'ye gidiyor. Biz de 2016'nın istatistiklerinde yerimizi aldık.

Bern Alpleri'nin ana zirvelerinden Eiger 3 bin 970 metre. Diğer zirveler Mönch 4 bin 107 metre, Jungfrau ise 4 bin 158 metre. Dağların etkileyici manzaraları eşliğinde sürdü yolculuğumuz. Ardından yapımına 1912'de başlanan ve 15 yılda tamamlanan Eiger'in içine oyulan yedi kilometrelik tren serüveni başladı.

Bern Alpleri'nin ana doruklarından biri olan Eiger'nin zirvesi 3 bin 970 metre. Dağın 1800 metrelik efsanevi kuzey yüzünü çıkmak, dağcıları arasında en zorlu tırmanışlardan biri sayılıyor (üstte.) Tırmanış güzergâhlarını gösteren harita, Eiger Dağı'nın Kuzey Duvarı'nı aynı açıdan görecek şekilde yerleştirilmiş (altta.)

Jungfraujoch'a ulaşana kadar toplam üç kez durduk. İlk durağımız için özel izin almıştık. Normal yolcuların burada inmelerine izin verilmedi. Kuzey yamacına açılan kapıdan baktığımızda tam dağın ortasında, bir uçurumun kenarında olduğumuzu anladık. Rehberimiz deneyimli dağcı Hans, bize güvenlik kurallarını hatırlattıktan sonra kuzey yamacındaki balkondan 10 metrelik bir tırmanış yapmamıza izin verdi. Mammut'tan torpilliydik ve bu gizemli deneyim sadece bize özeldi. Eiger'ın nasıl bir yer olduğunu ilk burada hissettim. Eksi 6 derece, kasım soğuğunda bazen 30 saniyeliğine de olsa kış güneşi kendini gösteriyor, ama kısa bir süre sonra sert rüzgâr geri dönüyordu. Zirveden rüzgârla gelen karlar üzerimize düşüyordu.

BAŞKA SPORLARIN DA EV SAHİBİ

Eiger Dağı, Kuzey Duvarı tırmanışı dışında pek çok başka zorlu spora da ev sahipliği yapıyor. Bunlardan belki de en önemlisi Eiger Ultra Trail koşusu. 1862'de bu coğrafyada halat üretimiyle hayatına başlayan, sonra dağcılar için çeşitli ekipmanlar üreten Mammut'un sponsorluğunda gerçekleştirilen 101 kilometrelik koşu için efsanevi tırmanışçı Ueli Steck, "2017'deki rota, Eiger Kuzey Duvarı solo tırmanışından da

Grindelwald kasabasından hızla yükseklik kazanmaya başlayan tren, yolcularına 3 - 4 bin metrelik çok sayıda zirve ve muhteşem manzaralar sunuyor.

zor olacak" diyor. Mammut, zorluk olarak Eiger Ultra Trail koşusuyla kıyaslanan, Türkiye'de mayıs ayında düzenlenen ve halen kayıtları süren Tahtalı Run to Sky yarışının da destekçilerinden.

Tren yolculuğunun sonraki iki durağında diğer yolcularla birlikte beş dakikalık kısa molalar verdik. Burada da balkonlar vardı ancak önlerine cam çekilmişti. Sadece muhteşem manzara seyrediliyordu. Özellikle Alesch Buzulu'nu seyretmek büyük keyifti.

En tepeye, Jungfraujoch'a ulaştığımızda ise karşılaştığımız manzara bir film setini andırıyordu. Dağın içine açılan odalarda galeriler, restoranlar, buzul sarayı, gözlemevi... 3 bin 571 metrede, dağ içine oyulmuş bir şehirdi adeta burası...

Yaptığımız keşif henüz sona ermemişti. Son durağımız ise Jungfraujoch Geçidi'nin dışında, en uç noktaya doğru buzul üzerinde bir yürüyüştü. Dağın dışına çıkmak için yine hazırlığımızı yaptık. Tıpkı dağcılar gibi kol düzeni aldık. Dörderli iki grup halinde ayrıldık. Birbirimize bağlandık. Kapıyı açıp buzulların üzerinde, tipiye doğru attık kendimizi. Oksijen az, soğuk fazlaydı... Yol aldıkça hareketlerimiz ağırlaştı. Yarım saatlik bir yürüyüşün ardından 3 bin 602 metreye kadar ulaştık. Orta Avrupa'nın en yüksek noktası işte tam burasıydı... Belki buraya ilk çıkanlar biz değildik, ulaştığımız nokta Everest de değildi, ama artık en yukarıdaydık. Aşağıya bakarken her şeyi çoktan unutmuştuk... ●

Dağcıların Hayallerini Süslüyor

Eiger Dağı'na yapılan tırmanışların hikâyesi bir asırdan fazladır sürüyor. İlk tırmanış 1858'de uzun bir rotadan yapıldı. Kuzey Duvarı ilk kez 1938'de dört kişilik Alman ve Avusturyalı bir ekip tarafından tırmanılabildi. Çıktıkları rotaya ekibin lideri Heckmair'ın adı verildi. Tırmanış üç günde tamamlanabildi. Hatta bu hikaye ile ilgili "Kuzey Yamacı" adında bir de film çekildi. Sonrasında da farklı rotalar açıldı ama en popüler rota halen Heckmeir. 1974'te efsanevi İtalyan dağcı Reinhold Messner ve Peter Habeler kuzey duvarını 10 saatte tırmandı. 1983'te Thomas Bubendorfer'in yaklaşık beş saatte çıktığı dağa 2007 ve 2008'de Ueli Steck üç saatten az sürede tırmandı. Steck, son rekorunu geçen yıl kırdı; dağın zirvesine tam 2 saat 22 dakikada tırmandı...

İZNİK - BURSA

Tarihin Sahnesi

Adını verdiği gölün kıyısında, surlarla çevrili küçük bir şehir ve onu kuşatan bereketli topraklar, yeşil dağlarına sığınmış köyler… Bursa'nın mavi yeşil ilçesi İznik, dünya tarihine yön veren olaylar ve hikâyelerle süslü.

YAZI: MUSTAFA TÜRKER ERŞEN / FOTOĞRAFLAR: EREN AYTUĞ

Tarihi kalıntılar, İznik'in her köşesinde kendini gösteriyor. Roma imparatoru Trajanus döneminde, İS 112'de tamamlanan tiyatro sur içinin güneybatı köşesinde. Arkeolojik kazıların devam ettiği tiyatroyu İznik'in yeni yapıları kuşatıyor.

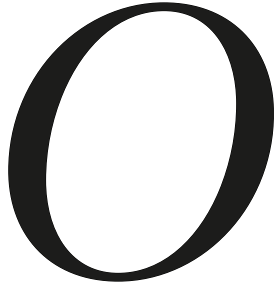

GÖLDE GÜNBATIMI

İznik ilçe merkezi, adını verdiği gölün doğu kıyısında. Sahil, ilçe sakinlerinin vakit geçirmeyi, özellikle gün batımı seyretmeyi sevdiği bir alan. Büyüklüğü 300 kilometrekareyi bulan göl, şehre geniş, huzurlu bir manzara kazandırıyor.

Lefke Kapı yakınında bulunan ve 1378-1391 yılları arasında inşa edilen Yeşil Cami, ilçenin en güzel tarihi eserlerinden. Cami, adını minaresindeki çini süslemelerden alıyor.

Orhan Gazi zamanında İznik'in atölyelerinde çalışan sayısız çini ustasından biridir Tahir Efendi. Çalışkan ve hünerli elleri toprağı biçimlendirip pişirip ormanla gökyüzünün renkleriyle bezerken iki oğlu İznik Gölü'ne açılır ve balıkçılık yapar. Ama kötü hava ve dalgalar bir gün iki oğlunu da koparır alır hayattan. Tahir Usta derin bir kedere gömülür ve bundan sonra atölyesinde yeşil çanaklardan başka hiçbir şey yapmaz, içlerine de iki küçük çentik kondurur. Ona bunun nedenini sorarlar. "Bunlar" der Tahir Usta, "yeşil deryada iki küçük balığımdır"…

Hikâyeler çoğu zaman gerçeği anlamamızı, sezmemizi, içimizde duymamızı daha kolay hale getiriyor. Adil Can Usta'dan dinlediğim "Gönül Gözü" adlı hikâye de aynı etkiyi yapıyor bende; İznik'i daha iyi hissetmemi sağlıyor. Uzun bir tarihten süzülüp gelmiş, kaderi gölle kenetlenmiş, ince ruhlu ustalar yetiştirmiş sanatkâr bir şehir burası…

Adil Can Güven ve Nursan Güven çiftinin İstanbul Kapı'nın hemen yakınındaki atölyesindeyim. Çini sanatı, İznik'in en çok öne çıkan, ona karakterini veren özelliği. Adil Can "burada çiçek ekerken bile yerde çini parçası bulursunuz" derken durumu abartmıyor. İznik yüzyıllar boyunca bu sanatın başlıca merkezi oldu, burada üretilen tabaklar, vazolar, kâseler İstanbul'a, saraya kadar gitti, yaşama güzellik ve zevk kattı. İznikli ustaların sorumluluğu büyüktü, işleri Osmanlı sarayında boy gösteriyordu. Onlar da tabii ki payitahta en mükemmel eserlerini yolladılar, elde kalan diğerlerini de toprağa gömdüler ve yüzyıllar içinde yerin altını çinilerle doldurdular. Öyle ki topraktan bugün bile hâlâ sanat çıkıyor.

İznik, Bursa'nın tarih bahçesi, yeşil mavi mücevheri. İlçe toprakları, İznik Gölü'nün doğusunda uzanıyor; ilçe merkezi de gölün doğu sahilinde yer alıyor. Samanlı Dağları'nın engebelendirdiği İznik; gölü, ormanları, verimli tarım toprakları, akarsuları ve tarihi arka planıyla bölgesinin en güzel köşelerinden. İznik ilçesinin toplam nüfusu 44 bin dolayında, bunun 23

bini ilçe merkezinde yaşıyor, geri kalansa köylere, şimdiki ifadeyle mahallelere dağılmış durumda. İznik çağdaş, planlı, küçük ve sevimli bir şehir görünümünde, ama tarihte büyük roller oynamış, gelgitler yaşamış, etkileri dünyaya yayılan tartışmalara sahne olmuş.

DÖRT KAPILI ŞEHİR

Şehir surları günümüzde hâlâ büyük ölçüde ayakta ve tarihte olup bitenin en önemli tanığı. Nüfus şimdi surların dışına da taşmış, ama kadim duvarlar, insanın ve zamanın hırpalamasına rağmen tam bir çember çizmeyi başarıyor. Bu tarihi çekirdeği kuzey-güney ve doğu-batı eksenlerinde iki ana yol, şimdiki adlarıyla Atatürk ve Kılıçaslan caddeleri kesiyor. Gündelik yaşamın en canlı aktığı bu akslar surlarda dört kapıya varıyor: Lefke, İstanbul, Yenişehir ve Göl kapıları…

Aslında kıyıdaki Göl Kapı'nın sadece adı kalmış, yerini bir tabela gösteriyor. Diğerleriyse, çalkantılı dönemler geçirdikleri belli olsa da, eski görkemlerini hâlâ koruyorlar. Göl Kapı'da biraz hayal gücüne başvurabiliriz. Burası ilgi çekici bir yerdi kuşkusuz, çünkü şehrin gölle ilişkisini kuruyordu. Teknelerle gelen yolcular

İznik ilçesinin toplam nüfusu 44 bin dolayında, bunun 23 bini ilçe merkezinde yaşıyor. Şehri göl, tarım toprakları ve yeşil tepeler çevreliyor.

buradan içeri giriyor, ardından çarşının, meydanın yolunu tutuyordu. Şehirden çıkan içinse Göl Kapı "yeşil derya"nın başladığı yerdi.

İznik Belediyesi'nin halkla ilişkiler sorumlusu Kemal Candar, İznik'te tarihi yapıların Türkiye'nin diğer birçok köşesine göre daha iyi korunmuş olduğunu söylüyor. "Bunun nedenlerinden biri İzniklilerin bu konuda bilinçli davranmasıdır" diyor Candar ve ekliyor: "Ayrıca şehirde birçok restorasyon, yenileme yapıldı. Şimdi Lefke Kapı restore ediliyor, surlar temizleniyor. İznik doğa ve kültür turizmi açısından çok cazip. Bu bizim için önemli, çünkü burası tarım bölgesi, aynı zamanda tarih ve göl koruma bölgesi, bu yüzden sanayinin gelişme imkânı pek yok." Candar, İznik toprağının bereketinin de altını çiziyor. Tarım oldum olası İznik ekonomisinde büyük yer tutuyor ve ürün çeşitliliği çok fazla, adını Müşküle Köyü'nden alan üzüm gibi birçok ünlü yerel tat var.

Yeşil dağlarla ve tarlalarla, göğün rengine göre kimi zaman lacivert, kimi zaman gri görünen gölle çevrelenen İznik'in Lefke Kapı'sından yürümeye başlayalım. Çoğu anıt ağaç olarak

UMUT KAÇAR

U. KAÇAR

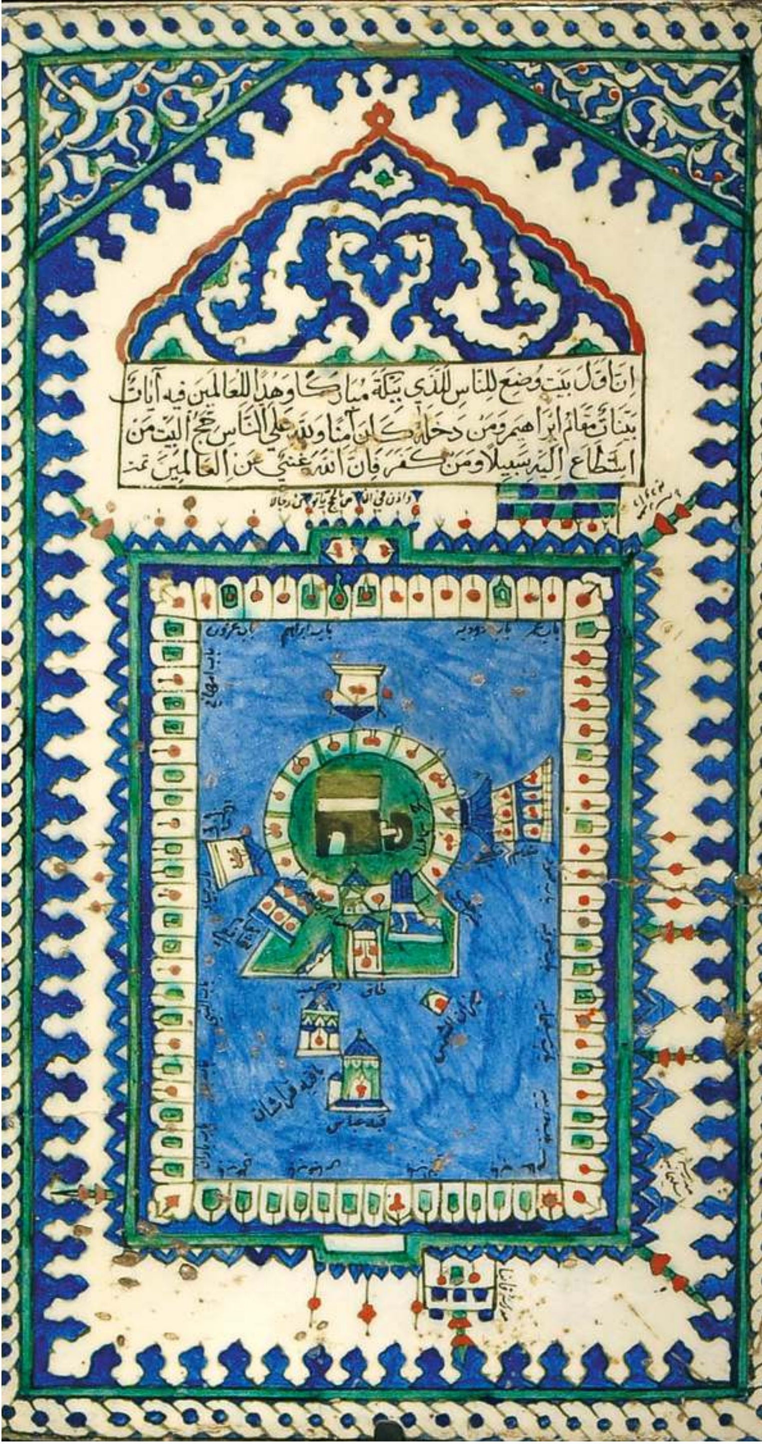

tescillenen çınarların dizildiği Kılıçaslan Caddesi ve ona açılan sokaklar, İznik'i bir çırpıda önümüze seriyor. Yeşil Cami, şimdi müze olarak hizmet veren Nilüfer Hatun İmarethanesi, Süleyman Paşa Medresesi, göz okşayan renkleriyle hemen dikkat çeken çini dükkânları, parklarda oynayan çocuklar, küçük şehir sükûneti, mimaride ve yaşantıda insan ölçeğini aşmayan bir mütevazılık… Bu yürüyüş çok geçmeden bahsi geçen iki ana yolun kesiştiği kavşağa, İznik'in tam ortasına varıyor. Burada istediğiniz bir yönü tercih ederek İznik'in dört kapısından birine ulaşabilirsiniz. Ama önce biraz soluklanalım ve dört yol ağzındaki Ayasofya (Orhan) Camii'ne bakalım.

TARİHİ AYASOFYA BAZİLİKASI

İznik, antik dönemdeki adıyla Nikaia, Hıristiyanlık tarihi açısından önem taşıyan bir şehir; bu konuda öne çıkan mekân ise Ayasofya. Hıristiyanlık içerisindeki temel çelişkilerin ve tartışmaların sonlandırılmasını amaçlayan iki toplantıya ev sahipliği yapmıştı Nikaia. Birinci Konsil 325 yılında burada toplandı ve bir

İznik surları yaklaşık beş kilometre uzunluğunda. Zamanın yarattığı tahribat yer yer görülse de duvarlar ilçenin tarihi çekirdeğini tamamen çevrelemeyi başarıyor (en üstte.) Ayasofya Orhan Camii, 2011 yılında yeniden ibadete açıldı. Orhan Gazi 1331'de İznik'i fethettikten sonra camiye çevrilen bu bazilika, tarihte VII. Nikaia konsiline ev sahipliği yapmasıyla da önem taşıyor (üstte).

TURGUT TARHAN

İznik çinileri kaliteleri ve güzellikleriyle çağlar boyunca yoğun talep gördü. İstanbul'da Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde sergilenen Kâbe tasvirli 17. yüzyıla ait pano, bu sanatın önemli örneklerinden.

dizi önemli karar alındı, bunların başlıcası Hz. İsa'nın Tanrı'nın oğlu olduğunun kabul edilmesiydi. Yedinci Konsil ise 787'de yine Ayasofya'da toplandı ve resimle heykel üzerindeki yasaklar kaldırıldı, ikonlara saygı gösterilmesi, ama tapınılmaması gerektiği karara bağlandı.

Bu ev sahipliği İznik'i, özellikle Ayasofya'yı yabancı turistler için de cazip bir merkez yapıyor. Bir 4. yüzyıl bazilikası olan Ayasofya, Orhan Gazi 1331'de İznik'i fethettikten sonra camiye çevrildi. Çağlar boyu ayakta kalmayı başardı ama Birinci Dünya Savaşı yıllarındaki bir yangınla tahrip oldu, geçirdiği son restorasyonun ardından da 2011'de yine cami olarak hizmet vermeye başladı.

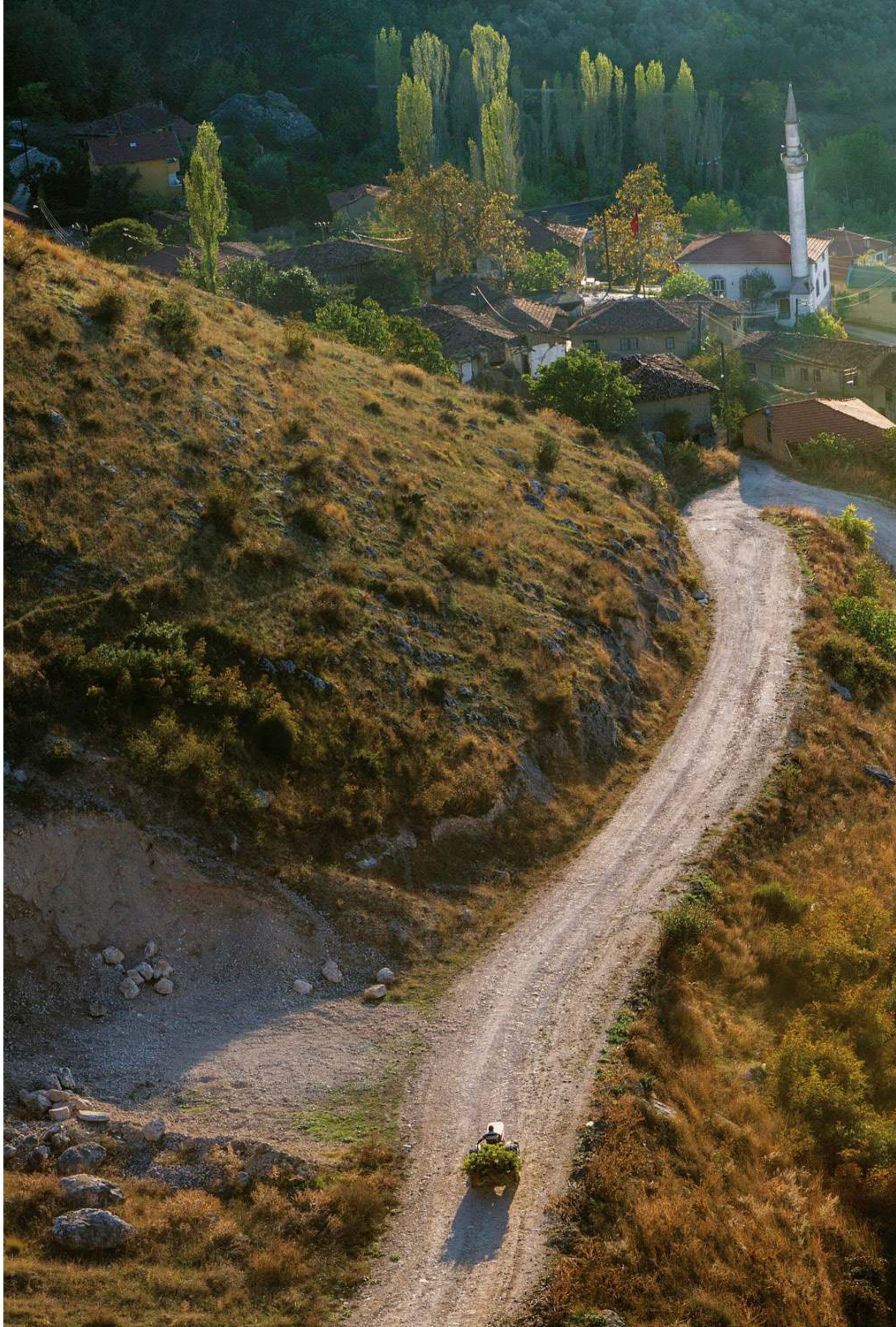
İznik, uzun tarihinde başkentlikler de yaşadı. Haçlılar 1204'te İstanbul'u alınca Bizans hanedanı buraya çekilerek Nikaia İmparatorluğu'nu kurmuştu. Şehir 11. yüzyılda ise Anadolu Selçuklularının başkentiydi. Tarihteki yolculuğuna arkeolojik çağların derinliklerinde başlayan İznik; Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı ve daha

Adil Can-Nursan Sanat Atölyesi, İznik'in çinicilik merkezlerinden. Adil Can (sağdan ikinci) ve Nursan Güven (en solda) çifti, burada oğulları Rauf Sadi ve Cem'le birlikte geleneksel Anadolu seramiklerini yeniden üretiyor.

nice medeniyeti ağırladı, hep önem verilen bir merkez oldu. Şimdi şehrin surlarına bunları hatırlayarak bakmak, kapılardan geçmek insana sorular sorduruyor. İstanbul Kapı'nın yüksekliği epey azalmış artık, çünkü altından geçen yol yıllar içinde yenilene yenilene yükselmiş. Gene de Roma'dan kalma kemerin altından geçince insan başka bir zamana açılmış gibi oluyor. Buradan daha önce kimler yürüdü? Nasıl giyindiler, nasıl konuştular, hangi hikâyeleri anlattılar, dünya hakkında ne düşündüler, bu göle, şu dağlara nasıl baktılar? Bu gibi sorular İznik gezisini daha da ilginç kılıyor.

Surları takip ederek ilerleyen yolcu çok geçmeden göle kavuşuyor. Sahil, İznik'in en hoş bölümü kuşkusuz; burada yürümesi, yüzen ördekleri ve tekneleri izlemesi, özellikle günbatımına karşı oturması güzel. Yaklaşık 300 kilometrekarelik tektonik kökenli bir göl bu. Park ve piknik alanı olarak düzenlenen kıyı, tatil günlerinde ve güneşli havalarda kalabalık oluyor. Gölün İznik üzerinde tartışılmaz bir hâkimiyeti var, ona su

BEREKETE DOĞRU

İznik ilçesi zeytin, üzüm ve daha birçok ürünün yetiştiği verimli topraklarıyla da ünlü. Diğer köyler gibi Yukarı Göllüce de yeşillikler içinde, huzurlu bir tarım yurdu.

İZNİK GÖLÜ'NÜN ŞEHİR ÜZERİNDE TARTIŞILMAZ BİR HÂKİMİYETİ VAR... GÖRÜNSÜN YA DA GÖRÜNMESİN, GÖL HEP HİSSEDİLİYOR VE HEP ORADA.

Kemal Savran, İznik Gölü'nün emektar balıkçılarından. Sazan, akbalık, yayın balığı ağlara en çok vuran türler.

kenarında bir şehir olma ayrıcalığını veriyor her şeyden önce. Hangi mahallede bulunursanız bulunun, onu görün, ya da görmeyin İznik Gölü'nü hep hissediyor, orada olduğunu biliyorsunuz.

BİR PARÇA ÇİNİ

Adil Can Güven, atölyesinde yaptığı yeşil bir çanağı gösteriyor bana, içinde iki küçük çentik. "İşte" diyor, "yeşil deryadaki iki balık"… Adil Can-Nursan Sanat Atölyesi, İznik'in önemli çinicilik adreslerinden. Güven çifti Anadolu çinilerine gönül vermiş, bu işi usta-çırak anlayışıyla sürdüren, oğulları da çinicilik yapan, sabır ve saygıyı rehber edinmiş iki sanatçı. Çini ve seramik aşkını dayısı Abdurrahman Özer'den alan Adil Can Usta, "atölyemizde geleneksel malzemelerle üretim yapıyoruz; Bizans, beylikler, Selçuklu ve Osmanlı çinilerini o dönemin usulleriyle yeniden canlandırıyoruz" diyor. Buradaki geleneksel vurgusu önemli; İznik'te son yıllarda çini üretimi giderek yaygınlaştı, ama bu durum endüstriyelleşme ve gelenekten kopma tehlikesi doğuruyor. Adil Can Usta'ya göre çininin tarihini iyi öğrenmek, yozlaşmadan korumak lazım. "Yoksa felsefemiz, duygumuz kaybolur" uyarısında bulunuyor Adil Can Usta.

İznik ilçe merkezinde sahil boyunca parklar ve piknik alanları uzanıyor; özellikle güzel havalarda kıyılar iyice hareketleniyor.

Bunun için atılması gereken en önemli adımsa bir araştırma enstitüsünün kurulması ve öğrenci yetiştirilmesi.

Faruk Nafiz Çamlıbel, "*Sanat*" şiirinde "bize heyecan verir bir parça yeşil çini" der… İznik'te 14. ve 17. yüzyıllar arasında durmaksızın çalışan, dumanı daima tüten çini fırınları bir sanata ve bir şehre can vermekle kalmadı; güzellik anlayışımızda, düşünce dünyamızda, yaşama zevkimizde günümüze kadar uzanan izler bırakan bir sanatın taşıyıcısı oldu. Çini, Anadolu sanatının en parlak rengiydi. Ama İstanbul'dan gelen talebin düşmesi ve diğer nedenlerle İznik'teki üretim giderek azaldı ve fırınlar 17. yüzyıldan sonra soğudu, ustalar başta Kütahya olmak üzere başka yerlere gitti.

Çinicilik İznik'te kayıp bir sanat olarak kaldı uzun süre. Nihayet Faik Kırımlı, Eşref Eroğlu, Rasih Kocaman gibi ustaların çalışmaları 1980'lerde tekrar hatırlanmasını, canlanmasını, İznik hayatına girmesini sağladı. Günümüzde atölyeleri, dükkânları, çarşıları, Çini Vakfı gibi kurumlarıyla bu sanat İznik'e yeniden o güzel mavi ve yeşil rengini veriyor. Şehrin ortasındaki tarihi çini fırınlarının kalıntıları bile insanı heyecanlandırmaya yetiyor. Arkeolojik

İstanbul Kapı yakınında tahta sebze meyve kasası üreten birçok marangozhane bulunuyor; çoğunda kadınlar da çalışıyor (üstte.) Kırıntı Köyü'ndeki su değirmeni 100 yıldan uzun zaman önce Mahmut Acar'ın dedesi Yunus Acar tarafından kurulmuş ve hâlâ faaliyette (altta.)

çalışmaları hâlâ süren fırınlar ve buradan çıkarılan çeşitli malzemeler geleneksel üretim süreçlerini anlamamıza yardımcı oluyor. Birinci Murat Hamamı gibi tarihi mekânları mesken tutan çini çarşıları, sanatla şehrin ilişkisini daha iyi anlamamızı sağlıyor.

İznik'i çini yapımında bu kadar öne çıkaran özelliklerden başlıcası, arazisindeki kilin özel yapısıydı. Çeşitli karışımlarla elde edilen malzemeyle yapılan tabak, vazo gibi eşyalar, mimari elemanlar, süslemeler fırınlanıyor, ardından renklendiriliyor, çalışma türüne göre yeniden fırınlanıyor, uzun ve zahmetli süreç tekrar ve tekrar yaşanıyordu. Fırın risklerle dolu bir yerdi; ustanın kestiremeyeceği, müdahale edemeyeceği bir durum, belki de içerideki sıcaklıkta birkaç derecelik bir sapma, çıkacak sonucu da etkilerdi. Saraya gidecek ürünlerde hata çıkması halinde yapılacak şey belliydi. Toprağa gömmek…

İznik ilçe merkezinden çıkan yollar, gölün uzak kıyılarına, ya da dağlar, ormanlar arasında bulunan mahallelere dağılıyor. Bu bereketli coğrafyada geleneksellliğini az çok koruyan,

Çamdibi Ovası, İznik'te üzüm hasadının en bereketli geçtiği yerlerden.

güler yüzlü bir kırsal hayat akıyor. Zeytinin, üzümün, şeftalinin, eriğin ve daha nicesinin yurdu buralar. Yükseklerdeki Çamdibi'nde tarlalar çeşit çeşit ürünle dolup taşarken kıyıdaki Çakırca'nın balıkçıları gölde şanslarını deniyor. Müşküle sadece üzümüyle değil, her yıl düzenlenen Nazım Hikmet anmasıyla da adından söz ettiriyor. Kırıntı Köyü, 100 yıldan eski su değirmeniyle ünlü, Elbeyli'deki Beştaş olarak bilinen dikilitaş ise civardaki en dikkat çekici antik kalıntı; Roma Yolu üzerindeki üç metrelik bu zarif mezar anıtı, yazıta göre İS 1. yüzyılda Gaius Cassius Philiscus anısına dikilmiş. İlçe, Sansarak ve Tacir kanyonları gibi doğa hazineleriyle de göz dolduruyor…

İznik ilçesinin her köşesi ayrı bir hikâye anlatıyor; eski ya da yeni, geleceğe dönük ya da geçmişten cümleler fısıldıyor. İlçe merkezinde kazıları devam eden Roma tiyatrosu, Anadolu'da günümüze en iyi durumda ulaşan örneklerden biri. Roma imparatoru Marcus Ulpius Nerva Traianus Augustus (Trajanus) döneminde İS 111-112 yıllarında yapılan tiyatro, apartmanların arasında dünyaya tutunmaktan ve İznik'in gerçek bir tarih sahnesi olduğunu ispatlamaktan vazgeçmiyor. Sahne aslında hiç boş kalmıyor, insanlar her zaman yeni bir söz edip onu paylaşıyor.

Hikâyeler önemli, çünkü bize bazen koca bir gölün yeşil bir çini çanağa sığabildiğini, ince ruhlu bir ustanın "gönül gözü"nün dünyaya böyle bakabildiğini gösteriyorlar… ●

SESSİZ SİNEMA

BÜYÜLÜ BİR YOLCULUK

3. ULUSLARARASI
İSTANBUL SESSİZ SİNEMA GÜNLERİ

15 – 18
Aralık
2016

Mekanlar:
Akbank Sanat Merkezi
Fransız Kültür ve İtalyan Kültür Merkezleri

İSTANBUL
SESSİZ SİNEMA
GÜNLERİ

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Katkılarıyla
With the support of Republic of Turkey Ministry of Culture and Tourism

Sinema Genel Müdürlüğü

Kurumsal Ortaklar
In Collaboration with

eye

Destekleyenler
Supporters

Etkinlik ve Konaklama Sponsoru
Event and Accommodation Sponsor

Özel Proje Sponsoru
Special Project Sponsor

Konaklama Sponsoru
Accommodation Sponsor

ROOMS GALATA

Medya Sponsorları
Media Sponsors

Tasarım
Design

Organizasyon
Organization

ÇATALCA

BİNKILIÇ ROTALARI

Büyükdere parkuru Binkılıç'la Karadeniz arasında bulunan birçok parkurdan sadece biri. Yürüyüş boyunca birkaç kez dere geçişleri yapılıyor. Sonbaharda taşlara basarak ıslanmadan dereleri geçmek mümkün. Yürüyüş sırasında iki adet büyük gölet ve bir de orta karar şelale bulunuyor.

Istranca Ormanları son birkaç yıldır doğa yürüyüşçülerinin ve kampçıların gözdesi oldu. Ormanların içinden beyaz köpükler çıkararak akan tertemiz dereler ve henüz bozulmamış doğa, bu tercihin en önemli iki nedeni. İstanbul'a yakınlık ise başka bir avantaj. İstanbul'un Çatalca ilçesinin Binkılıç Mahallesi'nde başlayıp Karadeniz'e inen bir çok yürüyüş parkuru var. Bu parkurların bir kısmı dere içinden, bir kısmı ise neredeyse gökyüzünü bile görmeden orman içinden devam ediyor.

Mevsimin pastel renklerinin arasında keyifli yürüyüşler için yapmanız gereken tek şey sabah erkenden uyanarak yola çıkmak.

Binkılıç'ı çevreleyen tepeleri aşarak kuzeye geçildiğinde Karadeniz'e akan derelerin her mevsim sularını kaybetmeden gürül gürül aktığını göreceksiniz. Orman içinde yürürken Istranca Ormanları'na ulaşan deniz kokusuna karışan bol oksijenli havayı ciğerlerinize çektiğinizde, "iyi ki erken uyanmışım da düşmüşüm yollara" diye sevineceksiniz.

Bana sorarsanız buradaki en güzel parkurlar, Binkılıç'ın batısında yer alıyor. Binkılıç'tan Saray'a doğru ilerlerken köyü çıkar çıkmaz sağda "Çilingoz 17 kilometre" yazan bir kahverengi tabela göreceksiniz. Evet bu yol Çilingoz'a giden en kestirme yol, ama aynı zamanda en kötü yol. İlk birkaç kilometre yol oldukça iyi, ancak ilerledikçe binek otomobillerin gidemeyeceği kadar kötüleşiyor. Araçla gideceğinize bu yolu yürüyün. Çok keyif alacaksınız.

Büyükdere parkuru Binkılıç'la Karadeniz arasında bulunan birçok parkurdan

MEMET GÜNGÖR

Kuzulu Dere rotası tüm diğer rotalar gibi orman yolları ile başlıyor. Dereyi geçmek ise zorlu ve zevkli bir uğraş.

M. GÜNGÖR

Binkılıç'ta yeni keşiflerden biri de Kuzulu Dere rotası. Rota üzerinde iki gölet bulunuyor. Bu göletlerden geçerken bazen dik yamaçlardan yan geçişler yapmak gerekiyor.

sadece biri. Yürüyüş boyunca birkaç kez dere geçişleri yapılıyor. İlkbaharda dereleri ıslanmadan geçmek mümkün değil, ama sonbaharda taşlara basarak ıslanmadan dereleri geçmek mümkün. İlk dere kuzeybatıdan gelen, suyu oldukça bol bir dere. Büyükdere'nin de önemli kollarında biri. Bu ormanlar içinde bu denli bol ve temiz suya sahip derelerin bulunması bölgede aktif tektoniğin oldukça etkin olduğunu gösteriyor. Parkur gidiş dönüş yaklaşık 12 kilometre sürüyor. İlk etap bir dere geçişiyle başlıyor. Sonra bir orman yoluna giriliyor. Hemen söylemeliyim: araç girmesi olanaksız bir yol burası. Yolun yaklaşık beş yüz metrelik bir kısmı sadece off-road, yani yol dışı koşullara uygun araçların gidebileceği kadar kötü. Bu rotada bahar aylarında tüm düzlükler çiçeklerle kaplanıyor. Sonbaharda ise pastel renkler boyuyor tüm doğayı.

Parkurun girişinde eskiden dere geçişi vardı. Şimdi bu derenin üzerine yapılan bir köprüden geçiliyor. Yaklaşık bir kilometre kadar dere sağınızda kalacak şekilde yürüyeceksiniz. İlk etap bir dere geçişi ile kesilecek. Dereyi geçtikten sonra, dereden yavaş yavaş uzaklaşacaksınız. Yaklaşık beş yüz metre kadar taşlarla kaplı engebeli etaptan

Y. GÜNGÖR

YILDIRIM GÜNGÖR

Büyükdere rotası üzerinde bir de küçük çavlan bulunuyor. Havanın sıcak olduğu zamanlarda bu çavlanların altında serinlemek doğaseverlerin keyifli anlarına ekleniyor (üstte, sağda.) Sonbaharda Istranca Ormanları kocayemişlerle renkleniyor. Binkılıç rotalarını yürürken beslenmenize kocayemişi de ekleyebilirsiniz (üstte, solda.)

sonra bu kez kuzeyden gelen ve Büyükdere'ye karışan başka bir dereyi geçeceksiniz. Bu geçişten kısa bir süre sonra yol ikiye ayrılacak. Sola giden yol başka bir derenin sağından devam ediyor. Orman yolunu takip ederek birkaç saatlik bir yürüyüş yapabilir, köylülere yardım etmek için mantar toplayabilirsiniz. Dikkat etmeniz gereken tek şey karanlığa kalmamanız. Bu nedenle gidiş dönüş saatinizi ve ormandan ne kadar sürede çıkacağınızı iyi hesaplamanız lazım. Bu yol yaklaşık 2 kilometre sonra dereden ayrılarak orman içindeki ana yollardan biriyle birleşecek. Ana yoldan sağa dönerek yürümeye devam edin. Sağdan üçüncü yoldan aşağıya indiğinizde tekrar iki derenin birleştiği noktaya varacaksınız. Burada dere kenarındaki taşların üzerinde dinlendikten sonra dere içinden yukarı doğru yürümeye devam edin. Çok zorlayıcı bir yol gelmesin aklınıza. Yürüyüş sırasında iki adet büyük gölet ve bir de orta karar şelale bulunuyor. Hava güzelse suyu tertemiz olan göletlerde yüzme molası verebilirsiniz. Dönüşü dere içinden de yapabilirsiniz, yoldan da. Benim önerim su sesi eşliğinde başlayan yürüyüşünüzü yine su sesi eşliğinde bitirmeniz ●

SIRT ÇANTASI

SU TORBALARI

Doğa yürüyüşlerinde sıvı alımının öneminden sürekli olarak söz ediyoruz. Sıradan bir aktivitede bile en az bir buçuk litre sıvı almak gerektiği söyleniyor. Bu olması gereken değer değil, tam tersine en az değerdir. Ne kadar sıvı alınırsa vücut o kadar dirençli olur. Suyu genellikle termos mataralarımızda taşıyoruz. Her susadığımızda durarak çantadan termosu çıkarıp su içtikten sonra çantaya koyarak tekrar yola çıkmak, hem tempo düşüklüğüne, hem de gereksiz zaman kaybına yol açabiliyor. Son yıllarda çantanın içinde taşınan su torbaları hızla termos mataraların yerini almaya başladı.

Su torbalarının termos mataralara göre avantajı plastik bir boru ile suyu çanta dışına taşımasıdır. Bir su torbası; esnek boru, boru kapağı ve bir emzikten oluşuyor. Emzik suyun dışarı çıkmasını engelliyor. Ancak ağza alınarak çekildiği zaman su akmaya başlıyor. Yürüyen sporcu susadığı zaman hemen kafasını çevirerek torbadan gelen borudan birkaç yudum alarak susuzluğunu giderebiliyor. Ortalama 3 litre hacme sahip olan su torbalarının dezavantajları ise kapalı bir sistem olduğu için, zamanla bakteri üremesi ve yosunlaşma olmasıdır. Bu nedenle su torbalarının uzun ömürlü olması veya sağlıklı kullanılması için mutlaka içinde su bırakılmaması ve kapağının açık tutularak içinin mümkün olduğu kadar iyi kurutulması ilk önerim olacak.

EDREMİT
YENİ MAĞAZA
BALIKESİR